

BABYLON

Odpoledne vyzvednu dcerku ze školky
a jdeme nakrmit pár labutí
nad Karlovým mostem.

Ondřej Linhart

Nebud'te vaťáci!

Vážení čtenáři, hlásíme se k demokracii, jejímž základem je pouštět si hubu na špacír – Sursum Babylon! Ode dneška nás budete moci pravidelně několikrát týdně číst na internetu, čemuž jsme se coby konzervativci (viz hudebníci z konzervy) dosud zuby nehty bránili, ale proti úsudku Athény nic nezmuže ani Babylon, i kdyby do nebe sahal. Viz obr. vpravo, vedle.

Do tohoto čísla jsme pro vás připravili rozhovor s Eugenem Brikciusem (v rámci výzkumu už podruhé), jehož kulturní kreace úřady poprvé zaznamenaly v roce 1967, kdy šel se Stankovičem od Soudku, což je asi odkaz na Dionýsa, a na Kampě ho požádal, aby mu podržel psací stroj, který s sebou nesl (nosil?), svlékl se do naha a skočil do Vltavy, načež ho, když se opět vynořil, zadržela pořádková policie, čímž vznikl opus 007 – předchozí šest uměleckých projevů si úřady nevšímly. I když to někdy vypadá, že Brikcius, který se ve své nejnovější knize vydává za Odyssea, mluví z cesty, ve skutečnosti nemluví mimo cestu, ale mluví na cestě, z které promlouvá jako ex cathedra. K tomu cerňte tato strana dale a dál.

Na straně tři se věnujeme volení Trumpa americkým prezidentem, což může být katastrofa, jestliže se ukáže, že to je skutečně takový kretén, jak se choval ve volební kampani, anebo je to možná jen playboy a nechá si poradit. Uvidíme. Každopádně Španělsko je jedna z mála zemí, kde lidé nešílí, a podle všeho se povedl i nový král Felipe VI., což Babylon těší, viz str. 4. Na straně osm nepřehlédněte článek, který pro vás u příležitosti 100. výročí skonu Jeho Apoštolského Veličenstva Františka Josefa připravil Pavel Bělina.

V příloze vás mj. zpraví Alexej Cvetkov o tom, jak se v Putinově Rusku „ustálili“ narativ národní paměti: „Nejsme potomci těch, co byli zavraženi, ale jejich strážců a nemáme se za co kát.“

Je něco takového vůbec možný, pochopitelný, vždyť ty statisíce zastřešených a umučených byli prarodiče dnešních Rusů? (Mimochodem monarchistický časopis Babylon je jediná česká revue, kde je mladý ruský marxista Cvetkov ochoten publikovat, což bezpochyby svědčí o vybroušené inteligenci. Koneckonců marxisté byli vždy dobří v analýze, ikdyž se syntézou to bylo trochu naniž.)

Nevynechejte texty o „minulosti v nás“ od rumunského básníka Mircei Dana Duty, který své verše píše česky, a jeho české kolegyně Radky Denemarkové, která jde na věc, jako vždycky, zpríma. Na závěr se můžete podívat na rozhovor s Petrem Císařovským, který pro Babylon připravil Vladimír Drápal, který vypadá jako Lábus a říká se mu Lábus.

Příště se sejdeme, jestli si z nás Athéna neudělá kůži na buben, 14. prosince, což bude, v tomto roce, naposled.

Bar Babylon

TEHDY JSEM V NOCI SKUČEL HLADY

Vltava vaří za vás

Kopretina, lomikámen, ať je s tebou bibe amen

Tabák, karty a alkohol!

Problémy v Tatrovce přetrvávají!

Milicionář je vidět i z nebe

Království dvojího lidu

Babylonská věž

Když se bavíte s hospodským chytrákem, který od piva řídí zeměkouli, nejen přesně ví, jak to všechno je, ale je i přesvědčený o tom, že si to myslí sám za sebe, za což by dal ruku do ohně. A jak k tomu dospěl? No, má za to, že by to tak mohlo být, cítí to tak, ano, ví to určitě, jako že je Země kulatá. A odkud ví, že je kulatá? No to se ví přece obecně, to je nad Slunce jasnější. To je klasický muštr debila, který má informace za axiomy, které jsou pravdivé samy o sobě a další řeči jsou zbytečné.

Problém je v tom, že uvedený příklad majitele pravdy už dávno není hospodské specifikum. Když opustíte hospodu, přejdete do kavárny (pražské) a bavíte se s vysokoškolačkem, odkud svá tvrzení má, často na vás vyhrkne: z internetu. Dobrá, řeknete, a ověřoval sis tu informaci jinde, z autorizovaných zdrojů, odpoví: ano, jinde na internetu. Tak to je: veřejnému diskursu kraluje neautorizovaná informace neznámého původu. Pomohlo by mu, kdyby člověk vzal hůl a praštil ho po hlavě, aby se probral? Stěží.

Neautorizovaní uživatelé neautorizovaného internetu fungují podobně jako ti, kteří přikládali váhu tomu, co jim říkali

estébáci u „pohovoru“, když přistoupili na to, že na estébáckých řečech musí být zrno pravdy – odkud by jinak znali detaily? A o to přesně šlo, aby si lidé v tomto smyslu kladli otázky. Z vyslychaného se stal člověk, který začal přemýšlet v intencích tajné služby. Ano StB znala detaily, ale to bylo také často vše – to nejdůležitější, souvislosti, jí unikaly. Z množství informací, které StB dodávala do ÚV KSČ, si strana vytvářela vnitřní svět konspiračních teorií a žila v atmosféře permanentního ohrožení – ostatně jako každý zloděj a vrah.

Podobně jako ÚV KSČ se dnes bojí i otevřená společnost, která sice nemá informace (přímo) od StB, ale sbírá si je „sama“ z internetu: je zasypána horami detailů a znalost souvislostí nahrazuje konspiračními teoriemi – cítí se ohrožena a žije v neustálém strachu z budoucnosti. To je ideální prostředí pro obchodníky se strachem, profesionální politické prostitutky-manipulátory vystupující v roli národních spasitelů, kteří se dnes rojí všude po Evropě. A taky pro média, která zdá se rezignovala na novinářskou práci a fungují jako přenašeči (n)emocí, protože ty se

Vzdal se snad Rus někdy něčeho?

Tahle země je naše! Ech, chrrr, flus, prd

Syndrom Veležrouta

Jau au jau

Zločinecké album českých prezidentů

Svazáci útočí

Všichni budeme PhD.

Já jsem taky sám sebou

Vyšel z Bohnic a ocitl se v blázinci

Kam dojeli ruští vlci?

Habemus Hábam!

Čínská soustava SSS: Systém Sparta versus Slavia

Civilisace kreténů

Šestého prosince každý pytlík fazolí a do hor!

Budoucnost je na špičce nosu

Čtěte Babylon!

Od 17. listopadu nově na

WWW.BABYLONREVUE.CZ

Jeho jméno se nazývá Báběl, což je Zmatek

Wer solche Freunde hat, braucht keine Feinde

Rozhovor Babylonu s Eugenem Brikciusem o odyseji

Eugene, tohle je tvůj druhý rozhovor pro Babylon, tzv. kontrolní, které se dělají proto, aby se věci potvrdily, nebo nepotvrdily, podobně jako psychiatr dává bláznovi Rorschachův test nadvakrát. Takže, vyšla ti zdánlivě nová knížka, kterou jsem stačil přečíst na stranu 80 – zatím nic moc, myslím tedy, co se týká počtu stran, i když jich zas až tak o mnoho víc není.

Na straně osmdesát je už Odysseus v Londýně.

No právě. Ze začátku jsem to četl tak halabala, než jsem si záhy uvědomil, že Odysseus je sám autor.

Nemusím to být nutně já, ale pravděpodobně ano. Myslel jsem, že se tam budeme střídat, ale zrovna nebylo s kým. Nicméně ta postava nezapírá určitě, z mého hlediska autobiografické rysy. Já si totiž uvědomil, že jsem nikdy ve svém životě nepoužil fikci jako literární prostředek, dosud všechno

byla biografie, nebo autobiografie, asi, a teď to tedy fikce je, nicméně je natolik vázaná na tu kronikářskou linii, že jsem nevyužil možná své poslední příležitosti se fikce náležitě chopit.

Proč si vybral do Babylonu úryvek z odyseji, který se týká Londýna?

Protože tam je nejmiň básníček, je to jedna z pasáží, která je nejprozaičtější. Takových pasáží je tam víc, ale tahle mě napadla jako nejvhodnější. Je to román v prose, nikoliv ve verších, který je občas, naprosto funkčně, doplněn básní, která tematicky, jak jinak, souvisí s dějem.

Fikce v poesii neexistuje...

Hrome, asi ne... to bych se musel zamyslet.

Je to prosaická záležitost...

Fikce je prosaická a zdá se, že pro mě není nutná. Já ji tam chtěl mít trochu víc, ale ono to nakonec ani mystifikace v tradičním smyslu není, protože nepředstírá, že je, co není, ale předstírá,

že je, co je, takže se tomu ani mystifikace říkat nemusí.

Když předstíráš mystifikaci, která mystifikací není, předstíráš skutečnost, která ve skutečnosti skutečností není, i když ve skutečnosti skutečností je. Mystifikuješ tedy nadvakrát.

Jistě na skutečnost nelze naletět jen zdánlivě. Jednoduše řečeno – chtěl jsem více fikce. Ale pak se ukázalo, že moje zkušenost je tak intenzivní, myslím zážitková, že jsem si – aniž bych to chtěl, vystačil s reálnými vzpomínkami nebo jejich rekonstrukcemi, aniž bych to musel doplňovat fikcí anebo pracně předelávat na fikci, takže když si někdo bude myslet, že tam jsou autobiografické prvky a že jsem při nejmenším chvílema Odysseus já, tak mu to nebudu vyvracet, protože by tomu stejně nikdo nevěřil. Fikce tam je možná v tom, že některé události, které se víceméně odehrály v realitě, jsou různě kombinovány. A to

ještě jakžtakž dají prodat. Mezi politickým mesianismem a mediální sračkovitostí je vztah spojených nádob, stejně jako mezi médií a terorismem: 10% „práce“ udělají teroristé a zbytek „byznysu“ (vyvolání děsu a paniky, bez kterých by terorismus zašel na úbytě) odvedou lačná média, a na závěr si všichni mohou plácnout, podobně jako v Hellerově Hlavě XXII.

Například Parlamentní listy fungují jako takové detašované pracoviště virtuální StB, či spíše KGB, tedy hnus bez omezení, a není od věci, že právě jim poskytuje rozhovory čuně, které coby prezident obsadilo chlívěk na Hradě, jehož předobraz popsal Orwell ve své Farmě zvířat.

Základem Babylonu je nepsat, nemyslet, nedělat časopis v někoho či v něčích intencích, ať se tváří sebeseriózněji. Odmítáme se podílet na obraně „národních zájmů“, ať jsou popichovány ruskými trolly, nebo je jen vytváří chorobná aktivita různých psychotiků nebo jen mudrlantů, těch z hospod i těch z vysokých škol, za kterými navíc čouhá soukromý obchodní zájem lidí, kteří by prodali Čechii i její prastará práva za misu (čínské) šošovice.

Je horní mez mojí fikce – realitní popis může přinejmenším nést její charakter.

Rorschach by byl jistě s horní mezí spokojený. Proč tedy Odysseus?

Protože, biografie sem biografie tam, vypadá to složitě, ale já to řeknu jednoduše: Odysseus je ze všech mýtů nejmýťovatější. Já se k staru stal vyznavačem, ale i praktikantem, to neznamená, že se mi to daří, tzv. nepředmětného myšlení, které v polovině 60. let minulého století vynalezl Láda Hejdánek, s kterým jsem se poznal v ekumenickém semináři v Jirchářích. Takže já to znám z poslechu. Něco jsem si sice k tomu přečet, ale nejcněnější je to, co mně, a nejen mně, rovnou řekl.

Co je nepředmětné myšlení, jak se projevuje?

Nepředmětné myšlení je pravý opak předmětného, to dá rozum. Předmětné myšlení nedělá nic jiného, než že se v jeho rámci a rytmu kopírují staré

S tím se pojí i bytostný odpor ke svazáctví, nalevo i napravo, toho nejhoršího poddruhu podintelektuáliství, které má blbost za zásadovost. Nechceme, natož abychom ji budovali, ideální společnost, která by podle Babylonu znamenala Konec civilisace, jak ji popsal Aldous Huxley. Bohatě nám stačí Kakánie, kterou ve Světě včerejška zachytil Stefan Zweig ještě, než kvůli novodobým svazákům, snažících se změnit svět k obrazu svému, tfujtajbl, spáchal sebevraždu.

Ač nám nadávají do (anarcho)monarchistů, Babylon se beze všeho hlásí k masarykovskému heslu: nebát se a nekrást – to stačí.

Český stát byl založen v 10. století jako součást latinského Západu a v r. 1918 se osamostatnil v témže rámci. Hlásíme se k projektu sjednocené a kooperující Evropy, založené na společných hodnotách, vycházejících z anticko-židovsko-křesťanských kořenů a hlásíme se i k babylonskému zmatení jazyků. Ať tedy žije internet, který za lidskou blbost nemůže. Není to Babylon?

QUEM FATA PENDERE VOLUNT, NON MERGITUR

mýty, což vylučuje příchod budoucnosti – ta by měla podle mne přicházet furt, okamžitě se stávat přítomností, pochopitelně – a zároveň s tím, aby neštěstí byla nasazena koruna, nemůže vzniknout nic nového. Takže tahleta nemožnost vytvoření nového, která není to nejhorší, co nás může potkat – poškozují tvůrčí lidi, kteří se dali na nepravou cestu, to znamená předmětnou dráhu. Můj román je tedy pokusem – i když ten pokus už proběhl a já jej za experiment neměl, to šlo přirozenou cestou, ale ne mechanicky –, jak Odyssea, který je mezi mýty mýtem největším, přepsat nepředmětně.

Tehdy v těch Jirchářích jsem se věnoval věcem naprosto předmětně, to šlo o svatýho Tomáše Akvinského, a ten byl předmětnost sama – vykládal Aristotela, který byl sedmnáct století před ním, a ještě mu předmětně pomohli Arabové, takže já Arabům nevědčím za nic, a obávám se, že jim budu vděčit ještě za méně.

Elena Ferrante

Americký časopis TIME zařadil autorku
mezi 100 nejvlivnějších lidí světa

Její čtyřdílná sága zasazená do italské Neapole
vyšla už téměř ve čtyřiceti jazycích

**První díl tetralogie GENIÁLNÍ PŘÍTELKYNĚ
právě vyšel v českém překladu**

„Ahoj Jamesi, jsem v New Yorku,
v knihkupectví Strand. Jakou knihu
si mám koupit?“ – „Eleno Ferrante!“
Že James Franco, americký herec,
doporučuje k přečtení knihy Italky
Eleny Ferrante, nikoho neudivuje. Od
chvíle, kdy v roce 2012 vyšla
v USA Geniální přítelkyně, nenajdou se
americké noviny nebo časopis, které by
o ní pochvalně nepsaly. Teď, když vyšly
v angličtině všechny čtyři svazky, je
tetralogie vystavená v regálech
i výlohách všech knihkupectví.

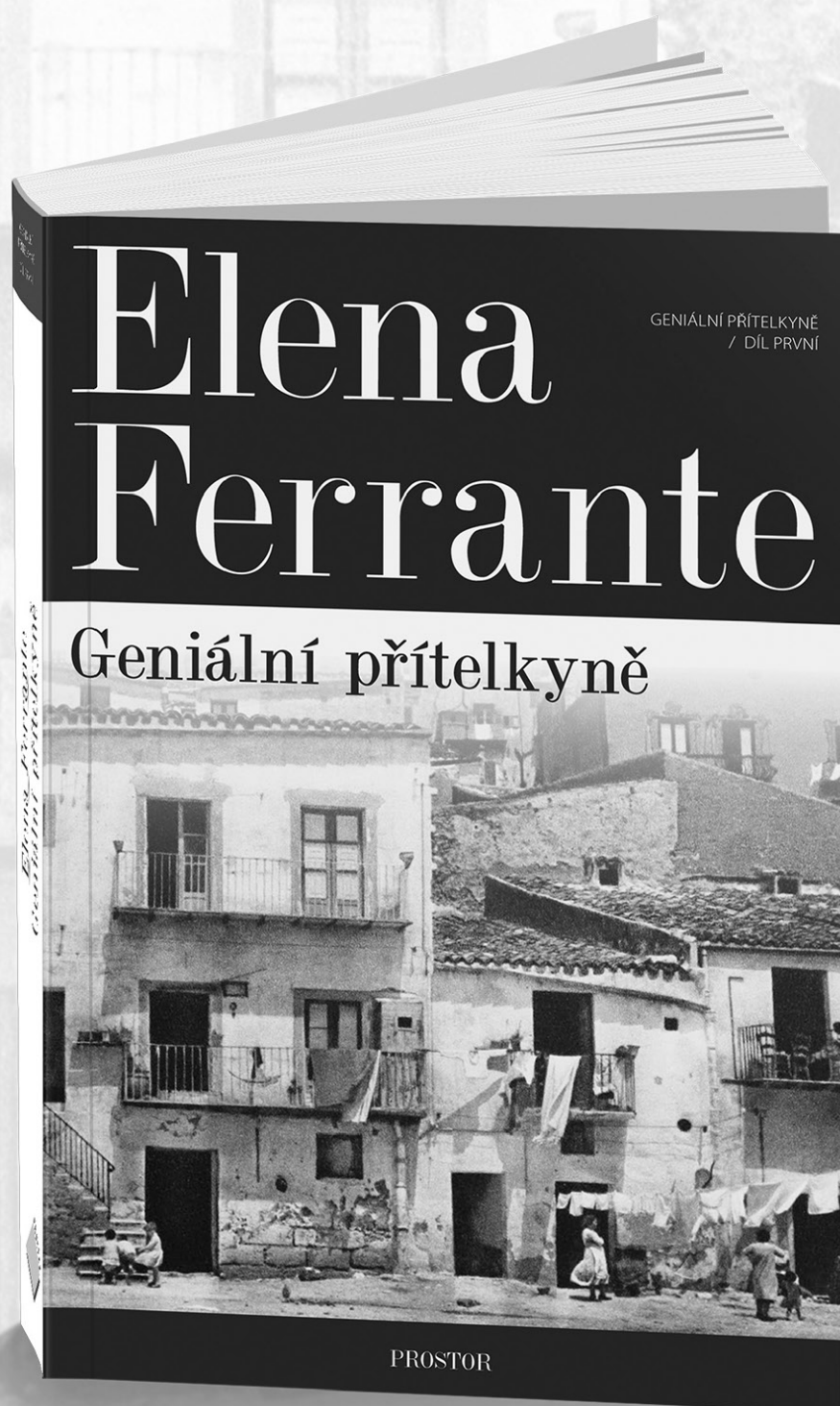
ICON PANORAMA

„Elena Ferrante je mimořádnou
literární senzací. Její romány se drží
na žebříčku bestsellerů a ona sama
je považována za jednu z nejlepších
spisovatelek současnosti.“

TIMES

„Elena Ferrante je dnes v Americe
nejoblíbenější italská spisovatelka: její
tetralogie Geniální přítelkyně se tu
prodal jeden milion výtisků. V Itálii
se drží na předních příčkách žebříčku
prodejnosti už 225 týdnů a brzy bude
zfilmována v podobě
televizního seriálu.“

DONNA MODERNA

Vylíčení Neapole padesátých let
v předvečer ekonomického boomu je
nesmírně živé, dokonale zachycuje
především světla a pachy lidových čtvrtí
i dějiště dětství obou přítelkyní. Je to
násilné a nádherné Macondo, kde pokud
chce člověk přežít, musí se navléct do
pěkně silného brnění, navzdory něze,
kterou přitom může chovat v srdci.

WUZ.IT, ITALSKÝ LITERÁRNÍ WEB

Příběh Lily a Eleny je jako lidové
vyprávění živé sny, podobá se
fotorománům, které dětské hrdinky čtou
a sní přitom o úspěchu, o lásce,
o bohatství. V jejich očích jsou i vulgární
a násilnické, zároveň však bezelstně
upřímní mladíci z jejich okolí překrásní.
Při čtení jsem si uvědomil, že myslím na
Pasoliniho a na jeho darmošlapy
z římských periferií.

LA REPUBBLICA

Emoce rostou, mluvíme-li o Eleně
Ferrante a jejím díle, zvláště o její úžasné
a vysoce návykové neapolské tetralogii,
která vykresluje portrét komplikovaného
ženského přátelství na pozadí společenských
a politických zvrátů v Itálii od druhé
poloviny 20. století do dnešních dnů.

VANITY FAIR

PROSTOR

KVALITNÍ KNIHY SE OBEJDOU I BEZ ČTENÁŘŮ

Doník a rezavá moc bezmocných

Stará paní Marie Zelníčková, někdejší tchyně Donalda Trumpa, má jasno: Doník, jak nastávajícího prezidenta USA familiérně nazývá, je pro ni „nejhodnějším člověkem na světě“. V tom se ale v nemalé míře rozchází s míněním nejméně poloviny Američanů a větší části planety Země.

Pro pochopení fenoménu Trump je však dobré zamyslet se minimálně nad jednou pasáží z knihy francouzského spisovatele li-banonského původu Amina Maaloufa *Nezkrotitelná planeta*, s podtitulem: „Když se naše civilizace vyčerpaly“ (francouzsky 2009, česky 2014).

Maalouf v knize nabádá k rozlišování „mezi univerzálním, všeobecně rozšířeným Západem jako takovým, který zasáhl duše všech národů na zeměkouli; a Západem specifickým, geografickým, politickým, etnickým, Západem bílých národů Evropy a Severní Ameriky. Právě ten se dnes ocitl ve slepé uličce. Ne proto, že by jeho civilizace byla překonaná nějakou jinou, nýbrž proto, že ostatní národy přijaly tu jeho za svou a připravily ho tak o to, co až dosud tvořilo jeho specifčnost a nadřazenost.

S odstupem času možná zjistíme, že přitažlivost, jakou měl sovětský režim pro země Jihu, paradoxně oddálila úpadek Západu. Dokud Čína, Indie a spousta dalších zemí s řízenou ekonomikou byly v zajetí neúčinného hospodářského modelu, nepředstavovaly pro ekonomickou převahu Západu hrozbu – ovšem domnívaly se, že ji překonají. Musely se od této iluze osvobodit, odhodlaně se vydat dynamickou cestou kapitalismu, a pak teprve mohly doopravdy otřásat trůnem bílého muže‘.

A konečně západní národy prožívaly nevědomky zlaté časy v dobách, kdy jako jediné disponovaly účinným ekonomickým systémem. V globálním konkurenčním prostředí, které kolem sebe s vynaložením všech sil vytvořily, budou zřejmě nuceny rozebrat celé nosné konstrukce svého hospodářství – téměř celou průmyslovou výrobu a narůstající část sektoru služeb.“

Volby poslední šance

Jen zřídka kdy byly americké prezidentské volby natolik poznamenané rozbouřenými vášněmi. Jsou to poslední volby, které účtují ještě s 20. stoletím.

Ani Hillary Clintonová (nar. 1947) ani Donald Trump (nar. 1946) pravděpodobně nebudou kandidáty v r. 2021 – je to jejich poslední šance. Je to ale také poslední šance jejich generace baby-boomerů, aby se pokusila ukázat potomkům své zásluhy, anebo se pokusila ve čtyřech letech napravit chyby vlastní epochy. Oba kandidáti používají prostředky, které jsou příznačné pro jejich dobu, zejména televizi, i když sociální sítě jim už vnucují stále více jiný rytmus a ovlivňují jejich styl. Ať se jakkoliv snaží, neovládají prostředky, které používají (a zneužívají) ti, které ve Spojených státech už nazývají millennials, tj. ti, kteří dorostli k politickému vědomí po roce 2000, jednoduše lidé mezi 18-34 lety. Právě oni budou stále více ovládat příští volby a na úkor svých starších předchůdců. Nejde jen o technologickou a demografickou revoluci. Souběžně se jedná i o vývoj institucí a transformaci ekonomie.

Obě velké strany jsou obdobně destabilizovány. Republikánská strana se potýká s hlubokou krizí identity. Trump ji katalyzoval, ale sám reálně nevytvořil. Jeho program je opakem programu, který před čtyřmi lety obhajoval tehdejší kandidát Mitt Romney. Trump je nepřítelem ekonomické rovnováhy, je pro utrácení, pro zadlužení a proti daním; je nepřítelem dohod o svobodném směně, volném trhu, počínaje smlouvou s Mexikem přes projekty dohod

Vítězství nezodpovědnosti

Záplava zoufalství, studu a obav z vítězství Donalda Trumpa v prezident-ských volbách byla skutečně nefalšovaná. Korunoval ji přítel Kip, když se během sledování volební noci v mém oblíbeném podniku z hrůzy vlastnoručně ostříhal. Podle statistických údajů bylo 80% Trumpových výroků v kampani lživých nebo nepodložených. To je vpravdě úctyhodný a těžko napodobitelný výkon. Být to kdokoli jiný, neměl by reálnou šanci. Trumpovi se však evidentní nedostatky podařilo obrátit ve vlastní prospěch. Jak?

Na vině není jen Hillary Clintonová s vlastní ztrátou důvěryhodnosti, ale především osm let Baracka Obamy v Bílém domě a jím nastolená agenda, jako práva menšin, LGBT komunity, gender, multi-kulturalismu a jiných sociálně-inženýrských projektů. Ty by bylo možné těžko prosazovat bez vyžadování striktní politické korektnosti. Jestliže je snih bílý a jedna strana sporu tvrdí, že je černý, přičemž se tomuto názoru přikládá stejný hodnotový význam jako tomu prvnímu, je zřejmé, že tato relativizace může vést především ke ztrátě schopnosti orientace a diferenciace hodnocení různých jevů. Donald Trump tuto logiku dovedl k dokonalosti ad absurdum a zvítězil díky tomu, že bez uzardění plácal páte přes deváté. Takto si to Obama asi nepředstavoval. Když se k tomu přidá fakt, že Obamaova administrativa nasbírala

Trump je vlastně reakcí na uvedené skutečnosti. Odezvou národa, který ztrácí či již ztratil své postavení supervelmoci a propadá se nebo se už propadl do kategorie „jedna z mocností“. Nejde pouze o vnímání zahraniční politiky, ale především o reakci Američanů na vnitropolitické, a zejména na vnitroeconomické důsledky relativní ztráty moci a pokračující globalizace. Na skutečnost, že továřenská průmyslová výroba se dnes odehrává hlavně v Číně, v Indii, v zemích tzv. třetího světa, popřípadě ji přebírají automatizované systémy. Čínský dělník možná – kvůli zaostalejší technologii a nižší produktivitě – odvede o něco méně práce než americký, leč, obrazně řečeno, hlukuje jen za miskou rýže. I kvůli tomu v USA vznikl „rezavý pás“ plný zavřených dolů, hutí, železáren i opuštěných výrobních hal. Z někdejší americké chlouby i zdroje její moci se stávají zbídačené zóny, které volí Trumpa.

V tomto ohledu lze Trumpa interpretovat jako svérázného amerického Putina – jeho popularita má podobné kořeny ve frustraci z úpadku a v naději na vzestup. Imperiální národy se zkrátka nedovedou smířit s citelným oslabením svého postavení, což je ostatně jedna z hlavních příčin konfliktů ve světě. Tuto psychologii, u nás krátkozrace a dokonce s jistým mravním pohoršením připisovanou pouze Rusům, šlo dobře pozorovat též u obyvatel Velké Británie při hlasování o brexitu. Podstatnou roli v něm hrála xenofobie, avšak pro oči Středoevropana překvapivě zaměřená nikoliv vůči přistěhovalcům z Asie, ale vůči nám, vůči „přivandrovalcům“ ze střední Evropy, vůči „polské havěti“ – což je, nutno zdůraznit, svérázná metafora, zahrnující i Čechy. Pákistánec Britům nevdal, neboť jaksi odkazuje k jejich slavné koloniální a imperiální minulosti, ba poskytuje iluzi jejího trvání. Polák byl hořkou připomínkou jejího konce a nutnosti „skvěle izolované“ Británie přimknout se ke kontinentální Evropě, již dosud přinejmenším jemně pohrdala. Polák vlastně zosobňoval budiček, alarm, jenž apeloval: Jediným rozumným řešením je, aby se evropské země, které ještě před sto lety ovládaly skoro celý glóbus, spojily dohromady a vytvořily alespoň jednu mocnost střední velikosti, jež by

charismatem, narážejí na nemalé obtíže, když se pokoušejí prosadit v ústavním systému, který je konstruován tak, aby je eliminoval.

Ani král, ani královna

Trump je pouze veskrze jen Trump. Je to ale dramaticky osamocený muž, bez strany, bez většiny v Kongresu a dokonce bez vládního týmu. Hillary Clintonová, ačkoliv je zkušená v politikařské politice, bude sama také, protože není milována. Hledí se na ni jako na jakousi obdobu Lady Macbethové. Kolečka Ústavy budou sténat, ůpět, drhnout, ale nezadrhnou se, přežijí.

Diagnóza je nejistější, co se týče kapitalistického systému. Trump ukazuje současné jeho sílu i jeho slabosti. Jeho nejlepší argumentem je kapitalismus svléknutý do naha. Navzdory všemu mu většina Američanů ze všech stran (bez ohledu na věk a barvu pleti) důvěruje v ekonomie více než jeho rivalce. Prostě ví, o čem mluví, zatímco Hillary ne. Není vyloučené, že v případě zvolení Trump skutečně vytvoří ve Spojených státech mnoho pracovních míst. Kdežto Hillary v žádném případě. Trumpovým paradoxním manévrem rovněž je, že si přisvojil značnou část voličů poraženého demokratického vyzyvatele Bernieho Sanderse díky své kampani proti Wall Streetu. Neboť Trumpův kapitalismus není kapitalismem finančním, proti němuž bez přestání brojí, ale kapitalismus podnikatelů! I zde jde možná o poslední šanci postavit ekonomikí na nohy.

Šok by to byl velmi tvrdý, ale spásonosný.

Poslednínejistotoujenejistotavohledunavojensko-průmyslový komplex, podle termínu nikoliv nedůležitého republikánského prezidenta, totiž generála

by dle nich správná politická cesta měla vypadat. Tuto představu téměř dokonale naplňoval Barack Obama. Již nebude potřeba jediný život amerického vojáka, jediná americká puška ani jediné tvrdé slovo a celý svět se pohrouží do vzájemného respektu, spolupráce a solidarity. Zesměšnit tuto vizi by pro Olivera Stonea neměl být problém. Není toho však zapotřebí, protože se již dávno zesměšnila sama.

George Bush možná nebyl oslnivý intelektuál, ale byl to předvídatelný člověk s pevným ideovým a hodnotovým zázemím. Dostatečný realista na to, aby věděl, že samotné „umné vyjednávání“ bez ochoty vycenit zuby mír světu ani Americe nepřinesou.

Především se nenaplnila Obamova vize, že svět bude bezpečnější, bude-li se Amerika méně angažovat. Vakuum vytvořené americkou zahraniční politikou vyplnily bez váhání regionální velmoci, které na nějakém bezpečí či míru mají pramalý zájem, pokud neodpovídají jejich cílům, tedy zvyšování vlastního vlivu a významu. Jestliže primárním cílem např. Ruska je, aby se vše kolem hroutilo, protože právě tím se Rusko stává relativně silnějším, můžeme kontraproduktivních resetů ve vzájemných vztazích vyhlásit třeba sto, ale lidem, kteří jsou bombardováni jejich bombami, to nepomůže ani po stoprvé. Přičteme-li ještě současnou migrační

charismatem, narážejí na nemalé obtíže, když se pokoušejí prosadit v ústavním systému, který je konstruován tak, aby je eliminoval.

Ani král, ani královna

Trump je pouze veskrze jen Trump. Je to ale dramaticky osamocený muž, bez strany, bez většiny v Kongresu a dokonce bez vládního týmu. Hillary Clintonová, ačkoliv je zkušená v politikařské politice, bude sama také, protože není milována. Hledí se na ni jako na jakousi obdobu Lady Macbethové. Kolečka Ústavy budou sténat, ůpět, drhnout, ale nezadrhnou se, přežijí.

Diagnóza je nejistější, co se týče kapitalistického systému. Trump ukazuje současné jeho sílu i jeho slabosti. Jeho nejlepší argumentem je kapitalismus svléknutý do naha. Navzdory všemu mu většina Američanů ze všech stran (bez ohledu na věk a barvu pleti) důvěruje v ekonomie více než jeho rivalce. Prostě ví, o čem mluví, zatímco Hillary ne. Není vyloučené, že v případě zvolení Trump skutečně vytvoří ve Spojených státech mnoho pracovních míst. Kdežto Hillary v žádném případě. Trumpovým paradoxním manévrem rovněž je, že si přisvojil značnou část voličů poraženého demokratického vyzyvatele Bernieho Sanderse díky své kampani proti Wall Streetu. Neboť Trumpův kapitalismus není kapitalismem finančním, proti němuž bez přestání brojí, ale kapitalismus podnikatelů! I zde jde možná o poslední šanci postavit ekonomikí na nohy.

Šok by to byl velmi tvrdý, ale spásonosný.

Poslednínejistotoujenejistotavohledunavojensko-průmyslový komplex, podle termínu nikoliv nedůležitého republikánského prezidenta, totiž generála

vlnu, vedlejší důsledek nezládnuté blízkovýchodní politiky, kde Assadův režim opakovaně užívá chemické zbraně, nebo rozmístění raket s jadernými hlavicemi v kalinigradské oblasti (když se o totéž pokoušel Chruščov na Kubě, riskoval kvůli tomu Kennedy skutečnou válku), zanechává za sebou Obama odkaz nejhorší bezpečnostní situace od druhé světové války. A obrázky, jak si třese rukou s vůdcem kubánských komunistů Raulem Castrem, aby na ostrově mohli koncertovat Rolling Stones.

Tristní výsledky či důsledky americké zahraniční politiky však nejsou tím, co by pro americké voliče bylo určující. Kdo kdy byl ve Spojených státech ví, že většina Američanů se o zahraničí zajímá pramálo a určující je pro ně domácí agenda. Nejvýznamnějším Obamovým odkazem má být jeho reforma zdravotní péče, tzv. Obamacare. Ta se nachází v troskách buď před úplným zrušením, nebo zásadními změnami. Pro miliony hlavně středněpříjmových skupin Američanů zdravotní pojištění totiž citelně zdražilo, zatímco poskytované výkony klesly i na polovinu. Přesto jdou ztráty pojišťoven do miliardových cifer a ekonomicky se hrouťí. I přes nemalé sankce mladí lidé odmítají vstoupit do systému, protože ho jednoduše považují za odsouzený k zániku. Při prosazování reformy navíc udeřal Obama více dohod se světovými despoty než s domácími republikány. Vítězstvím Trumpa tak přišel Obama i o jakoukoli naději na pozitivní vnímání svého politického

charismatem, narážejí na nemalé obtíže, když se pokoušejí prosadit v ústavním systému, který je konstruován tak, aby je eliminoval.

Ani král, ani královna

Trump je pouze veskrze jen Trump. Je to ale dramaticky osamocený muž, bez strany, bez většiny v Kongresu a dokonce bez vládního týmu. Hillary Clintonová, ačkoliv je zkušená v politikařské politice, bude sama také, protože není milována. Hledí se na ni jako na jakousi obdobu Lady Macbethové. Kolečka Ústavy budou sténat, ůpět, drhnout, ale nezadrhnou se, přežijí.

Diagnóza je nejistější, co se týče kapitalistického systému. Trump ukazuje současné jeho sílu i jeho slabosti. Jeho nejlepší argumentem je kapitalismus svléknutý do naha. Navzdory všemu mu většina Američanů ze všech stran (bez ohledu na věk a barvu pleti) důvěruje v ekonomie více než jeho rivalce. Prostě ví, o čem mluví, zatímco Hillary ne. Není vyloučené, že v případě zvolení Trump skutečně vytvoří ve Spojených státech mnoho pracovních míst. Kdežto Hillary v žádném případě. Trumpovým paradoxním manévrem rovněž je, že si přisvojil značnou část voličů poraženého demokratického vyzyvatele Bernieho Sanderse díky své kampani proti Wall Streetu. Neboť Trumpův kapitalismus není kapitalismem finančním, proti němuž bez přestání brojí, ale kapitalismus podnikatelů! I zde jde možná o poslední šanci postavit ekonomikí na nohy.

Šok by to byl velmi tvrdý, ale spásonosný.

Poslednínejistotoujenejistotavohledunavojensko-průmyslový komplex, podle termínu nikoliv nedůležitého republikánského prezidenta, totiž generála

by dle nich správná politická cesta měla vypadat. Tuto představu téměř dokonale naplňoval Barack Obama. Již nebude potřeba jediný život amerického vojáka, jediná americká puška ani jediné tvrdé slovo a celý svět se pohrouží do vzájemného respektu, spolupráce a solidarity. Zesměšnit tuto vizi by pro Olivera Stonea neměl být problém. Není toho však zapotřebí, protože se již dávno zesměšnila sama.

George Bush možná nebyl oslnivý intelektuál, ale byl to předvídatelný člověk s pevným ideovým a hodnotovým zázemím. Dostatečný realista na to, aby věděl, že samotné „umné vyjednávání“ bez ochoty vycenit zuby mír světu ani Americe nepřinesou.

Především se nenaplnila Obamova vize, že svět bude bezpečnější, bude-li se Amerika méně angažovat. Vakuum vytvořené americkou zahraniční politikou vyplnily bez váhání regionální velmoci, které na nějakém bezpečí či míru mají pramalý zájem, pokud neodpovídají jejich cílům, tedy zvyšování vlastního vlivu a významu. Jestliže primárním cílem např. Ruska je, aby se vše kolem hroutilo, protože právě tím se Rusko stává relativně silnějším, můžeme kontraproduktivních resetů ve vzájemných vztazích vyhlásit třeba sto, ale lidem, kteří jsou bombardováni jejich bombami, to nepomůže ani po stoprvé. Přičteme-li ještě současnou migrační

by dle nich správná politická cesta měla vypadat. Tuto představu téměř dokonale naplňoval Barack Obama. Již nebude potřeba jediný život amerického vojáka, jediná americká puška ani jediné tvrdé slovo a celý svět se pohrouží do vzájemného respektu, spolupráce a solidarity. Zesměšnit tuto vizi by pro Olivera Stonea neměl být problém. Není toho však zapotřebí, protože se již dávno zesměšnila sama.

George Bush možná nebyl oslnivý intelektuál, ale byl to předvídatelný člověk s pevným ideovým a hodnotovým zázemím. Dostatečný realista na to, aby věděl, že samotné „umné vyjednávání“ bez ochoty vycenit zuby mír světu ani Americe nepřinesou.

Především se nenaplnila Obamova vize, že svět bude bezpečnější, bude-li se Amerika méně angažovat. Vakuum vytvořené americkou zahraniční politikou vyplnily bez váhání regionální velmoci, které na nějakém bezpečí či míru mají pramalý zájem, pokud neodpovídají jejich cílům, tedy zvyšování vlastního vlivu a významu. Jestliže primárním cílem např. Ruska je, aby se vše kolem hroutilo, protože právě tím se Rusko stává relativně silnějším, můžeme kontraproduktivních resetů ve vzájemných vztazích vyhlásit třeba sto, ale lidem, kteří jsou bombardováni jejich bombami, to nepomůže ani po stoprvé. Přičteme-li ještě současnou migrační

by dle nich správná politická cesta měla vypadat. Tuto představu téměř dokonale naplňoval Barack Obama. Již nebude potřeba jediný život amerického vojáka, jediná americká puška ani jediné tvrdé slovo a celý svět se pohrouží do vzájemného respektu, spolupráce a solidarity. Zesměšnit tuto vizi by pro Olivera Stonea neměl být problém. Není toho však zapotřebí, protože se již dávno zesměšnila sama.

George Bush možná nebyl oslnivý intelektuál, ale byl to předvídatelný člověk s pevným ideovým a hodnotovým zázemím. Dostatečný realista na to, aby věděl, že samotné „umné vyjednávání“ bez ochoty vycenit zuby mír světu ani Americe nepřinesou.

Především se nenaplnila Obamova vize, že svět bude bezpečnější, bude-li se Amerika méně angažovat. Vakuum vytvořené americkou zahraniční politikou vyplnily bez váhání regionální velmoci, které na nějakém bezpečí či míru mají pramalý zájem, pokud neodpovídají jejich cílům, tedy zvyšování vlastního vlivu a významu. Jestliže primárním cílem např. Ruska je, aby se vše kolem hroutilo, protože právě tím se Rusko stává relativně silnějším, můžeme kontraproduktivních resetů ve vzájemných vztazích vyhlásit třeba sto, ale lidem, kteří jsou bombardováni jejich bombami, to nepomůže ani po stoprvé. Přičteme-li ještě současnou migrační

by dle nich správná politická cesta měla vypadat. Tuto představu téměř dokonale naplňoval Barack Obama. Již nebude potřeba jediný život amerického vojáka, jediná americká puška ani jediné tvrdé slovo a celý svět se pohrouží do vzájemného respektu, spolupráce a solidarity. Zesměšnit tuto vizi by pro Olivera Stonea neměl být problém. Není toho však zapotřebí, protože se již dávno zesměšnila sama.

BABYLON Studentský list • šéfredaktor: Petr Placák, **zástupce šéfredaktora:** Stanislav Škoda • **redakce:** Josef Mlejnek jr., Jan Horník, Jan Machonin, Petr Zavadil, Erik Lukavský, Miša Zelená-Stoilova, básník Ticho, Ladislav Čumba, Jiří Holub, Viki Shock, Vít Zavadil, Olga Vlčková, Petr Mach, Jan Hájek, Michal Blažek • **technický ředitel:** Vít Krajčovič (tel. 774 553 820) • **distribuce:** Pavel Řezníček • **poslíček:** Jogi Mokšanand • **grafická úprava a sazba:** LUSEL • **adresa:** Blanická 15, 120 00 Praha 2 • **vydává:** Studentský spolek Babylon, IČO 63830523 • e-mail: ibabylon@seznam.cz • tel.: 606 618 153 • www.babylonrevue.cz • č. ú.: 1935796379 / 0800 • tisk: MAFRA a. s. Praha • vychází s podporou Ministerstva kultury ČR

Prachobyčejný ksindl

Alternativní oslavy letošního 28. října na Staroměstském náměstí v Praze označila KSČM v tiskovém prohlášení za „provokaci“, která nebyla „jen zneuctěním české státnosti“, ale „útočila na samé její základy“. „Takovou hanebnost je třeba rozhodně odmítnout,“ oznámili komunisté, přičemž účastníky alternativních oslav označili za „elity ochotné posluhovat cizím zájmům“: „Jde o agresivní manipulaci, jejímž pozadím je velmocenský nátlak na naši republiku.“ Šéf komunistů Filip pak obvinil ministra kultury Hermana, že chtěl „podvodným způsobem vyznamenat svého příbuzného za věznění v koncentračním táboře nacistů, jejichž dědicům podlézá a ještě u toho nehorázně lže“. Kdyby bylo podle nich, tak by na Staromák jistě znovu vjely obrněné vozy a lháře, a na prvním místě nevyznamenaného-vyznamenaného Jiřího Bradyho, který má tu drzost, že se staví do role nacistické oběti, by poprávu čekal (znovu) koncentrák.

Na světě neexistuje nic přesvědčivějšího, než když se komunisté přestanou dovolávat ducha dějin, který vane stále kupředu, a zaklínají se „obyčejnou“ historií. Hermanovým „podlézáním dědicům nacistů“ předseda KSČM minil ministrovo vystoupení na sjezdu Sudetoněmeckého krajanského sdružení, které se po svém ustavení na počátku 50. let přihlásilo k „právu na sebeurčení sudetských Němců“. Ve skutečnosti to byli nacisté, kdo lezl do zeli komunistům, kteří se snažili využít sudetoněmecké otázky k rozbití Československa dávno před Hitlerem.

Už v červnu 1923 přijala Kominterna v Moskvě rezoluci, ve které stálo: „Sjezd konstatuje, že není žádný Československý národ, Československý stát, mimo národnosti české, obsahuje Slováky, Němce, Maďary, Ukrajince, Poláky. Sjezd považuje za nutné, aby komunistická strana v Československu, pokud jde o národní menšiny, prohlašovala a prováděla práva národů na sebeurčení, třeba až do rozdělení.“

Němečtí nacionalisté v intencích Berlína vydávali Československo za zplonce imperialismu stejně, jako to dělali v intencích Moskvy domácí komunisté, kteří na V. sjezdu KSČ v roce 1929 vyhlásili „boj za sebeurčení národů až k úplnému odtržení od československého státu“ za „organickou součást všeobecného boje proletariátu za svržení měšťáckého pořádku“. Komunisté prosazovali „sebeurčení“ sudetských Němců a roztržení českých zemí se stejným cílem rozbít „buržoasní“ Československo, jako o to ve 30. letech usilovali Hitler a jeho domácí sudetoněmečtí spojenci.

V tomto smyslu přistupovali komunisté pochopitelně i k „narozeninám“ Československa 28. října. Když byl v roce 1925 přijat zákon o státních svátcích, komunisté jej bojkotovali a podali vlastní návrh, ve kterém 28. říjen nahradili Dnem Lenina a aby učinili zadost germánsko-slovanským mýtům, navrhli místo Vánoc slavit Slunovrat a místo Velikonoce Jarní svátky. Alfred Rosenberg by to jistě podepsal.

Když nacisté po okupaci Československa 28. říjen zakázali, komunisté na ně po roce 1948 navázali a vznik republiky nahradili Dnem znárodnění, zatímco první Masarykovu republiku měli podobně jako Polsko za „nestvůrného zplonce versailleské smlouvy“, jak se na adresu našeho severního souseda vyjádřil sovětský ministr zahraničních Molotov poté, co Moskva uzavřela v roce 1939 pakt s Hitlerem, aby rukou společnou Polsko napadli.

Ještě v roce 1988, kdy si chtěli lidé v centru Prahy připomenout 70. výročí vzniku samostatného Československa, poslali proti nim komunisté obrněné transportéry, bicí komanda se psy a shromážděné lidi rozháněli pomocí slzného plynu.

O „nestvůrného zplonce versailleské smlouvy“ šlo od počátku. V první polovině 30. letech, kdy bylo Československo čím dál tím víc ohrožováno zvenčí, snili komunisté stále o občanské válce, která by stát rozvrátila zevnitř. V roce 1935 „změnili strategii“, ale o čtyři roky později se s nacisty spojili se společným cílem sprovodit ze světa západní liberální demokracie. Když nacistický spojenc svého partnera ve válce proti Západu napadl a začal boj mezi dvěma kohouty na jednom smetišti, nacismem a komunismem, nebojovali komunisté za osvobození Československa z pod nacistického područí, ale válku proti třetí říši chtěla Moskva využít ke zničení kapitalistického řádu.

KSČ, její exilové vedení, chystalo – slovy komunistického sjezdu – „boj za porážku vlastní buržoasie“ a po válce komunisté, v likvidaci českých elit, včetně protinacistických odbojářů, stejně jako české kultury, vědy či školství, jen navázali na nacisty, a navíc k tomu přidali i demolici hospodářství, infrastruktury či životního prostředí. Podobně navázali na nacisty, i co se týká antisemitismu, který se u nich mísil se sociálním, etnickým i rasovým aspektem. Na konci války z bezpečí moskevského exilu komunisté označovali Židy, kteří utekli před nacisty, stejně jako transportované, pohrdlivě za „emigranty“ a dopředu vyhrožovali, že budou u každého „přísně vyšetřovat, jak se choval v národnostním, sociálním a politickém ohledu“, přičemž židovské podnikatele označovali za „vyděluchy, spekulanty, vydělkáře a čachráře“, kterým – v roce 1944! – „platí náš nejrozhodnější odpor a boj“.

Podobně jako nacisté s germánstvím vyhlásili komunisté slovanský, de facto árijský stát, ve kterém Židé nebo Romové – hlavní oběti nacistického holocaustu, nemají co dělat, přičemž „zvláštní péče“ měla být podle komunistického správního orgánu především „věnována cikánům a cizozemským židům, vydávajícím se za repatrianty“.

V Teplicích-Šanově na schůzi KSČ v březnu 1947 komunista ministr Kopecký na adresu československých občanů židovského původu prohlásil: „... tito bradatí Šalamounové, tato židovská svoloč, která se teprve v poslední době připojila k domácímu nebo zahraničnímu odboji, nemá přednostního práva podle dekretu 225 před řádnými Čechy“ a komunistický poslanec Kapoun ho doplnil, když prohlásil, že za všechny tehdejší problémy mohou Židé, kteří „germanizovali, pak utekli z rasových důvodů a nyní se vracejí buď oni sami, nebo jejich synové jako zahraniční vojáci. Nemůžeme mít k jejich vlastenectví žádnou důvěru, neboť hrnec, který se jednou připálil, zapáchá, i když je pořádně vyčištěn.“

Stejně jako nacisté národu chtěli komunisté řešení „židovské otázky“ (tedy „pokud se

Vzpoura davů?

Díky Trumpovu triumfu se ještě umocnil výklad současných událostí, který se počal objevovat hlavně v souvislosti s migrační krizí a od brexitu začal dokonce skoro převládat. Za všechno prý mohou neschopné elity, jež lidu nerozumí, neboť s ním ztratily kontakt a izolovaly se od něj. Naštvaný lid tudíž přebírá iniciativu. V uvedeném postoji je též zakódováno docela primitivní mravní hodnocení: lid je sice možná hrubý a držkatý, ale v jádru dobrý, kdežto u elit je tomu obráceně. Zajímavé, kdo všechno se i u nás k této – skryté marxistické – interpretaci hlásí. Ve velké míře různí tzv. „kovani pravičáci“ a obecněji často lidé, kteří očekávají, že je rozhněvaný, leč v principu údajně moudrý lid vynese výš, než kde nyní jsou.

Ale, a v tom je ten vtíp, tito vyzvači lidu často nesedí nikterak nízko. Ostatně, zářným příkladem je problematický hrdina posledních dní Donald Trump. Jeho pastouška v New Yorku, zvaná Trump Tower, je vysoká přes dvě stě metrů, má osmapadesát pater a pozlacené tam jsou snad i kliky na hajzlech, a možná že nejenom ty kliky (míněno na hajzlech).

A co brexit? Nebýt probrexitové kampaně, do níž se zapojila cca půlka konzervativní strany, řada miliardářů a bulvární deník The Sun (vlastněný miliardářem a mediálním magnátem Rupertem Murdochem), lid by možná brblal po hospodách, ale referendum by dopadlo po setrvání Velké Británie v EU.

Ve skutečnosti proto nejsme svědky žádného souboje lidu s elitami. Evidentně totiž jde, a to jaksi tradičně, o souboj různých elit mezi sebou, přičemž část současných elit využívá skutečnosti, že obyvatelstvo je ve větší než obvyklé míře naštvané či vynervované kvůli relativnímu poklesu životní úrovně nebo z obav o vlastní budoucnost v globalizovaném světě plném lokálních konfliktů i migračních proudů a vln. Ostatně, v západních zemích se politické elity stále dostávají k moci pomocí voleb, a tudíž například Angelu Merkelovou lze dost obtížně podložené a věcně ličit jako osobu odtrženou od lidu. Dle průzkumů by německé volby stále vyhrála její CDU.

Nicméně doba patrně přje elity, které vycitily šanci plynoucí z podbízení se naštvanému lidu. Pochopily, i na základě sociologických šetření za miliony dolarů, že když budou hubaté jako lid, navenek zjednodušeně uvažující jako lid, verbálně silácké jako lid, tak lid jim nasype hlasy a ony pak odjedou v luxusních limuzínách od svých monstrózních pozlacených věží, kde si spokojeně zamnou rukama. A lid utře hubu – má, co chtěl.

Na první pohled by se tak nad Trumpem a spol. mohlo mávnout rukou a konstatovat, že jde prostě o jakýsi skoro věčný a svým způsobem tragikomický koloběh. Bohužel, při jeho bližším ohledání se odhaluje cosi hodně děsivého: jedná se o spirálu klesající směrem dolů. Do bahna.

Josef Mlejnek jr.

Španělsko: Osamocená výspa zdravého rozumu

Dlouho se o Španělském království psalo jako o zemi v hluboké krizi, kouli na noze eurozóny. A do toho teď neměli skoro rok vládu. To se vše změnilo na začátku listopadu. Šedesát osm poslanců opozičních socialistů (PSOE) se zdrželo hlasování o důvěře staronovému premiérovi Marianovi Rajoyovi a umožnilo vznik menšinové proevropské vládě lidovců.

Pozice vlády je sice slabá a mnozí Španělě ji považují za nejméně špat-

nou variantu z ještě horších, na druhou stranu je ale Rajoyův kabinet v současné Evropě jednou z nejevropštějších a nejkonstruktivnějších vlád široko daleko. Čtyři parlamentní strany – Lidovci, socialisté, středopravicoví Ciudadanos a krajně levicoví Podemos v koalici s komunisty z IU – nemohly od voleb v prosinci 2015 (a opakovaných v letos v červnu) dát dohromady koalici napravo ani nalevo bez regionálních a separatistických stran z Katalánska a

Baskicka. Nakonec se podařila alespoň menšinová vláda.

Další dobrou zprávou je, že extrémní levice Podemos, která chtěla přinést „skutečnou změnu“ a skoncovat s politickou kastou, a pokud by mohla, tak i s konstituční monarchií, přestala voliče v podstatě zajímat.

Španělsko – s vládou i bez vlády – v podstatě nezasáhla tzv. uprchlická krize. K evropské integraci zde nejsou vážnější výhrady, ani napravo ani nalevo. Jen někteří politici z Podemos svého času srovnávali tlaky EU a MMF na rozpočtovou ukázněnost s nacistickou expanzí, což ale po roce a půl sami označují za ideologické hříchy mládí. Pravicoví extremisté ani populistické protiimigrační strany ve Španělsku neexistují, nemají ani žádného místního Berlusconiho.

Staronový premiér Mariano Rajoy není politik, který by vzbuzoval nadšení, dokonce ani mezi svými. Je „pošpi-něn“ zahlazováním nebo přinejmenším zlehčováním korupčních skandálů politiků z vlastní strany. I jeho nový kabinet je spíše výsledkem taktických řešení než nějaké dlouhodobé vize. Ve vládě se opírá o stejné „nesympatického“ ministra financí Cristóbala Montora, který se zcela vážně snaží snížit domácí i zahraniční dluh Španělska, mimo jiné i proto, aby jeho země neohrozila vratkou stabilitu eurozóny.

Zároveň Rajoy do nové vlády již nevzal výstředního ultrakonzervativce Garcíu-Margalla, který vyniknul jako ministr zahraničí zejména po Brexitu, když požadoval, aby se Gibraltar vrátil pod španělskou zprávu, což sice vyvolalo děs na Gibraltaru ale spíše úsměv v EU.

Místo Garcíi-Margalla jmenoval Rajoy ministrem zahraničí šéfa stále mise při Evropské unii Alfonsa Dastise, zkušeného diplomata, který pracoval i na textu Evropské ústavy a úspěšně jednal s evropskými politiky ve složité době, kdy ve Španělsku vrcholila hospodářská krize. Důležitou funkci mluvčího kabinetu pak pověřil konsensuálního liberála Íñiga Méndeze de Viga, jinak též ministra školství a

kultury v minulé vládě, který částečně získal na svou stranu opozičně nalaďenou kulturní a akademickou obec. Jedinou vicepremiérkou učinil nepříliš charizmatickou ale celkem racionální Sorayu Sáenzovou de Santamaría, na níž budou i složitá jednání s katalánskými stranami. Ve vládě jsou zastoupeni lidověčtí politici a političky z Katalánci, Baskicka, Galicie, Andalusie a Méndez de Vigo je původem dokonce z bývalého španělského Maroka.

Mariano Rajoy vyzval všechny ministry k tomu, aby vedli dialog se všemi opozičními formacemi, a aby navrhovali jen takové zákony, které budou mít širší podporu napříč politickým spektrem. Jak se mu to bude dařit, ukáží především složitá jednání o státním rozpočtu. Před deseti lety by Rajoy s takovouto konsenzuální a proevropskou vládou asi moc nezaujal. V současném světě, kde se prosazují nejružnější magoři, kteří vedou lid k lepším zítřkům a naznačují, že liberální stranická demokracie má odzvoněno, působí Rajoy jako šedivý iberský dub, který odolává na mesetě slaným větrům.

Španělsko se stále potýká s řadou ekonomických problémů i s korupcí na nejružnějších úrovních správy. Hrozí mu i odštěpení Katalánska a kdovico ještě. Snadné to nebude.

Hledání konsensu v mezích tradičních mechanismů usnadňuje i španělský král Felipe VI., který zvládá svoji roli víc než mistrně. Před hlasováním o důvěře premiérovi se sešel se zástupci téměř všech parlamentních formací, kromě zástupců Bildu, tedy levicových baskických separatistů, napojených volně na ETA, a ERC, což je katalánská republikánská levice. A i s nimi by se sešel, kdyby to oni sami nemítli.

S králem se sešel například i Joan Baldoví, šéf hnutí Compromís, spojenců Podemos, a zároveň valencijský nacionalista. Vrátil se od krále nadšený a s tím, že Rajoyovu vládu sice v hlasování jeho lidé nepodpoří, ale považuje je za legitimní, načež odmítnul účastnit se protestních akcí na ulici, které Podemos začali narychlo svolávat. Král Felipe VI. přijal

otázkou zvláštní ještě bude jevit“, jak pravil v roce 1944, kdy vrcholil nacistický holocaust, Kopecký) přenechat lidu, neboť podle komunistů měla být republika „demokratickou v opravdově lidovém smyslu“.

Když nyní komunisté jako jediná parlamentní strana odmítli zúčastnit se ocenění přeživšího z Terezína a Osvětimi Jiřího Bradyho, který mimo jiné léta podporoval z kanadského exilu československou demokracii, je to přesně v intencích výše uvedeného.

Dědici nacistů, respektive jejich následovníci, nejsou organizace sudetských Němců, jejichž národní citění stejně jako pocit sociálního ohrožení nacisté ve 30. letech zneužili či využili, podobně jako komunisté zneužili či využili pocit ohrožení národní existence Čechů po roce 1945, ale právě jen sami komunisté.

Ať si kdo chce věří v co chce – třeba v černý kámen v Kábě. Když ale někdo jako Filip a spol. znevažuje oběti strany, které dodnes slouží, je to prachobyčejný komunistický ksindl, jaký vždýcky byl a bude.

Petr Placák

Astroškola pro začátečníky v Praze 2017

Mgr. Ondřej Habr a Mgr., M.Sc. Pavlína Holancová

Pro ty, kteří se rádi dívají za horizont, tu máme nabídku.

Připravujeme na příští rok Školu astrologie pro začátečníky. Dozvíte se a naučíte se v ní vše, co potřebujete k tomu, abyste uměli číst a sestavovat horoskopy. První lecke bude již v polovině ledna, další jsou plánovány jednou měsíčně vždy v sobotu nebo neděli od desíti do sedmnácti hodin. Výuka bude probíhat v centru Prahy nedaleko Václavského náměstí. Již nyní se můžete hlásit nebo si vyžádat podrobnější informace na: dialogy@post.cz, Přihlášky prosíme do konce roku 2016.

Termíny 2017:
14.1., 12.2., 12.3., 9.4., 14.5., 11.6., 10.9., 8.10., 12.11..10.12.

-SŠ-, Madrid

WWW.BABYLONREVUE.CZ

Díky pomoci čtenářů, příznivců a těch, pro které je pluralita názorů – možnost číst na moci, většinovém vkusu či na komerci nezávislé noviny – základem svobodné, sebevědomé, iniciativní, a tedy i prosperující společnosti

spouštíme 17. listopadu 2016 babylonský webový týdeník!

Redakce Babylonu děkuje na prvním místě všem, kteří nám pomáhali s realizací a přípravou nové podoby Babylonu a se spuštěním internetové revue:

Petre Bouškové, Martinu Kotasovi, Davidu Gaydečkovi, Martinu Vonkovi, Marianně Placákové, Janu Vurbsovi, Lukáši Žentelovi, Janě Kobesové, Zitě Strnadové.

Obzvláště bychom chtěli poděkovat za podporu projektu ***Pavlu Bouškovi, Karlu Schwarzenbergovi, Janu Dobrovskému, Regule Pragensis, Jiřímu Chmelovi, Petrušce Šustrové, Sašovi Vondrovi.***

Dále děkujeme za pomoc ***Vinohradskému pivovaru***, především ***Janu Korseltovi***, za pomoc při pořádání kulturního večera Babylonu v Knihovně Václava Havla, stejně jako za pomoc a podporu při pořádání koncertu Pro Babylon v prostorách Vinohradského pivovaru, a také kapelám a hudebníkům, kteří vystoupily na naší podporu:

Jackylovým slípům, Banana Splitu a Jeho moralistům, Tony Ducháčkovi a Garage

a v neposlední řadě ***Pavlu Zajíčkovi***, který měl na večeru vystoupit se svými ***DG307***, ale ze zdravotních důvodů nemohl – Pavle, čti Babylon, drž se!

Za grafické zpracování a programování webových stránek chceme poděkovat ***Janu Samcovi, Frankiemu, Josefu Jelínkovi***

a především písmomágu ***Františku Štormovi***, který Babylon vybavil čtivým a přitom příjemně konservativním písmem, a který je autorem nové hlavičky časopisu představující zmatení jazyků – Babylon není o ničem jiném.

Naše poděkování podobně směřuje k ***Pavlu Reisenaurovi***, který je tvůrcem Babylonské věže, nejnověji ji podpálil a opatřil ji smečkou vyjících vlků – v barvě viz titulní strana.

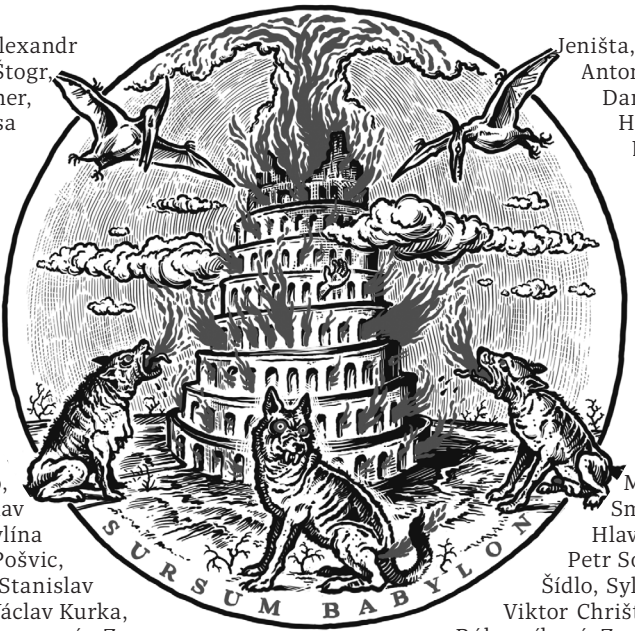
Nadobytějně rádi děkujeme všem těm, kteří svými obrazy, sochami, grafikami, fotografiemi přispěli na jednotlivá ocenění, jmenovitě:

Jaroslavu Blažkovi, Michalu Blažkovi, Pavlu Brázdovi, Ivanovi Bukovskému, Tomáši Císařovskému, Karlu Cudlínovi, Martinu Frindovi, Tomáši Halešovi, Oldřichu Hamerovi, Janu Hendrychovi, Pavlu Hrochovi, Julianě Jírousové, Michalu Matzenauerovi, Vladimíru Muzičkovi, Davidovi Němcovi, Ondřejovi Němcovi, Tomki Němcovi, Věře Novákové, Janu Placákoví, Jaroslavu Rónovi, Jiřímu Stachovi, Romanu Traburovi, Josefu Žáčkovi.

Za pomoc při realisaci projektu jsme zavázáni ***Mlýnské kavárně, United Islands, Knihovně Václava Havla.***

Za poskytnutí knižních darů pak nakladatelstvím ***Triáda, Paseka, Torst, Portál, Argo*** a ostravskému ***Občanskému sdružení PANT.***

A v neposlední řadě děkujeme všem dárcům, kteří přispěli na nový Babylon během letošní jarní sbírky na hithit, které zde uvádíme jmenovitě a k nimíž patří i dalších 150 dárců, kteří revue podpořili anonymně. Jsou to:

Adam Pokorný, Adéla Wernerová, Adriana Krásová, Alena Janková, Alexandr Čeňková, Anna Jurečková, Anna Plasová, Anna Urbanová, Antonín Štogr, Hojdar, Dana Němcová, Daniel Gawlik, Daniel Kolský, Daniel Wagner, Gaydečka, David Hána, David Havlíček, David Hora, David Lukeš, Denisa Eva Frýbová, Eva Kubičková, Fedor Gál, Filip Kosek, František Hendl, Hana Pilná, Hana Volfová, Havel Parkán, Helena Lochmanová, IV.B, Ivan Gabaš, Iveta Fořtová, Jáchym Topol, Jakub Daniček, Jan Dvořák, Jan Franta, Jan Horník, Jan Ježek, Jan Konvalinka, Jan Tošovský, Jan Trachta, Jan Trčka, Jan Vlach, Jana Cagašová, Jana Štogrová, Jaromír Čížek, Jaroslav Cuhra, Jaroslav Provazník, Jiří Rákosník, Jiří Sovadina, Jiří Vais, Jiří Volák, Jitka Velišková, Karel Holomek , Karel Strachota, Karel Tlustý, Kateřina Bilejová, Kryštof Hanzlík, Ksenia Dobrovska, Ladislav Šmejkal, Lea Valenta, Lubomír Wurm, Lubor Dohnal, Lucie Stajskalová, Luděk Marek Fischer, Marek Král, Marek Pečenka, Marek Souček, Marek Markéta Matušková, Markéta Slomková, Markéta Žizková, Martin Palouš, Martin Sobotka, Martin Šedivý, Martina Malsová, Matěj Michaela Stoilova, Michal Bartošek, Michal Kasa, Michal Ožibko, Milena Chlumská, Milena Oda, Miloš Kuška, Mirka Čížková, Miroslav Pavel Dobák, Pavel Korotvička, Pavel Slabý, Pavlína Havlová, Pavlína Fridrich, Petr Hruška, Petr Junek, Petr Mach, Petr Pánek, Petr Pošvic, Sedláčková, Petruška Šustrová, Radek Novotný, Ritě Kindlerové, Stanislav Čáp, Tomáš Hermann, Tomáš Odvody, Tomáš Paur, Václav Blažek, Václav Kurka, Vladimír Šebek, Zdeněk Mitáček, Zina H. Freundová, Zuzana Baueroва, Zuzana

Jeništa, Alexandr Vondra, Andrea Semancová, Aneta Staniševská, Anna Antonín Vrba, Barbora Latečková, Bořek Neškudla, Dagmar Dražková, Dan Daniela Taylor, Danuše Martinová, Daria Špačková, Dáša Tmějová, David Halašová, Denisa Jíšková, Dominik Straňák, Emil Šourek, Erik Tabery, Františka Lutovská, Gita Zenknerová, Hana Hubková, Hana Pavlová, Helena Vrbatová, Igor Linhart, Igor Zahradníček, Ilona Majtnerová, Jakub Kufčák, Jakub Plášil, Jakub Vítovec, Jakub Žytek, Jan Babický, Kovanda, Jan Lata, Jan Nebeský, Jan Polyš, Jan Ruml, Jan Tlapák, Jan Česká, Jana Ecksteinová, Jana Havlíková, Jana Šimšová, Jarmila Jindřich Zeithamml, Jiří Chmel, Jiří Korbel, Jiří Peňás, Jiří Pokorný, Jorge Zuniga Pavlov, Josef Dvořák, Kamila Bartošková, Karel Fořt, Kateřina Bursíková Jacques, Kateřina Frýbová, Kateřina Hončová, Trestrová, Lenka Kahunová, Lenka Posch, Livia Kubištová, Lubomír Valchář, Lukáš Čermka, Lukáš Jiříčka, Lukáš Rybka, Mak Marousek, Svatoš, Marianka Macková, Marie Opatrná,Marika Doupovská, Baxa, Martin Dostál, Martin Gros,Martin Kváš, Martin Olšina, Martin Barták, Matěj Beňa, Matěj Peterka, Matěj Turek, Michaela Čaňková, Michal Rozumný, Michal Šrédľ, Mikoláš Tuček, Milada Reichová, Smolik, Mlada Komárková, Ondřej Čapek, Ondřej Černý, Ondřej Pavlok, Hlaváčková, Pavlína Kroužková, Petr Blažek, Petr Čada, Petr Ferenc, Petr Petr Soldát, Petr Šabach, Petr Šimíček, Petra Němcová, Petra Průšová, Petra Šídlo, Sylva Ficová, Štěpán Mesany, Taťána Lutovská, Tereza Najbrtová, Tomáš Viktor Chřištof, Viktor Parkán, Vinohradský Pivovar, Vít Mlejnek, Vladimír Kotal, Rákosníková, Zuzana Vojtová

Vedle webového týdeníku budou nadále 4x ročně vycházet tištěné noviny. Pokud chcete BABYLON podpořit, přeplatte si ho - budete revue dostávat domů. Předplatné najdete na www.babylonrevue.cz

pokračování ze strany 1

Takže přes Aristotela a svatýho Tomáše dospěl Odysseus po dvou tisíci letech k Hejdánkovi v Jirchářích, odkud se vydal do 21. století.

Ano, to zní hezky, a jsem ti vděčen, přinejmenším jako těm Arabům. Láda Hejdánek, je sice evangelík, ale neměl potřebu to běžet říkat na náměstí. Vykládal ale například koncept odcizení v Bohu u Ludvíka Feurbacha, což byl, jak se kdysi říkalo, materialista, přičemž měl pochopitelně také zájem, abych se neodcizil v Bohu – ta tehdejší ekumena, jak jsme říkali, nebyla kulturní, ale náboženská, i když nejen: takže to byli katoličti protestanti a k nim i židi a jiné konfese. A měl tam jednu přednášku Jiří Němec o Tomášovi Akvinským a já ji zmeškal. Slyšel jsem velmi dobré reference, a tak jsem ho přinutil k tomu, aby mně ji zopakoval, spatra, protože to byl génius, a on ho vyložil nepředmětně. Mně se to tehdy nelíbilo, odpovídalo to tomu, jakou jsem o tom měl představu já. Až později jsem přišel na to, že to byl nejlepší výklad Tomáše, jaký kdy byl prosloven – zapsáno to není. Kdybychom se do toho pustili, tak bychom to dokázali zrekonstruovat. Pro nás rozhovor ovšem stačí, že vyložil nepředmětně tzv. předmětného Tomáše, andělského učitele a největšího myslitele středověku, a já jsem vyložil, rovněž nepředmětně, Odyssea, a tady máš konečně to 21. století, cha cha cha.

Kdo byl Jiří Němec?

Kazimír Večerka, to byl jeden z českých novotomistů, tak zvaných, žák Metoda Habáně, kterého mi dokonce, kmé nelibosti, představil, a ten z údajně předmětného Tomáše, kterému říkali Aristoteles s tonzurou, udělal osobu úplně nejpředmětnější, jaká mohla být. A když přišel Jiří Němec se svoji tomistickou revolucí, vyvolalo to návaly nevole těchto osob, které mě tehdy chtěly zatáhnout do svého kruhu. Já se ale už tehdy nedal, aniž bych si to tedy nějak zformuloval – prostě jsem tušil, že to je úplně špatná cesta.

A když Večerka mluvil o Jiřím Němcovi, nenadával jako zedník, to člověk tohoto druhu nedělá, ale řekl o něm, že to je povrchní encyklopedista, tento Kazimír, který mír hrubě narušoval, cha cha cha. Jiří totiž všechno znal a všechno dovedl vyložit – byl geniální formulátor. Někdy byl schopen se vrátit k poněkud starosvětským výrazivou, ale to bylo vždy funkční, on s ním pracoval vědomě, cokoli dělal, dělal schválně, i občasné schválnosti. Filosoficky byl nesmírně zdatnej, mravně, řekněme méně. Ta filosofická zdatnost ho ale cti a vůbec bych neřekl, že určitý mravní defekt, nebo jak bych to řekl, určitá mravní vyčýlenost ho nectí nebo ho znectila.

Vědomě na sobě demonstroval, že člověk je sám sebou omezen, což je filosoficky nejen odůvodněný, ale i chvalitebný.

Přesně tak. On tady byl, aby neučil etiku, ani sociální etiku, ale výhradně filosofii – převážně žákyně, samozvané žákyně, ale on je vděčně přijal.

A Hejdánek?

Hejdánkovi se neustále daří úspěšně si vsugerovat, že v Boha věří. Pro Tomáše ve 13. století byla filosofie *ancilla theologiae*, zrovna tak jako je dnes pro mě filosofie *služka poesie* – teologii nepotřebuju, hlavně pro poesii ne, potažmo pro prosu. To co jsem se dozvěděl stačí, a nemusím to nastavovat. Byli jsme u Jiřího a Hejdánek přišel s nepředmětným myšlením, což je geniální. Uváděl nejdřív zóny, kde se můžou tyto příklady vyskytnout. To bylo třeba abstraktní umění, poesie, různý extrémní či okrajové druhy hudby, a pak, na to se nesmí nikdy zapomenout, starozákonní proroci. Nejvýznamějším příkladem z celého Starého Zákona je, když šel Abraham s Izákem na horu, nahoru na horu a nevěděl, co se stane: to byla naprosto otevřená budoucnost se všemi možnými riziky, i téměř na úrovni hazardu – ale hazard to nebyl – kroku do prázdna. To samé platí o umělcích, kde se riskuje krok do umělecky vymezeného prázdna.

Je to pozoruhodná věc, o kterou se pokouším v rámci toho románu –

jednou za čas si to může vypravěč dovolit. A jiní v tom mají ještě větší bordel. Dostojevský neustále střídal styly, od mystického traktátu po zprávu o vraždě v bulvárních novinách, a já střídám gramatickou osobu tak, aby neztratil čtenář přehled, takže Odysseus je tam jako er-forma, a já jsem vypravěč, který někdy, ale ne často, nepřeháním to, komentuje, co vypráví. Má to stříhy jako film, má to retrospektivy, odbočky... – jedinou věc to nemá: perspektivy, protože to v nepředmětném myšlení nejde, protože pak by bylo vše odvozeno a předepsáno.

Tak perspektivu neměls nikdy...

Ano a ne-návyk na perspektivu se mi dneska hodí do krámu mimořádně.

Odysseus se tedy vrací před renesanci, před perspektivu...

Bezpochyby. Mám dokonce jeden perspektivní zážitek z dětství. Seděl jsem v pokoji a nakreslil jsem skříň, tu horní část, kterou jsem neviděl, a já tu skříň namaloval skutečně tak, jak je, ne tak, jak jsem ji viděl, i s tou celou plochou, jako kdybych se na ni koukal shora.

Děti to zpravidla vidí tak, jak to je, než je ve škole zblbnou.

Jistě, ve škole se naučí fikci.

Co se týká předmětnosti a nepředmětnosti, jak se má Starý Zákon k Novému, respektive Nový ke Starému?

No právě, a to si doopravdy myslím, ať už jsem autor nebo nejsem autor, ať už si o sobě myslím, že jsem Odysseus nebo nejsem, tak si myslím, že Nový Zákon je v několika ohledech nehoráznou kopií Starého Zákona, kopii jakoby – pro mě za mě – mýtu, ale nepředmětného mýtu, ale ta kopie je veskrz naskrz předmětná: Starý Zákon je veskrze nepředmětnej, zatímco Nový Zákon je veskrze předmětnej – je předmětnou kopií nepředmětného Starého Zákona. Ostatně všude máš odkazy.

Může být předmětnost nepředmětná, či nepředmětnost předmětná...

Jistě, když nepředmětnost degeneruje, stává se z ní předmětnost, opačně jde pak o regeneraci.

Kdo je Lenka Maňáková?

Já chodil do školy na náměstí krále Jiřího vedle Nejsvětějšího srdce Páně a Maňáková byla spolužačka, a to je ta, co ji udali, že šla do žlábků. Já to tam dal nerad, ale na pozadí téhle smutné historky jsem chtěl ukázat, čím Odysseus byl a čím se nezabýval, nepodroboval analýze a tak – takovouhle povrchnost, že šla Maňáková do žlábků, cha cha cha.

Kdybys tuhle povrchnost nezmiňl, tak by se nikdo nedozvěděl, že ji ignoruješ.

Přesně tak.

Není asi náhoda, že jsi se narodil na vinohradech...

Na Vinohradech, ať už s malým či velkým V, a ještě k tomu Královských – narodil jsem se v Londýnský a zkouš-ku dospělosti, čili maturitu jsem složil naproti přes ulici. Ještě bych tam měl umřít, aby to vytvořilo magický trojúhelník.

Kde jste bydleli?

Bydleli jsme v Lucemburský 30, za garáží.

Já se taky narodil v Londýnský a bydlím v Lucemburský, čímž jsme asi vyčerpali všechno, co máme společného.

To ano, ale i tak je toho dost.

Kam jste jako kluci chodili?

Zlobit?

Zlobit.

Na Parukářku, ale ne denně, a hrávali jsme fotbal.

Kde?

Fotbal jsme hráli s tenisákem a s hadrákem, na mou duši, že s hadrákem, a to jsme hráli před kostelem na Jiřáku. Auta tehdy ještě moc nejezdila, zaparkovaný bylo vždycky jedno tady a druhý támhle, takže jsme hráli přes ulici a ze školních brašen byly tyče. Naučil jsem se hrát jakžtakž, protože člověk musel ovládat tenisák nebo hadrák, a když potom někdo konečně přinesl z domu merunu, to pak člověk jezdil s míčem lehce jako Pelé, protože to bylo nesrovnatelně snazší, než s tím hadrákem – já úplně žasnul, jako kdybych byl u čaroděje a upsal se mu.

Takže všichni tě chtěli mít ve svém mužstvu...

V mém případě platí, že já mám spíš víc nepřátel, než přátel, takže ti nepřátelé mi ty kvality nebyli ochotni přiznat, ale dokonce i ti přátelé, kterých je průkazně míň, tak i ti se někdy chovají ne úplně přátelsky. Takže platí to, co říkají Rakušani, nevím, zda ho znají i řišši Němci, Rakušani každopádně, a to je výborný: Kdo má takový přátele, nepotřebuje nepřátele.

Jak je to v originále.

Wer solche Freunde hat, braucht keine Feinde.

Jak tehdy vypadal Riegrák, bylo tam nějaké pohostinné zařízení?

Já jsem tehdy moc do hospody nechodil, ještě, protože jsem byl adolescent nebo ještě míň, než adolescent, věkově. Ale hospoda byla na rohu pod Rýgrákem, kde měli Rusové v roce 1968 velitelství pro Rýgrák a okolí, když sem tehdy vrazili. Tak oni tady samozřejmě byli odjakživa, od toho roku 45, takže sem de facto ani nemuseli jezdit, ale pro některý to vypadalo, jako že sem v roce 68 přijeli.

Kouřils?

Ne.

Nikdy?

Nikdy.

Kdy si začal ochutnávat alkohol?

Trochu, krátce jsem pil někdy kolem roku 59, to mi bylo sedmnáct, a pak sem přestal, protože já jsem tehdy jako piják nedosáhl žádoucího uplatnění. Přestal jsem pít a mluvil jsem spisovně.

Ve verších?

Ve verších ne, ale spisovně. Jsou kategorie lidí, kteří by ze mě měli radost, ale burani si mysleli, že si z nich dělám..

... přču.

Jo, ale nebyla to pravda – já na to vůbec neměl ani náladu, což trvalo pár let, řadu let dokonce.

Takžes byl tak jako stranou...

No studoval jsem, četl jsem. Učil jsem se filosofii, sám, čili jsem autodidakt – studovat jsem tehdy ani nemohl, a navíc to, co jsem chtěl studovat, filosofii, tak to já už uměl. Tedy potom, v jedný fázi, jsem ji studoval dálkově, ale to já vůbec

pokračování na straně 6

pokračování ze strany 5

neuvádím. Taky jsem se zúčastňoval těch filosofických seminářů v Jirchářích, což bylo v první polovině šedesátých let, kde byli Jiří Němec a Láda Hejdánek. A pak jsem ji studoval až v Anglii, tedy předstíral jsem, že ji studuju a ve skutečnosti jsem pracoval na svojí *Sladkovodní hudbě*, která se mi pak utopila, z části.

Kdy se to zvrhlo?

Někdy na přelomu 66/67, ale nezvrhlo se to, přinejmenším ne bezprostředně, do nějakých odstrašujících podob. Nejdřív jsem pil pivo, pak jsem byl univerzální piják a nakonec jsem zůstal jen u vína, umírněně, které pro mne není alkohol. Alkohol – to si můžou dovolit jenom francouzský básníci, tam je to takřikajíc legitimní, ale víno pro mě není alkohol, tedy vzorec z organické chemie, kombinace pentagonu s hexagonem. A to nepiju, ani se o tom nebavím. Víno je biblickej nápoj, a to jak v nepředmětným Starým, tak v předmětným Novým, tedy Zákoně.

V jaký společnosti ses do té doby vlastně pohyboval?

V jednom z mých londonovských zaměstnání, v papírně naproti Hagiboru, byl takovej mladší kluk, který měl kolem sebe okruh holek, studentek na zdravotní sestru a ještě pár kamarádů – byla to taková milá společnost. A on, nevím jak, poznal, že mám blízko k věcem, který připomínají tak zvaný happening. Každopádně mě s téma holkama seznámil, ony chtěly vědět, co to je, já jim řekl, že to pořádně sám nevím a že nejlepší bude, když si ho uděláme sami. Takže to bylo objednaný téma více méně dětma – já byl taky dítě, ale oni byli děti ještě o malíčko víc. S těmi prvními akcemi, co se pak dělaly, mi pomáhal i bratr, který k tomu jinak nepatřil.

No a pak už byly ty veřejný happeniny a po maléru s chlebovým happeningem jsem se ocitl ve Špálově galerii a měl jsem nový známý, který bych bejval měl už dávno, kdyby člověk žil v normálně fungující společnosti. Je dysfunkce a dysfunkce. V té mé dysfunkci jsem se potom spojil s všelijakými malíři, podružně s literáty, kteří k výtvarnu neměli zase tak daleko, aspoň ti praví, jako Ivan Wernisch a Míla Topinka, samozřejmě taky Pavel Šrut. Nebyl to žádný underground, ale měli o tom svoje představy a nebyli od toho světelné roky vzdálení.

Jak ses dozvěděl, že to, co děláš, je umění?

Oni mi řekli, že je to umění, já si s tím nelámám hlavu, zda je to umění nebo ne – de facto jsem byl za umění odsouzen, a to oficiálně. Po akci s pivy na Kampě přišel opus 009, který se uvádí v učebnicích výtvarného umění a v soudních análech jako *Ledeburská zahrada*, nebo *Ledeburský terasy*, ale tam to nebylo.

To bylo poprvé, co si autority všimly tvé tvůrčí práce?

Poprvé ne, už předtím jsem byl zatčen, kdy jsem se koupal nahý za bílého dne. Šli jsme s Nikolajem Stankovičem od Soudku, já nesl psací stroj, na břehu Kampy jsem mu řekl, zda by mi jej nepodržel, svěkl jsem se a obřadně se ponořil do zcela nemýtických vod jinak mýtické Vltavy.

To byl správný instinkt.

Jednoznačně. To bylo odpoledne a byly tam maminky s dětmi. Pro maminky to nebylo nic nového, jinak by ty děti neměly, takže nebyl důvod k povyku, který byl. Nicméně byla přivolána pořádková policie, nechali mě se obléknout a vedli mě přes Tržiště do Vlašské, přičemž Nikolaj šel deset metrů za námi jako japonskej sluha a nesl mi ten stroj. Na služebně mi pak říkali, prosím vás, to nejde tohleto, a já se bránil, že se přece nebudu koupat oblečený, načež tam vltlnu nějakej policajt od vedle a zařval: V plavkách! No plavky jsem neměl pochopitelně. Ale tenkrát to překvapivě ještě prošlo.

Co byl tenhle streetart, happening a happend za rok?

Tohle byl rok 1967, což byl ještě Antonín II. Ukrutný, druhý nejkrásnější politik na celým širým světě hned po Johnu Fitzgeraldovi Kennedym. On vypadal jako kdokoliv. Pak jsem dělal *Pochod s chleby*, a teprve tehdy, když nás zavřeli, se přišlo na to, že to je umění.

Připomeň, jak to bylo...

Na začátku bylo sto udání od sta občanů, když jsme šli s chleby do Malý Fürstenberský zahrady, kde je to schodiště barokní, ostatně všechno je tam barokní, a na oblouku tam sedí bohyně, a jak jsme šli Karmelitskou, přes Malostranské náměstí a Valdštejnskou, tak za tu dobu se sesbírало sto udání. To mi řekli policajti a byli na to pyšní.

To je užasný výkon.

Takže když sestavíme reprezentativní vzorek – já nebudu říkat národa, abych z toho neměl problémy, ani pronároda, což je pravděpodobnější, ale obyvatelstva – o sto hlavách, tak jsou práskači všichni. To je magická stovka. Lehce

pršelo, a když jsem při výslechu říkal, že kdyby nepršelo, tak že by chleba nosila celá Praha, ten fízl měnil barvy jako chameleon a pak ho napadlo, co má říct, a to bylo to nejlepší, co mohl říct: To by teda byla výtržnost jak Brno.

To bylo taky ve Vlašské?

Ne, to už bylo v Bartolomějský nebo v Konvický, to je propojený, no a to pokračovalo. Takže: *Zárok policie. Zatčení. Odvoz antonem. Výslech. Vazba. Soud. Odvolání. Odročení. Odročení odvolání. Vzali tě rovnou do vazby?*

Ano a zbylí byli vyslýchány celý den, respektive celou noc.

Kdy to přesně bylo?

Červen 1967.

Tos měl štěstí, že tě nepopravili.

Oni mě chtěli téměř popravit, když si začali myslet, že jsem chtěl udělat atentát na Novotného – bylo to přece pod Hradem, my šli nahoru a měli jsme v ruce chleba. Co tomu říkáš teď?

To je fakt hustý, jak by řekla Tonička.

No ale když nastala ta patálie rozřazovaná, tak bylo zapotřebí, aby mě někdo

nějak hájil, no a přátelé, když jsem byl ve vazbě, šli za Chalupěckým, kterého jsem neznal, věděl jsem, že existuje, zda by k tomu neřekl odborné stanovisko, což se mu zrovna hodilo do krámu, protože to byl příklad zásahu státu do umění. A byl to on, kdo tvrdil, že to je umění a neexistuje, aby se z toho dělalo výtržnictví, studoval Jamese, ne Jesseho, ale Williama, a ostatní americký pragmatiky, což nefabuluju, ostatně jako nikdy, a šel jako svědek k soudu. A když už jsme měli znalce tohoto kalibru, tak ještě jsme vzali dva další, který jsem ale už znal, a to byl Ivan Vyskočil a Bohumil Hrabal – to jsem s ním ještě vycházel dobře, s Hrabalem, protože oni se zúčastnili nějakého mého předcházejícího happeningu. To je známá historie, tak jen telegraficky.

Když se jich u soudu zeptali, jestli jsou na seznamu soudních znalců, řekli popravdě, že ne. Obrátili se na ministra kultury, což byl tehdy Císař, a ten, což je neuvěřitelný, z nich udělal soudní znalce v oboru *happening*, což je teda úžasný. Pak bylo vzato v úvahu jejich svědectví a oni všichni řekli, že je to umění, ještě vysvětlili jaký a proč.

K soudu jsi šel z vazby?

Ne, já byl ve vazbě jen týden a na soud jsem čekal venku. První instance byla na Ovocným trhu, a to byla nějaká, já ji nemůžu říct kráva, protože Magor šel jednou sedět za to, že řekl komunistický krávé, že je buržoasní kráva, a tahle byla taky taková.

Máš výhodu, že se můžeš odvolat na klasika.

Ano, svalil jsem to na Magora, tomu už se nemůže nic stát. No a ona mě odsoudila – to nebyl žádný drakonické trest, z toho mě neobviňuj, že si to myslím – na tři měsíce podmíněně na rok, to bylo pořád ještě téměř láskyplné. Já se z principiálních důvodů odvolal, pak nastaly tyhle tahy a oni museli počkat, až jak se ohledně soudních znalců vyjádří ministr a dej mu pánbůh věčnou slávu, to bylo úžasný, to se nedalo čekat od bolševického ministra kultury, že takhle poškodí soudružský soud – a zřejmě to byl ke všemu fízl. Takže rozsudek byl v celém rozsahu zrušen. To byl podzim 67.

Takže skrz bolševický soud jsi byl povýšen na umělce, de facto umělec-ky soudně kanonizován.

Ano, skrz soud došlo nejen k pragmatickému uznání toho, co dělám, ale měl jsem to především černé na bílém s kulatým razítkem a později jsem to měl černý na bílým i od kunsthistoriků. Tak teď to prosím též už nezpochybňuj.

To už nejde.

Takže od té doby, od toho roku 67, bylo známo, přinejmenším známo mně, že je to umění. Ale jak říkám, už to bylo uměním předtím.

Jak ses seznámil se Steklíkem a s Neprašem...

Ještě během toho soudu mně Chalupěcký nabídl, že můžu působit ve

Špálově galerii, kde jsem pak byl jako taková holka pro všechno, ale v podstatě ano: Chalupěcký byl komisař galerie, komisař, to zní strašně, a já byl důvěrník galerie, což zní ještě hůř, a mojí služební povinností bylo prodávat vy stavební obrazy. Nepodařilo se mi prodát ani jeden. Steklík i Nepraš byli součástí nejúžšího okruhu Špálový galerie a porozuměli jsme si hnedka.

Od zázraku proměny chleba v Ledeburských zahradách, jak se mylně uvádí v hagiografiích, vede přímá cesta k tvému exodu v Londýně, kde jsi tuto událost završil, když jsi podal důkaz existence Boží.

Já už ho měl více méně předem, aniž bych tušil, že ho mám. V knize jsem ten důkaz ovšem přiřknul Odysseovi.

Autor se od toho distancoval?

Ne, a je-li to distanc, tak zanedbatelný. **Užs to sice v Babylonu jednou vysvětlil, ale schválně, o co jde...**

V podstatě jde o to, že svatej Anselm z Canterbury, který je autor prvního známého ontologického důkazu Boží existence, má dvě verze: první se dá vyvrátit

levou rukou, ta druhá je už o něco obtížnější k vyvrácení, ale přesto by ji uměl vyvrátit každý – Odysseus pochopitelně taky. No a já tu druhou versi učinil ještě méně vyvratitelnou, prakticky nevyvratitelnou, ale ne úplně – ovšem daleko miň vyvratitelnou, než je dodnes ta druhá verze Anselma z Canterbury ontologického důkazu existence Boží. A teď to pokračuje. Svatej Tomáš, který přišel po něm, ukázal, jak snadno se to vyvrátí a řekl, ontologické důkazy ne, ale ty moje, těch pět, ano, přičemž jeden až dva jsou velmi zajímavý. Tehdy neznali *nahodilost*, která přišla až s Leibnizem, aspoň já to tak vnímám, teď mluvím za sebe... Kde jsme to byli?

Náhodou u nahodilosti.

Tak. Neznali ji, protože v mýtickém světě bylo vše předurčeno a nic se nemohlo stát náhodou, pokud to chceme říct takhle vulgárně. – A přišel s tím Leibniz, na tom trvám! A když tam tedy neměl Tomáš *nahodilost*, tak vyložil důkaz existence Boží z *možnosti a nutnosti*, které tak šikovně kombinoval, že tam de facto *nahodilost* měl. Ten důkaz spočívá v tom, že když jsou nahodilá jsoucná, musí existovat jsoucnou nutně.

Když se nahodilost hodí, přestává být nahodilostí...

Ano, měla by smysl. V mýtickém, předmětným světě neměl Tomáš potřebu to nazvat, a když se mu to hodilo do krámu, při tom třetím důkazu, tak mu stačily ty dvě kategorie, které vždycky byly – *možnost a nutnost*.

Tenhle nápad tě napad v Londýně...

Ano, protože jsem musel napsat disertační práci. Já tam nechtěl studovat, chtěl jsem tam psát sladkovodní hudbu na břehu Temže, tak aby mě studium nezatěžovalo, roze-psal jsem tam to, co už jsem uměl. A pak, jak je známo, druhou versi podstatně vylepšené verze ontologického důkazu existence Boží Anselma z Canterbury udělal už Norman Malcolm v Americe, žák Wittgensteina. Profesorka Ishiguro, která ho přednášela, se mě ptala – vy píšete ontologický důkaz? Tady je ten, kdo ho úspěšně napsal! A já na to povídám – já

mám tady vlastní důkaz, tak se na to podívejte. Takže takhle jsme se setkali a jsme tedy spoluautoři toho nejlepšího ontologického důkazu.

Sprátelili jste se?

Ne, on se vracel do Ameriky a já do střední Evropy, na kontinent.

Co jsi říkal Brexitu...

No... – co bude dobré pro Brity, bude dobré i pro mě, i když s nimi už nemám nic společného. V životě jsem tam neslyšel říct slovo Evropa, jen kontinent, poněkud s despektem, stejně jako neříkaj kanál La Manche, ale jen kanál, channel.

Stoka.

Ano. Koneckonců je mi to jedno – snad vědí, co dělaj. Mně spíše vadí, že Londýn už je jiný město, než v roce 1982, kdy tam skončil můj druhý pobyt, takže já bych tam už nechtěl jet, ani kdyby mně to někdo nabídl. Doky, takový ty slepý ramena, kde byly obyčejné hospody a kde se částečně odehrává ten román, zastavěli, je to luxusní čtvrt, která vypadá jako Disneyland. Na severu Londýna je Hampstead Heath, což je takovej obrovskoj park, pochopitelně anglickej, ne francouzkej. Já tvrdil, že Londýn miň chápu a miň miluju než Prahu, protože je placatej, tak tam se ta rovina mírně zvedá a je odtamtud vidět ten *rest of the world*. Tak to mě potěšilo.

Jak vypadal Londýn za dnů Odyssea?

To bylo swingující město, jak se říkalo, a opravdu takové bylo. Já tam byl poprvé s mámou v roce 67, a pak jsem tam byl od října 68 – tehdy byli Beatles, vládly minisukně a byl to opravdu střed světa. Seděl jsem na střeše a poslouchal *top ten*, což byl tehdy *Hey Jude* atd., už asi patnáctej tejd.

Z magnetáku?

Z rádia, které tiše znělo nad ulicemi osvětlený žlutým, údajně sodíkovým světlem.

To sis myslel, že to takhle bude furt?

Jo furt.

Měl jsi dlouhé vlasy?

Já byl v Londýně dvakrát, koncem 60. let, a pak začátkem 80. let, jednou jako krátkovlasej, podruhé spíš jako dlouhovlasej.

Poslouchal jsi vůbec bigbít?

Moc ne. Já se s ním vždy sešel, aniž bych za ním šel – ocital jsem se v situacích, kdy to probíhalo, protože jsem s téma lidma obcoval, i na zkouškách Plastic People. Magor říkal, že všechno je rock – ne, říkal, že všechno je blues, včetně rocku, což se mi docela líbilo a navíc se to dá i hájit. Ale z toho jsem musel hned utýct, protože jinak bych ohlučnul – to byl strašný randál...

Co italská opera...

No...

Tedy dechovka?

Dechovka neprosto ne a operu jenom tak z divných úhlů – když jsou tak silný souvislosti, že se obejít nedá, tak ji akceptuji. Nietzsche poslouchal Wagnera do doby, než napsal *Parsifala*, kterým ho strašlivě namích, přestal na Wagnera chodit a chodil na Bizeta, na *Carmen*, na které byl čtyřicetkrát. Z těchto důvodů jsem také zkoušel chodit na *Carmen*, ale dokázal jsem to jen dvakrát až třikrát – na Nietzscheho jsem neměl. Zajímala mě *Carmen*, kterou dávali teď s Elinou Garančou, protože Elina je docela hezká ženská, ale hlavně se jmenuje jako náš pejssek, Elinka.

Elinka ne Elinka, musel bys na Carmen chodit natruc Wagnerovi.

Ano, i když já neměl Wagnera nikdy jako svého favorizovaného komponistu. Jak bych taky mohl.

Kam, kromě Londýna, Odysseus během odysseje ještě zavítal?

Bylo místo, kde jsem nebyl, ale viděl jsem je v několika filmech, ne jenom místopisnejch, a to byly fascinující záběry: jeden byl černobíle, druhý ne. Ten černobíle, jak už to jinak nejde, byl pestřejší, ne-li daleko výraznější. No a když tady byl poslední synátor Evžen, který přiletěl ze Středního Východu, kde podniká, tak se mě a Zuzany ptal, kam bychom chtěli jet, na pět, šest dní, a já

okamžitě řekl – do Lisabonu! No a tak se zrealizovalo to, co založil Odysseus. Já tam jel pracovně, a když jsme tam dorazili, zjistil jsem, že už to mám napsaný.

Tos o Londýně tvrdil taky.

Ano, ale Londýn je Londýn a Lisabon je Lisabon, takže to jsou čtyři věci, respektive města, minimálně. Já psal takové parafráze, jako *Portugalci / mořeplavci*, a to, co jsem měl napsaný, tak se mi jedno po druhém, bez jakékoliv změny, potvrdzovalo. Tak já nemohl napsat vůbec nic nového. Takhle se Odysseus dostal až do Portugalska, jak mu Zeus dal jasnej pokyn, i když takovej trochu metaforickej, ne doslovný.

Tvůrčí postup je takový: napíšeš verš, a ten se ex post potvrdí, stane se skutečností.

Ano, skutečnost se nejen zřymuje, ale sama se rýmje.

Poesie je něco jako matematika – propočítáš něco, co jsi v životě nikdy neviděl.

Podle mne to je dálkový vnímání, to nebyla žádná budoucnost, nebo předpověď do budoucna, to už vůbec ne. Mně se vyjevoval stávající stav a vzápětí, když jsem tam přijel, tak se mi potvrdilo – to vyjevováni.

Nejde o předpověď – pomoci čísel zjistíš něco, co nevidíš, neslyšíš, nehmatáš a přitom to, podle všeho, každopádně podle čísel, existuje.

Ano, ale já se číslům nevěnuju. Já se vyznám jenom v některých číslech, jako je třeba 69.

Když je otočíš, platí pořád stejně?

No, jsou pořád spolu.

Jsi víc Vídeňák nebo Pražák.

Co se týká Vídně, ta mi nemusela ani zevšednět – už jako všední byla od začátku. Já chtěl původně do Londýna, a ta cesta nutně vedla přes Vídeň. A pak to trvalo rok, než jsem se tam dostal, a pak, když už bych býval v Londýně zůstal, a už jsem tam měl i nevěstu, to bylo domluvený kvůli tomu, aby tam člověk mohl zůstat, ale ona se pak chtěla brát doopravdy, což měnilo celou situaci.

Když pohrozila skutečnou svatbou, tak jsi raději zůstal ve Vídni.

Já musel zpět do Vídně a čekat, až dostanu nový povolení k pobytu v Londýně jako snoubenec. Má účelová nevěsta se kvůli tomu rozvedla se svým mužem, se kterým stejně nežila. Když do toho ve Vídni přišla Zuzana, byla z toho v Británii veřejná ostuda. Snoubenka byla profesorkou literatury na universitě, kde dokonce přednášela moje anglické básně – já měl taky anglický básně, a její tři waleské tety byly pohoršený a všichni sousedé.

Kde je tedy tvoje Ithaka?

Odysseus je tulák, i když bájně nedobrovolnej.

Toulá se, aby nemusel do Ithaky.

Aby nevlez do Ithaky /tak je tulák taky.

Ithaka, hlavně ta bájná, je tedy všude.

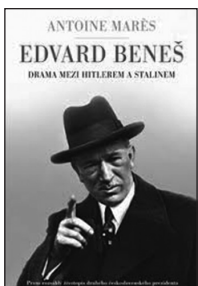
V podstatě je to střední Evropa a Britský ostrovy a z nich, z těch dvou, jen jeden. Takže jako cestovatel jsem se příliš neosvědčil.

Tak podle Shakespeara byly Čechy pustá země u moře.

Ano, to byla Bohemie a u toho bych zůstal, když se tomu teď nemůže říkat Čechy, přestože se tomu tak říkalo vždycky a nikomu to nevadilo – a už ten hybrid jazykové Československo byl špatně udělaný, na což se, kromě jiného, odvolávají ty jazykové méně citlivý z nás a chtějí, aby se tomu říkalo Česko, což je strašný. Už i noviny, a po novinách lidi, zejména sportovní novináři, trenéři a sportovci, všemě všichni ti, co vystupují v televizi, tak mluví. Když někdo něco říká za fabriku, stranu nebo za klub, říká – naše filosofie je..., aniž by měl páru, co by to mohlo eventuálně znamenat, a teď „je to celé o poctivém tréninku a sportovním srdíčku“. To je nejhorší ze všech úpadků. Všechny prahy bolestivosti jsou překročeny. Dá se říct, jedná se o to, jde o to, to je naprosto akceptovatelný, ale „je to o tom“ prostě nejde a nejde a nejde. A teď dávej pozor – já tady mám, to jsem si ale nestrčil do kapsy kvůli tobě, ukážku, kam to spěje a kam se to řítí (*Brikcius vytahuje z kapsy poznámkový blok; pozn. ne jen Babylonu*), protože ty pyramidální čůráci, co řídí ústavy, zejména teda Ústav české literatury, tak to je otrěsná osoba, ale i ten možná vnějškové sympatickej, co vede Ústav českého jazyka, mají tuhle jazykovou perversi za přirozený vývoj. Oni udělali z češtiny skutečně tu nejodtažitější fuchtili. Tady to mám! Jedná se o situaci, cyklistickou, při Tour de France, kdy přišlo, oni si vzali k mikrofonu lidi, který tam snad někdy jeli nebo někoho trénovali, aby to komentovali...

celý rozhovor najdete na www.babylonrevue.cz

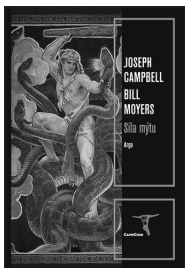
Petr Placák

● **Antoine Marés**
Edvard Beneš
- Drama mezi Hitlerem a Stalinem

Přeložila Helana Beguivinová, 398 Kč

Přední francouzský bohemista Antoine Marés ve své knize zvolil příkladný biografický přístup, jenž odhaluje Edvarda Beneše nejen jako praktického politika, ale i jako sociologicky uvažujícího teoretika. Předností Maresovy knihy je odstup, který jako francouzský historik vůči československému prezidentovi uplatňuje, nadhled nad nacionálně pojímanými problémy. Kontroverze soudobé české historiografie jsou mu cizí. Na místo schémat nabízí svébytný pohled, ukotvený v dobových pramenech, jenž mu ve svém důsledku umožnil sepsat vskutku originální biografii druhého československého prezidenta.

● **Joseph Campbell, Bill Moyers**
Síla mýtu

Přeložil Miroslav Jindra, 348 Kč

Síla mýtu je knižní přepis proslulého šestihodinového cyklu rozhovorů amerického antropologa, religionisty a filozofa Josepha Campbella (1904-1987) s moderátorem Billem Moyersem, v zasvěcených sondách do nejrůznějších kultur, civilizací a náboženství věnovaných proměnám úlohy mytologie v dějinách lidstva a jejímu smyslu v současném globalizovaném světě, kde stále výrazně zasahuje do představ a postojů moderního člověka. Campbellovy myšlenky například zásadně ovlivnily jeho přítele George Lucase v koncepci filmové trilogie Hvězdné války.

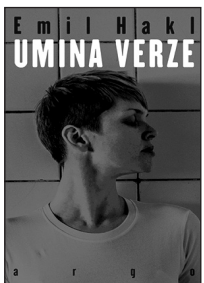

● **Kevin Barry**
U nás v Bohane

Přeložila Alena Dvořáková, 298 Kč

Píše se říjen roku 2053 a Bohane, tato kdysi velkolepá, civilizovaná metropole na západoirském pobřeží, zažívá zlé časy. V Bohane je člověk člověku vlčákem (a tomu ještě stojí po boku jeho věrný druh Syčák).

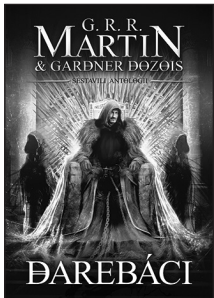
A tak si bohanští – jako všichni bídníci, kteří by se rádi polepšili, jenom ne hned –, prozatím průběžně „ulehčují od starostí“ tím či oním opiem lidstva: ať už je jím alkohol, dunivá hudba nebo drogy a mnohé další, ještě vydatnější perverze.

● **Emil Hakl**
U Umina verze

289 Kč

Román Emila Hakla předjímá to, k čemu technověda směřuje již delší dobu – výrobu umělého člověka. Frankensteinovská touha lidstva je zde naplněna v ryze amatérských podmínkách. To však oběma hrdinům nebrání prožít intenzivní vztah založený na vzájemné přichylnosti, která časem přeroste v závislost, spikleneckém přátelství a sexu. Je to román o lásce s téměř detektivní zápletkou, napsaný autorovým typicky úsporným a svižným stylem. Život je zázrak, ať vzniká jakkoli.

● **George R. R. Martin, Gardner Dozois (ed.)**
Darebáci

Přeložil kol. překladatelů, 498 Kč

Pokud jste si oblíbili fantastiku, která není pouze černobílá, pak vás antologie veleúspěšného spisovatele George R. R. Martina a uznávaného editora Gardnera Dozoise odmění množstvím jemných

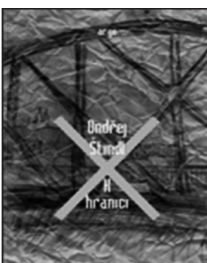
odstínů šedi. Jedenadvacet zcela nových povídek od autorských hvězd vás potěší i ohromí záladnými zvraty, dobrodružstvím iapětím. Sám George R. R. Martin nabídne zbrusu nový příběh, mapující osudy jednoho z největších ničemů z historie jeho Písně ledu a ohně a Patrick Rothfuss nám odkryje tajemství jedné z oblíbených postav své Kroniky královraha.

● **Karel Dvořák**
Soupis staročeských exempel

268 Kč

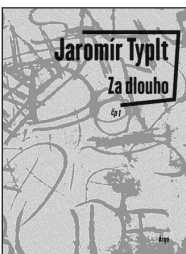
Folklorista a literární historik Karel Dvořák vydal svůj soupis exempel – vyprávění mnoha žánrů používaných středověkými kazateli jako názorné ilustrace jejich kázání – již r. 1978. Excerpoval pro něj prameny od počátků české literatury až po dobu husitskou a držel se dodnes používaného systému amerického medievalisty F. C. Tubacha, který obohatil přibližně o tři sta nových typů exempel.

● **Ondřej Štindl**
K hranici

348 Kč

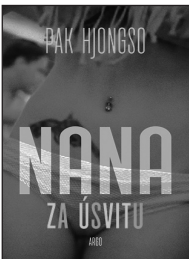
Druhý román Ondřeje Štindla K hranici sestává ze tří částí. Každá má jiného protagonistu, každá je zasazena v jiném historickém údobí, a přece je leccos spojuje: vlasovský voják Stěpan na konci druhé světové války, řidič nákladáku Michal za tuhé normalizace a sanitář Ivan na sklonku komunistického režimu (a v samém závěru téměř o třicet let později, už coby uznávaný výtvarník) jsou outsideři, kteří se nedokážou konformovat s většinovou společností a ani po tom nijak zvlášť netouží.

● **Jaromír Typlt**
Za dlouho

148 Kč

To, že vydává sbírku básní, by se dalo u Jaromíra Typlta brát téměř jako stylový experiment – po svých prvních sbírkách, zveřejněných v první polovině 90. let, se totiž ve všech dalších knihách pohyboval na otevřeném pomezí mezi poezií, prózou a esejem (že ne zas až, 2003, nebo Stisk, 2007). Představa, že báseň nemá zůstat uzavřena v jediné podobě, ovšem provází i novou knihu, protože většinu zařazených textů autor během let uváděl a proměňoval v různých jevištních, zvukových nebo i filmových zpracováních.

● **Pak Hjongso**
Nana za úsvitu

Přeložila Miriam Löwensteinová, 248 Kč

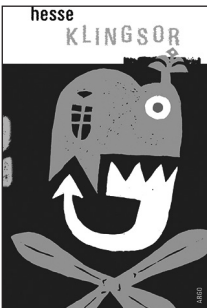
„Nana za úsvitu“ je situována do Bangkoku, kam na své cestě do Afriky zamíří absolvent univerzity, Korejec Leo. Ocítne se v prostředí tamních prostitutek a thajského podsvětí, v barevném, nejasně kódovaném mezinárodním a kulturně proměnlivém ovzduší, absolutně cizím pro jeho dosavadní úzkou spořádanou zkušenost. Scénou defilují další zajímavé postavy, většinou cizinci, pro něž je Bangkok nikoliv exilem, ale novým domovem.

● **Jozef Karika**
Strach

Přeložil Robert Pilch, 298 Kč

Mysteriózní thriller plný hrůzy. Vyhořelý třicátník se po letech vrací do příměstské čtvrti na úpatí hory, která ukrývá mrazivé tajemství – ve výjimečně chladných zimách se tam ztrácejí děti. Společně s bývalou láskou a kamarády musí čelit nejen zlomyslné síle, ale i stínům vlastní minulosti. Všechny pády a zklamání, které do té doby zažil, jsou ničím proti peklu číhajícímu na místech, kde vyrůstal. Autor bestsellerů Jozef Karika v děsivém příběhu s nadpřirozenými prvky přináší i citlivé vyprávění o tom, jak naše životy ovlivňuje dětství a všechno, co jsme jako děti zažili. „Při psaní mi nešlo jen o dynamický příběh - chtěl jsem čtenářům naservírovat i pořádnou dávku strachu. Pokud jsem po dopsání kapitoly sám nespal u rozsvíceného světla, nebyl jsem spokojený. Naopak, když se mi podařilo sebe samého pořádně vyděsit, bral jsem to jako známku úspěchu,“ prozrazuje autor.

● **Herman Hesse**
Klingsor

Přeložil Vratislav Slezák, 248 Kč

V roce 1920 vyšly pod titulem Klingsor poprvé tři povídky Hermanna Hesseho, pozdějšího nositele Nobelovy ceny za literaturu. Na první pohled se jeví dosti různorodé, a přece mají jedno společné: vztah k expresionismu. Povídka Klein a Wagner je patrně autorovým nejexpresionističtějším textem, rozdvobením hrdiny se do ní promítá Hesseho zkušenost s psychoanalýzou i nevole k měšťáckému světu. V Dětské duši reflektuje Hesse z pohledu dospělého zážitek z vlastního dětství.

● **Atticus Lish**
Příprava na příští život

Přeložil Petr Horák, 398 Kč

Může mít román z prostředí současných Spojených států závažnost klasické tragédie, aniž by se vzdal strohému, nezaujatému realismu? Je opravdový příběh velké lásky slučitelný s vášní pro kulturistiku a fastfoodové restaurace? Lze bez falešného patosu popsat brutalitu moderních válek, dřinu novodobých otroků a vůbec onu „odvrácenou stranu“ americké společnosti po 11. září? Atticus Lish svou strhující knihou odpovídá na tyto otázky kladně.

Milíčova 13, 130 00 Praha 3, tel.: 222 781 601, fax: 222 780 184, argo@argo.cz, www.argo.cz
distribuce KOSMAS, V Zahradě 887, 252 62 Horoměřice, tel.: 226 519 387, e-mail: kosmas@kosmas.cz

Císař František Josef a „Kriegsschuldfrage“

(S odstupem jednoho století)

Je známo, že složená německá substantiva lze málokdy převést do češtiny jednoslovným výrazem. A v tomto případě není dokonce možno postupovat jinak, než si při překladu pomoci otázkou: *Kdo zavinil válku?* Kladou ji obvykle vítězové, protože na opačné straně se většinou pídí po vinících **porážky**. Pokud by však nebylo možné poučit se z historie, nedávala by ani jedna z uvedených otázek smysl.

Dne 21. listopadu 2016 uplyne rovných sto let od úmrtí rakouského císaře – a ve smyslu pragmatické sankce rovněž českého krále – Františka Josefa, ježž historici zcela zbytečně označují jako prvního, byť byl prokazatelně svého jména první i poslední. Ve válečných konfliktech, k jejichž čelným protagonistům v období své mimořádně dlouhé vlády náležel, se ocitl asi jako Pontský Pilát v credu. Rozhodoval se po způsobu naprosté většiny smrtelníků – pod tlakem okolností, ale i svého bezprostředního okolí – až na to, že si myl ruce méně odstativně než pověstný římský místodržitel v Judeji.

Nejdéle vládnoucí panovník v dějinách habsburské monarchie se narodil 28. srpna 1830 – přesně v den 65. výročí úmrtí Františka Štěpána Lotrinského, z jehož sňatku s rakouskou arcivévodkyní Marií Terezií vzešla nejen habsbursko-lotrinská dynastie, nýbrž i počátek války o rakouské dědictví. Jednalo se

Ad Dlouhý, široký a bystrozraký

Způsob, jakým Petr Placák v článku Dlouhý, široký a bystrozraký (Babylon č. 2/2016) zachází s fakty kolem grantů Ministerstva kultury ČR stejně jako s texty Michaela Špirita, je prokazatelně falešný a manipulativní.

Placák v článku uvedl, že Babylon byl „před třemi lety“, „těsně před druhým kolem grantového řízení“ vyřazen a „ze 400 tisíc, které byly Babylonu přiřazeny v prvním kole“ nedostal „ani korunu“ a že „RR tehdy dostala 100% toho, o co žádala a navíc i těch 400 tisíc, co MK „ušetřilo“ na Babylonu“. Chybně je nejen tvrzení, že Babylon byl v roce 2012 (k němuž Placák nepřesně odkazuje, jak vyplynulo z korespondence, již jsem s ním po uveřejnění jeho textu vedl) z řízení vyloučen před druhým kolem, ale i to, že byly Babylonu v prvním kole peníze „přiřazeny“ – v prvním kole se totiž nikdy žádné prostředky „nepřiřazují“. Tvrzení o Revolver Revue je rovněž zcela mylné. Ta totiž, mj. podle sdělení tajemníka komise, v daném roce nedostala v rámci výběrového řízení pro podporu literárních časopisů a akci plnou požadovanou částku, natož prostředky navíc.

Tolik ve věci dotaci pro časopis Babylon a Revolver Revue, která byla podle Placáka příčinou jeho reakce, a teď k zmínovaným textům Michaela Špirita. V Babylonu se vedle citace z Špiritova článku Babylon – promarněná šance (Bubínek Revolver Revue z 30. 5. 2016) uvádí úryvek z dobrozdání, které M. Špirit poskytl v roce 2015 (kdy byl Babylon z dotačního řízení vyřazen s odůvodněním, že způsob distribuce časopisu odporuje podmínkám udělení dotace, a několik literárních vědců poskytlo redakci Babylonu vyjádření na jeho podporu – v této věci jsem Babylonu pomáhal, také proto na zneužití Špiritova dobrozdání reaguji.) Konfrontace pozitivního stanoviska ze Špiritova dobrozdání a jeho kritického soudu o časopisu z Bubínku Revolveru mají v Placákově článku zřejmý cíl předvést Špirita jako člověka, jenž účelově mění své názory, nebo si za nimi nestojí („Inu profík“ píše P. Placák). Přitom texty typu dobrozdání se přinejmenším dnes u nás píší jako akt solidarity, nejsou prostorem pro žánr kritického soudu a nedají se s ním jednoduše stavět na jednu rovinu. Pokud ovšem Petr Placák v takové komparaci, resp. zneužití nevidí žádný problém, měli by si být všichni, kdo mu kdy poskytlí či poskytnou pozitivní posudky, vědomi, že šéfredaktor Babylonu s nimi v případě své nové, aktuální potřeby může nakládat i jako s kompromitujícím materiálem.

Snažit se věst korespondenci s Michalem Kosákem je vskutku adrenalinový zážitek: taková míra neschopnosti číst text a porozumět mu, jakou v korespondenci s redakci předvedl, se u vysokoškolsky vzdělaného a češtinou se zaobírajícího autora opravdu jen tak nevidí. Zde opět: Kosák píše, že dotace-dotace byla příčinou mé reakce na články v RR ohledně Babylonu, což nejen nelze z mého textu vyčíst (skutečná příčina je tam navíc, pro blby, explicitně uvedena), ale sama Kosákova konstrukce je úplný nesmysl (pokud bychom si měli ohledně dotaci na někoho stěžovat, tak by to bylo MK, ne pochopitelně RR – meritum věci bylo přece v něčem úplně jiném).

Co se týká Špirita, tak Kosákovo tvrzení o zneužití jeho dobrozdání je směšné. V reakci na protibabylonský výpád, který podle mne nepsal Špirit jako kritik (doufám), ale jako osoba ve věci „zainteresaná“, jsem připomněl jiný jeho text, který taky nepsal jako kritik, jak jsem to ostatně ve svém článku zmínil, a který zároveň nebyl soukromé povahy, ale byl určen pro externí účely Babylonu. Zda bylo něco psáno z přátelských či nepřátelských pozic je úplně putna. Nešlo, pane Kosáku, o to napálit Špirita jako kritika, to bych si vskutku nedovolil, ale jako kamaráda. Jinak je ovšem každý konflikt dobrý test inteligence.

Michal Kosák

medvědu“ myslel své a jeho snahu podrobit si osmanskou říši, ježž snahy islamizovat střední Evropu nota bene ztroskotaly hlavně na vytrvalém odporu Habsburků, považoval za obyčejné mrchožroutství. Když tedy roku 1853 vypukla krymská válka, schválil ultimatum, podle něžž měla ruská vojska vyklidit protiprávně okupovaná rumunská knížectví, a aniž by Rakousko vstoupilo do války, mělo značný podíl na porážce Ruska.

Sardinský král na to šel obmyslněji, když vyslal do Černého moře na podporu francouzsko-britské -osmanské koalice pár menších plavidel a jednu pěší divizi. Za to mu francouzský císař Napoleon III. tajně přislíbil pomoc při národně-osvobozovacím – přesněji řečeno anekčním – úsilí na Apeninském poloostrově. Co se nepovedlo v letech 1830 a 1848-1849, došlo naplnění roku 1859. Francouzsko-sardinská vojska zvítězila v bitvě u Solferina, nicméně rakouská armáda zůstala bojeschopnou a František Josef, jenž se války osobně zúčastnil, vůbec nemusel jednat o mír. Bezprostřední následky nekrvavějších jatek od bitvy u Waterloo (1815) jím však otřáslý natolik, že se smířil se ztrátou Lombardie, než by riskoval další krveprolití.

Rakouský císař sice tentokrát nepočítal se zprostředkováním (tím méně pak ozbrojenou pomocí) Ruska, rozlíceného nedávnou „zradou“ domnělého vazala, ale osobně se jej dotklo, že se nedočekal – podle vlastních slov – pomoci *od prušácké ssedliny*, která do poslední chvíle velkohubě prohlašovala, že v případě francouzsko-sardinského útoku na habsburské državy v severní Itálii *der verfluchten Welschen* (těm všivým Románům) rázně zatopí.

Tise obmyslným Prusům naopak náramně hodilo sedm let později, kdy se bývalý sardinský a nyní italský král postavil po jejich boku proti Habsburkům, jejichž předsednictví v rámci *Německého spolku* bylo tradičně znepřáteleným Hohenzollernům solí v očích. František Josef – věren svému rozhodnutí od Solferina nezúčastnit se již (nikoli z osobní zbabělosti) žádné velké bitvy – tak nevedl do boje ani Severní armádu na česko-moravsko-slezském válčisti, ani Jižní armádu na válčisti severoitalském. Jistě by poslední jmenované nezmařil její vítězství u Custozy, ale na druhé straně by nejspíš ani nezabránil katastrofě u Hradce Králové.

Skutečnost, že musel ve smyslu pražské mírové smlouvy z 23. srpna 1866 odstoupit pruskému králi Holštýnsko, obsazené dva roky předtím ve válečném tažení proti Dánsku, jistě rakouského císaře netrápila tolik, jako předání Benátska poraženým Italům – byť se tak stalo prostřednictvím jeho francouzského protějšku Napoleona III. a na základě tajného rozhodnutí, učiněného ještě před vypuknutím konfliktu. Byla taďy jistá šance na vyhnutí se boji na dvou „frontách“, jenže František Josef si tentokrát nedovedl představit, že by vyklidil poslední ze svých severoitalských držav bez jakéhokoliv odporu.

Seštatřicetiletý panovník si stěží uvědomoval, že s fatálními důsledky války v roce 1866 se bude muset vyrovnávat – a vlastně se nikdy nevyrovná – po dalších 50 let. Oslabení jeho prestiže využila tradičně odbojná uherská (maďarská) „lobby“ a vyutila si o rok později proměnu historicky vzniklého soustátí v neorganické „dvojstátí“, jehož rozpad se sice zpočátku nejevil jako nevyhnutelný, ale vytvářel celou řadu vnitropolitických problémů.

Roku 1870 se rýsovala možnost „pomsty za Hradec Králové“, když se posílené Prusko pustilo do zápasu

s Francií. Ale než se habsburská monarchie rozhoupala k ozbrojenému vystoupení po jejím boku, utrpěla francouzská armáda dvě drtivé porážky, Napoleon III. abdikoval a monarchii vystřídalá republika. Bojovat po jejím boku a čelit přitom hrozivé opozici rakouských Všeněmců i maďarských renegátů se vídeňskému dvoru příliš nechťelo.

Od roku 1871 se František Josef musel smířit s faktem, že bez silného spojence má Rakousko-Uhersko jistou šanci na úspěch jedině v lokálním konfliktu s Itálií nebo s nějakou mocností druhého řádu. Silnější velmoci – Velká Británie, Rusko, Francie a sjednocené Německo – sice mezi sebou „generovaly“ řadu vážných sporů, nicméně daly na více než čtyři desetiletí přednost jejich diplomatickému řešení a své ambice přenesly na asijskou a africkou půdu.

V Evropě zůstal politicky nestabilním teritoriem pouze Balkán a oslabená habsburská monarchie neměla po ztrátě mocenského vlivu v Německu a Itálii jinou možnost politické ingerence, než právě v jihovýchodní Evropě. Navíc po ztrátě Lombardie, Benátska a Holštýnska hrozilo, že se bude muset rakouský císař zříci integrální součásti svého titulu – totiž slov *vždy rozmnožitel říše*. A tak bylo roku 1878 (ovšem s vědomím evropských velmocí) rozhodnuto o tažení do Bosny.

V roce 1878 bylo Sarajevo (Bosna Serail) velkou orientální vesnicí se vším všudy, kterou nota bene spojovala jediná telegrafní linka s Istanbulem. V roce 1914 však přicestoval rakouský následník trůnu se vším pohodlím po železnici a někteří z komanda srbských atentátníků měli možnost přijet na místo prvního (ještě nezdařeného) pokusu o útok na arcivévodovo auto tramvajovou linkou po moderně zbudovaném náběží řeky Miljačky. *To jsou paradoxy – co, pane Vaně!*

Za 43 let, kdy se Evropa těšila z míru, poměrné politické stability a nebyvalého hospodářského i kulturního rozvoje, si její obyvatelé navykli pocitu, že tomu tak bude napořád. Ale i novodobý český národ se stal – s výjimkou politické suverenity – plně emancipovaným, využívaje všech občanských práv a svobod, jež mu garantovala ústavní (konstituční) monarchie.

Jenže ty samé instrumenty, jež po dlouhou dobu zdánlivě zajišťovaly mírový vývoj – kabinetní diplomacie, obrovské a stále lépe vyzbrojené armády, rovnováha sil – se nakonec roku 1914 podepsaly na vyvolání celosvětového konfliktu.

Existuje-li v dějinách vůbec nějaká zákonitost, pak vyplývá ze zákona paradoxu. Na počátku osudového konfliktu stálo vyhlášení rakousko-uherské vyhlášení války Srbsku 28. července 1914 – celý měsíc po sarajevském atentátu. Část historiků usuzuje, že kdyby se k tomu habsburská monarchie odhodlala bezprostředně po 28. červnu, podařilo by se možná udržet celou aféru v lokálních mezích. Je to málo pravděpodobné, avšak máme zde jasnou indicii pro tvrzení, že Františku Josefovi se rozhodně nechťelo ukvapeně posílat *nejkrásnější armádu na světě* na válečná jatka.

Kdyby se císař byl dožil konce první světové války, nepochybně by stanul před „soudnou stolící“ veřejného miněni hned vedle německého císaře Viléma II. Prozřetelnost jej toho ušetřila, neboť zemřel dva roky (bez 10 dnů) přede *Dnem příměří* (Armistice Day), jenž připadl na 11. listopad 1918. Téhož dne abdikoval nástupce Františka Josefa – císař Karel I. – a legitimizoval tak ex post rozpad habsburské monarchie. Bylo otázkou, jak se nově vzniklé státy dokážou vyrovnat s nástupem bolševismu v Rusku a postupně silícím nacismem v Německu. A tak je s odstupem celého století nasnadě otázka: *Kdo všechno a jakou měrou nese vinu na rozpoutání té druhé světové války?*

Protistalinistická petice studentů Matfyz z roku 1956

*Před šedesáti lety, na jaře 1956, vznikla na půdě MFF UK petice kritizující tehdejší stalinistické praktiky při vedení země. Na její vznik jsme se zeptali fyzikálního chemika **RNDr. Michaela Hyerovského**, syna jediného českého nobelisty za vědu, který byl jedním z organizátorů tehdejší studentské iniciativy.*

Mohl byste říct, jak petice na MFF UK vznikla?

Petice, která byla přijata 26. dubna na zasedání fakultního výboru tehdejšího Československého svazu mládeže, se připravovala měsíc, dva. Začalo to po známém Chruščovově „destalinisačním“ projevu na XX. Sjezdu KSSS v únoru 1956, kdy se na Matfyz stále otevřeněji mluvílo o tehdejší politické situaci v Československu. V každém ročníku se diskutovalo nezávisle a pak jsme se dohodli, že uděláme celofakultní schůzi, kde se věc prodiskutuje společně. Velká posluchárna na Albertově byla ten den plná k prasknutí. Vzaly se návrhy z jednotlivých ročníků, diskutovalo se o jednom bodu po druhém, ten text byl hutný a dlouhý a nakonec se k tomu posluchačstvo vyjádřilo – petice byla přijata bezmála sto procenty přítomných. Jednání se účastnili i novináři a vyšlo o tom i několik zpráv v tisku, samotný text ale pochopitelně nevyšel. Petice byla zaměřena proti státní politice, která se pořad odehrávala v tom stalinistickém duchu. Tohle byl takový signál, že se to nedá dál trpět.

Jak se k petici stavělo vedení školy?

Profesoři a docenti to více méně mlčky akceptovali, jen komunisté, kteří měli na fakultě svou organizaci, se proti tomu ozvali. Na mimořádné stranické schůzi začátkem června byla petice děkanem fakulty profesorem Valouchem odsouzena jako protistátní.

Jaký byl osud petice?

Zkraje bylo o ní několik malých zmínek v tisku, což samo o sobě byl úspěch, a pak se rozhostilo ticho. Studenti ovšem petici rozšiřovali sami. Inicioval to kolega z ročníku Ladislav Němec, který se pak později dostal přes Jugoslávii na Západ a do Spojených států. Byl to starší bratr režiséra Jana Němce, nedávno zemřel. S kolegy jsme dle svých možností a znalostí rozšiřovali petici na jiné fakulty. Během Majálesu 1956 se skandovala některá hesla z naší petice.

Jakou jste měli na dalších fakultách odezvu?

Někde to přijali, někde ne – právě myslím Němec petici nesl na lékařskou fakultu, kde si ale mysleli, že je to nějaká provokace a odmítli ho. Lidé si to rozmnožovali a předávali soukromě. Bylo to takové hnutí proti tehdejší totalitě.

Pamatujete si, jak na vaši petici reagovali na Filosofické fakultě?

Na většině fakult byla petice přijata, jen tam, kde měla komunistická strana mládež pod kontrolou, kde to bylo více hlídané, ne – ale dostávalo se to všude soukromými cestičkami.

Bakterie

Stojíme s otcem nad žumpou hoven a posadit se nedáme, o bakteriích přemítáme. Vedle postává chata v lese, jsme uprostřed na cvičišti cvrčků. Koukáme občas na sebe, na zrc-a-tlíci hladině a občas kolem žumpy okem mrknem a je to cvrkot. Pak baterkou do žumpy, stojíme s otcem nad žumpou hoven, už setmělo se. Jak dvě velké bakterie nad hladinou čumíme, pokuřujem a je nám v podstatě do zpěvu. Čerpadlo přede ještě hodinu.

A zbyde po tobě

A zbyde po tobě papírová krabice v kanceláři, kolečko na táčku a další ve jménech na diáři. Zůstane po tobě ticho v soudní síni a tašky s nákupem v předsiní. A zbyde po tobě auto bez otáček, nezaplacené složenky a mokrý zubní kartáček. A zbyde po tobě hřeбен plnej vlasů, 10 razítek v pasu. Vstupenky na ples, nevyvenčený pes, skoba na tričku a tričko na skobě zbyde po tobě. Světlo na chodbě a kytka na hrobě, na podlaze mobil s pěti nepřijatými, notes s mými několika rými.

A zbydě po tobě pár hesel v prohlížeči, na čele spánek a na těle ruka něčí. A zbyde po tobě krabice od banánů, vyrostli možná v Africe a ty jsi někde v pánu. A zbyde po tobě krabka a stará babka v košíku s pár hříbkama. A zbyde po tobě sladký úsměv a slaná slza,

Básně Ondřeje Linharta

vzpomínka v něčí mysli dveřmi zavrzá a pak už vůbec nic a když ti oči zvlhnou, jak pocit tvého citu, potkáš sám sebe....

A zbyde po tobě papírová krabice od banánů na chodbě v práci. A zbyde po tobě báseň o tobě ve třetí osobě. A zbyde po tobě pár písni, co na kytaru zahraješ jen ty. A zbudou po tobě závěsy po babičce. A zbyde po tobě rozkrájená cibule pro oči k pláči. A zbyde po tobě nedojedená snídaně. A zbyde po tobě motiv k zaplnění srdcí. A zbyde po tobě elegantní jasný a stručný skok. A zbyde po tobě dech na zrcátku. A zbyde po tobě seznam, co je třeba udělat. A zbyde po tobě pes, kterého nikdo nestihl vyvenčit. A zbyde po tobě kytara s rozladěnými strunami. A zbyde po tobě vzpomínka na tsunami. ...sbírka pivních tácků, ...nevypletený záhon, ...25 košil k vyžehlení,dcera, která vyroste do její krásy, ...nedopité víno v lednici, ...skica obrazu hledajícím barvy. A zbyde po tobě kolaps na D1, ...schránka plná složenek, ...auto v garáži, ...pár kamarádů z dětství a 14523 svatých obrázků, ...mobilní telefon s třemi nepřijatými, ...matka na invalidním vozíku, ...rozladěný klavír a průkaz do strany. A zbyde po tobě čas, který si chtěla mít sama pro sebe, ...nedopité pivo v pokoji, ...špinavé spodní prádlo,

...propadlá vstupenka do Národního divadla, ...nedokončený telefonát a telefon s prasklým displejem. A zbyde po tobě neotevřená bonboniéra k 70. ...pár zvadlých kytek na Olšanech, ...jedna stará berle a na oči brejle asi patery. A zbyde po tobě dopis na rozloučenou jako poslední báseň a jedna nedopsaná báseň...

A zbyde po tobě tělo bezvládné, ...mič před brankou, ...kostel bez oltáře, ...vyzutá bota na letní dálnici, ...pár fotek do alba, ...zkušebna s doznívajícím tichem. A zbyde po tobě parte na nástěnce, kde jsi bydlel 40 let, ...byt plnej věcí, ...nedokoukanej film, ...záložka v knize Raymonda Carvera. A zbyde po tobě jedna volná IP adresa, hrnek s lógrem bez cukru.

A zbyde po tobě POCIT tvého citu.

Skyfall

Jak rychle létá labuť?.... Proti proudu řeky a větru rozpíná křídla podél silnice a už mi kříží cestu přes Barrandovský most, zatím co já letím autobusem do práce, drže se madla, stoje s jízdenkou na život - ona letí s časem uvnitř svého srdce. Dráty, patníky, svodidla, je třeba mít srdce na levém místě. Na pravém břehu jedu já, ona ránem zmohutnělá,

stále nad řekou mává, aby se udržela nad vodou, hladina pod ní získává vrásky, užasle bílou tíhu cítím, nikdo nic netuší, jen já a labuť. Letíme dál dopředu, srdce hluboko uvnitř, řeka je duší, zčeřená na hladině a plná v korytě, letí jak proti času a stále silně mává. Drže se madla nevstupuji, slunce se snaží probudit, vystoupit na podium života a stále neústupně pokračuje jako labuť proti proudu a já proti vůli světa. Dosedá na mou duši na hladinu, vystupuji z autobusu, slunce objasňuje dnešní den. Odpoledne vyzvednu dcerku ze školky a jdeme nakrmit pár labutí nad Karlovým mostem.

Budapešť

Stáli jsme na zelenou, už jsme v ní nedoufali, už už krok! - krok zpátky! To odhodlání vstoupit na zebra, zatímco Budapešť se válí na chodníku.

Autocad

Digitální existence, smrt emailové schránky přeplněné vlastním odpadem. Konec kyberprostoru, smazaný odpadkový koš, přenos bez signálu, přenos bez nosu. Permanentní defenestrace, zhroucení podsystému. Čárkový kód jenž nikdy nerozluštím. Procesor na EKG, vteřina pravdy, krásné pozadí, sejdemo se na ploše a tu náhle ze mě vylít Control, Alt a Delete.

Rozhovor s letošním vítězem Turnaye Královny Poesie

V restauraci U krále Miroslava v pražských Radlicích se 15. října konal další ročník ***Turnay Královny Poesie***. Soutěžní jedenáctka poet a poetů: Bohumil Macháček, Vít Kremlička, Básník Ticho, Jarmila Hannah Čermáková, Hannah Hallerová, Věra Dumková, David „Struno Lam“ Fojtík, Karel „El Escorial“ Čech, David „Jim“ Kühnmund, Jan „Sur Real“ Härting. Vítěznou trofej si odnesl Ondřej „Ondrus Double“ Linhart. Publikum se dostavilo v hojném počtu a dobré náladě. Hudebních vsuvek mezi jednotlivými koly se zhosti-la písničkářka Nikol Fischerová.

Poděkování patří kolektivu restaurace U prince Miroslava za vynikající servis, Františkovi Štormovi za grafické zpracování pozvánky a Petrovi Bohunovskému z o.s. Magorova Studánka za záštitu a hodnotné ceny vítězovi (porcelánová labuť a Magorova plátěná taška).

Na otázky v obligátních rýmech odpovídá letošní vítěz Ondřej Linhart.

Dáváš najevo znát, že poesii máš rád a že tě baví. Kdy skládat jsi verše začal a jak se tvůj život plaví?

Toliko slovem tu zdravím milé čtenáře a omlouvám se, že nehledím jim přímo do tváře. Papír, jak praví klasik, ten ne-záčervená, třeba se zbarví tu dneska jenom slova má. Kdysi mi přítel povídal, že než-li proti proudu, je lepší nechat se jím nést – nechat se povznášet. Já však potřebou, dal jsem zabrat oudům, ke břehu doplaval a z něho jal se pozorovat svět. A tak již v dětství na základce, snad kolem sedmé třídy, začal jsem slova křídou třídit, poznával jejich vidy. Ty sprostárny na zachodcích jsem minul pouhým okem. Parodie na pohádky tu psal jsem prvním rokem.

„Moc nám tady nemaluj, vyser se a upaluj!“ bývá na hajzlech psáno. Poesie má vynášet i klnout, jak známo. Jaké jsou její limity, představu máš-li ty?

Tou limitou jsme si každý sám, li-mitou vlnitou – obrazu rám a k tomu z Ferlinghettiho pera: „Mít cit, to je ná-hera!“ Čtenáři zůstává zvolit si hranice, osedlat žízalu, či jezdit na byče. Nebo být s rozumem vždy ve své poradě, jak kráva nebo vůl stát ve své ohradě.

Jaký je tvůj rejstřík uměleckých roubení! Jseš poeta-herec znalý troubení. Jak to snáší rodina, když nastane tvá hodina?

Á rodina a troubení: Roubíky do úst! Ať není žádné soužení. Kam tati dneska večer jdeš, promlouvat lidem do duší? To asi mě nepřisluši, jdu slova měnit v dým a naopak, tak dobrou noc a klidně lež. Kavárny, kluby obřážim, až dorazím až na Petřín, kde každoročně v první máj básním se všemi, kdo uší maj. Své básně skládám do vlašťovek a oknem tramvaje pouštím ven učím se létat spolu s nimi, než tento sen se změní v jiný sen. To už mi bude k prdu rým, co promění se v pouhý dream.

Jací jsou tví oblíbení autoři, se kterými by ses vydal do himálájských pohoří? Kdo se ti takřikajíc vtal do mysli svými smysly a nádhernými nesmysly?

Už po narození samý šprým a ver-šovánka, byla mi první injekcí moje mamka. Pak když jsem měl první jako z praku, zasáhl mě kordem Cyrano z Bergeracu. A s Jardou Seifertem, co jsem se naplakal, když džbánek ona nesla o dům dál. Rimbaud, Baudelaire, Verlaine – na vojně četl jsem ten refrén, Z mládí mi zbylo jen vzpomínek torzo: Ferlinghetti, Ginsberg, Gregory Corso. Tak jsem si nechal obrůst bradku knírem trávic večery se Shakespearem. Carvera, Ortena, a Fryntu pozval bych klidně ku jointu. Nanao, Filed, Metánový, jediný naživu Krchovský.

Tys hotové dítko štěstěny! Odkud máš magnet na ženy? Zřejmě, žeš vsadil na poesii a tím jsi vyhrál Tramtáarii! Pořádáš na Petříně vždy 1. máje mejdánek máchovský; vyjasni, co to za klání kujónský?

Co se týče magnetu, přebрал jsem po otci štafetu. A s majdanem na Petříně je to tak, že z Klubu 8 nám zůstal tento brak a každý rok se schází tam kdejaký básník, zpěvák, kmán. Je to takový piknik u cesty, kde lze libat i nevěsty. První máj a jeho lásky čas, políbíš cizí múzu, co má i pas. Čtyřhodinové čtení poesie se s jídlem, pitím vína kryje. Přijítí může kdokoli - básníci, snící, sokoli a vykřičet se v celý svět: www.poezienapetrine.cz. Čtení, recitace, performance, slam poetry, projevy, hudba,

oslava, Vltava, štoudev a vantroky, bejlí i moudí...

Jaké máš nejdvětší přání uprostřed letošních plískanic a piva sání?

Asi v rychlém střihu Dokončit někdy svou první knihu Dělat co mě baví Zachovat duševní zdraví. Vím, není to

Po delší nemoci v necelých jednapade-sáti letech zemřela letošního 2. září bás-nířka Anna Lemonová, vlastním jménem Anna Červená-Klofandová.

Anička, jak jí říkali přátelé, publikova-la před rokem 1989 jen jednou, a to v sa-mizdatovém sborníku *Narození v 60. letech*, který v roce 1989 uspořádala Beatrice Landovská. V roce 1990 jí vyšel jeden text z tohoto sborníku tiskem, a to v 8.-9. čísle *Iniciál*. Pak dlouho nic, až v 1. čísle obnovených *Voknovin* v roce 2014 se podařilo vydat drobný výbor z jejich veršů a k tomu i obsáhlejší me-dailon (v nezkrácené verzi je to dostupné online: http://www.voknoviny.cz/voknoviny_ze_stolu_3_-_anna_le-monova__delsi.pdf).

Aničku jsem možná v 80. letech párkrát zahlédl v praž-ském hostinci Na Klamovce, ale vlastně jsem se s ní se-znánil až o mnoho let později, v roce 2009, kdy se mi ji po takřka detektivním pátrání podařilo najít, o čemž také píšu v medailonu ve *Voknovinách*.

Anička mi tehdy svěřila všechny svoje texty, byla dosti překvapená, že si vůbec na ni ještě někdo po těch letech vzpomněl, říkala, že básničky si psala vždy spíš jen tak pro sebe, ještě tak pro hrstku svých nejbližších, myslím, že se ani za básniřku nepovažovala, o publikaci svých veršů se nikdy nesnažila.

Výbor z jejich textů jsem nejdřív chtěl uveřejnit v *Revolver Revue* v cyklu „Ze stolu MM“, ale tam mi to za-mitli, s tím že to není pro RR dosti dobré. Anička mi na to tehdy řekla, že jí na tom vůbec nezáleží, ale když se pak přece jen podařilo vydat o dosti skromnější výbor z jejich veršů ve *Voknovinách*, věřím, že trochu radost měla.

Pak už jsem se s ní viděl jen jednou či dvakrát, loni v prosinci jsem ji jménem Beatrice Landovské zval do Dejvického divadla na výstavu fotek Pavla Landovského, ale to mi do telefonu jen řekla o své těžké nemoci, přijít tam nemohla. A letos v září jsem se dozvěděl o jejím úmrtí.

Za Annou Lemonovou (1965 - 2016)

Po delší nemoci v necelých jednapade-sáti letech zemřela letošního 2. září bás-nířka Anna Lemonová, vlastním jménem Anna Červená-Klofandová.

Anička, jak jí říkali přátelé, publikova-la před rokem 1989 jen jednou, a to v sa-mizdatovém sborníku *Narození v 60. letech*, který v roce 1989 uspořádala Beatrice Landovská. V roce 1990 jí vyšel jeden text z tohoto sborníku tiskem, a to v 8.-9. čísle *Iniciál*. Pak dlouho nic, až v 1. čísle obnovených *Voknovin* v roce 2014 se podařilo vydat drobný výbor z jejich veršů a k tomu i obsáhlejší me-dailon (v nezkrácené verzi je to dostupné online: http://www.voknoviny.cz/voknoviny_ze_stolu_3_-_anna_le-monova__delsi.pdf).

Aničku jsem možná v 80. letech párkrát zahlédl v praž-ském hostinci Na Klamovce, ale vlastně jsem se s ní se-znánil až o mnoho let později, v roce 2009, kdy se mi ji po takřka detektivním pátrání podařilo najít, o čemž také píšu v medailonu ve *Voknovinách*.

Anička mi tehdy svěřila všechny svoje texty, byla dosti překvapená, že si vůbec na ni ještě někdo po těch letech vzpomněl, říkala, že básničky si psala vždy spíš jen tak pro sebe, ještě tak pro hrstku svých nejbližších, myslím, že se ani za básniřku nepovažovala, o publikaci svých veršů se nikdy nesnažila.

Výbor z jejich textů jsem nejdřív chtěl uveřejnit v *Revolver Revue* v cyklu „Ze stolu MM“, ale tam mi to za-mitli, s tím že to není pro RR dosti dobré. Anička mi na to tehdy řekla, že jí na tom vůbec nezáleží, ale když se pak přece jen podařilo vydat o dosti skromnější výbor z jejich veršů ve *Voknovinách*, věřím, že trochu radost měla.

Pak už jsem se s ní viděl jen jednou či dvakrát, loni v prosinci jsem ji jménem Beatrice Landovské zval do Dejvického divadla na výstavu fotek Pavla Landovského, ale to mi do telefonu jen řekla o své těžké nemoci, přijít tam nemohla. A letos v září jsem se dozvěděl o jejím úmrtí.

Milý čtenáři, pokud bys rád naživo se viděl, tak Ti říkám dyť klidně do kavárny Mezi Řádky na poesii přijď. Tak myslím, že už to stačí a bylo toho dost, já děkuji i Tobě nejen za zvědavost...!

Ptal se Vít Kremlička

17. listopad 2016

M. M. říjen 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

17. listopad 2016

A. L., 80. léta

Pascalina není líná aneb Pochmurná proroctví zapomenuté verneovky

Média nedávno přinesla zprávu, že čínská vláda plánuje do roku 2050 přesunout na čtvrt miliardy lidí do nových, takzvaných chytrých měst, řízených kompletně počítači a vyspělými technologiemi. Bude to prý velmi praktické, například městská hromadná doprava má vyhlízet následovně: *Obličeje je přímo spojený s bankovním účtem, a tak při nástupu do autobusu už nemusíte kupovat jízdenku. Automat totiž nahradil skenery obličejů.*

Vida! Žádný ksicht se už neschová v davu, i ta nejnevinnější tvářička bude radši pěkně pod kontrolou. A též úředníka nebo doktora nahradí počítač a hologram.

Nejde přitom o nic nového, o nic specificky čínského, neboť idea chytrých měst se rozvíjí po celém světě už hodně dlouho. Člověk ovládnutý a zotročený svým vlastním výtvořem – technikou, hrozivá vize, již se mnoho lidí dodnes vysmívá poznámkou, že je to jen „nějaká sci-fi“, tak spěje k naplnění milovými kroky. Chytrým telefonem proces začíná, chytrými městy pokračuje a vše vyvrcholí chytrým globálním státem, řízeným nějakým „Centrálním mozkem lidstva“ – a navíc, řízeným jako firma. Svobodné volby? Ale jděte, v novém, lepším světě budou pochopitelně anachronickým přežitkem.

Takovou tvář záhy získá naše skvělá civilizace, kterou nyní mnozí chtějí bránit před muslimskou invazí v podobě uprchlíků. Nebojte se, všechno dobře dopadne, civilizaci se podaří zachránit. A hologram, který bude představovat „tvář“ centrálního počítače, možná získá podobu Andreje Babiše. Nebo primáře Sovy z *Nemocnice na kraji města* – to ještě není jisté, o tom zatím dumají tajné super computery na dobře utajeném místě.

Než dodumají, existuje tu ještě malý prostor k několika málo poznámkám. Konkrétně tedy k jedné poznámce a jedné připomínce. Poznámka se vztahuje k tomu, že jednou z hlavních bolestí nynějšího světa a zároveň příčin jeho nevyhnutelného „upgradování“ do vyšší formy je skutečnost, že v civilizaci „blbů s chytrým telefonem“ už skoro nikdo nečte knihy, a pokud ano, tak převážně jen nějaké příručky nebo detektivky. A nejen to – tito noví, vpravdě nejmodernější lidé už spolu ani nemluví. Sesednou-li se k jednomu stolu, komunikují i mezi sebou výhradně pomocí mobilů. Podobní jedinci si ale nezaslouží nic jiného než osud, který si sami nachystali: životy řízené plně elektronicky, redukci sebe samých na postavičky z počítačové hry.

Připomínka se pak týká člověka, který nejenže četl, ale i psal, a výše uvedené, podobně jako nemnoho jiných, předvídal – on konkrétně již před sto padesáti lety.

Zabetonované vybočení

Můj drahý Verne, nevím, co bych za to dal, abych Vám nemusel dnes psát. Vzal jste na sebe těžký úkol, a podobně jako vaši předchůdci, nedospěl jste o moc dál. Neočekával jsem žádné veledílo, ale přece jen jsem doufal v něco lepšího. Není v něm ani jedna zodpovězená otázka budoucnosti, ani jediná nová kritika, která by se neopakovala. Publikaci této knihy vidím jako katastrofu, která zničí vaše jméno. Přivedlo by to k přesvědčení, že Pět neděl v baloně bylo náhodné vybočení. Nejste pro tu knihu zralý, předěláte ji za dvacet let, reagoval v roce 1863 na rukopis románu Hetzel ve dvacátém století Pierre-Jules Hetzel, dvorní nakladatel Julese Verna. Na okraj rukopisu pak připojil řadu poznámek, například dnes nikdo vašim proroctvím neuvěří nebo nebudou se o to zajímat.

Verne už ale knihu nepředělal. Rukopis pak přes sto let spočíval ve speciálním betonovém sejfu, který nechal v roce 1989 násilně, pomocí výbušniny, otevřít až spisovatelův pravnuak Jean. Myslel, že sejí bude prázdný, ovšem našel v něm, mimo jiné, i nikdy nevytištěný Vernův román, který po svém vydání v devadesátých letech minulého století vyvolal menší senzaci.

Z literárního hlediska však *Paříž ve dvacátém století* opravdu není povedená próza. Lze jí, jak se zmiňuje i doslov k českému vydání (z roku 1995, v překladu Růženy Steklačové), vytknout dlouhé dialogy, slabou dějovou zápletku i nevytříbenost charakteru hlavních postav. Hetzel, sám spisovatel, však Vernovi po celou dobu jeho literární dráhy radil, jeho rukopisy kriticky komentoval, zasahoval do nich, a právě i díky Hetzelovým zásahům dosáhl Verne své proslulosti. Ale zdaleka nejen kvůli literárním připo-

mínkám svého nakladatele. Právě Hetzel totiž pojal ideu vydat cyklus románů, který by *shrnul všechny znalosti zeměpisné, geologické, fyzikální, astronomické, tak jak je shromáždila moderní věda, čímž by se zpracovaly barvitým a poutavým způsobem dějiny světa.*

Zmíněný plán se mu podařilo uskutečnit po seznámení s Julesem Vernem, který posléze vytvořil více než šedesátisvazkový cyklus dobrodružných a vědeckofantastických románů, pro něž Hetzel vymyslel souhrnný název *Podivuhodné cesty*. Kdyby tedy Hetzelovi vadily jen literární slabiny románu *Paříž ve dvacátém století*, jistě by Vernovi pomohl, aby rukopis vylepšil. Hetzela však patrně odradil hlavně celkově ponurý a pesimistický charakter díla, jenž by v optimistickém devatenáctém století mohl u čtenářů narazit.

Petr Císařovský: Pád, 1988

V roce 1863, kdy svou antiutopii napsal, bylo Julesi Vernovi 35 let a měl již za sebou první velký úspěch, který zmiňuje i jeho nakladatel v citovaném dopise: román *Pět neděl v balonu*. Ale drtivá většina z toho, co ho později tolik proslavilo, tehdy ještě ležela před ním v podobě pouhého potenciálu. A být je považován za zakladatele moderní science fiction, romány s vědeckofantastickou tematikou vlastně představují menší část jeho rozsáhlého literárního odkazu.

Verne totiž většinou psal dobrodružné příběhy z exotických končin, v nichž moderní technika zpravidla hraje jen okrajovou nebo dokonce nehraje vůbec žádnou roli. Na druhou stranu, proslavilo ho hlavně romány, v nichž projevil – samozřejmě, kromě řady omylů – velkou předvídavost, pokud jde o další rozvoj techniky: *Dvacet tisíc mil pod mořem, Ze Země na Měsíc, Plující ostrov, Vynález zkázy* či *Robur dobyvatel*.

Pascalina není líná!

„Pro začátek výuky budete přidělen ke stroji číslo 4.‘ Michel se otočil a spatřil stroj číslo 4. Byl to počítací přístroj. Daleko byly doby, kdy Pascal sestrojil podobný přístroj, jehož pojetí se tehdy zdálo skvělé. Od těch časů se přístroji dostalo zdařilých vylepšení.

Bankovní dům, kde byl Michel zaměstnán, vlastnil skutečná mistrovská díla; jeho přístroje se vsklutku podobaly velkým pianům; po zmáčknutí klapek na klávesnici se okamžitě objevily součty, zůstatky, výnosy, kvocienty, proporční pravidla, výpočty amortizace a pohledávky vypočtené pro neomezená období a ve všech možných sazbách. Byly tam vysoké účty, dosahující až sto padesátí procent! Není nic skvělejšího nad takové stroje, píše Verne v roce 1863, přičemž poslední věta z citátu je nesporně pravdivá dodnes. Případné rozdíly mezi dneškem a spisovatelovou představou lze pak shrnout pojmem „technický detail“.

Verne ale počítač nevymyslel, ostatně, nevynalezl ani ponorku, „pouze“ bedlivě sledoval vývoj vědy a techniky a na stránkách svých knih rozvíjel to, co v jeho době již existovalo, byť třeba pouze v zárodečné podobě nebo v plánech. Dovedl si však představit a plasticky vylíčit možnosti budoucích zdokonalených neboli dospělejších verzí technických embryí své doby, nad nimiž jeho současníci často spíše ohrnovali nos či se jim dokonce vysmívali. Což se týká i počítačů, které jsou mimochodem mnohem starší, než si skoro všichni myslí. Při hledání jejich kořenů bychom se sice mohli spustit až kamsi do hlubin starověku či se zastavit u Vernem zmíněného Blaise Pascala, jenž v roce 1642 sestrojil – jako pomůcku pro svého otce – mechanickou kalkulačku zvanou *Pascalina*, leč zůstaňme v devatenáctém století.

Jednou z tehdejších průkopnic programování byla i Ada Lovelace, dcera básníka Byrona. Narodila se v roce 1815 a zemřela o šestatřicet let později, leč i za tak krátký život toho stihla hodně. Nadaná matematicka se po seznámení s Charlesem Babbagem, jenž se zabýval konstrukcí mechanických počítacích zařízení (včetně počítače poháněného parním strojem), začala zajímat i o ně. Navrhla způsob, jak počítač naprogramovat, a sice pomocí děrných štítků. Zavedla pojmy jako podmíněný a nepodmíněný skok, cyklus a podprogram. A objevují se u ni též zmínky o algoritmizaci jakožto základu programování. Lze tedy říci, že Ada vymyslela programování tak, jak je známe dnes. A zabývala se rovněž praktickým využitím počítačů. Předpověděla, že se jednou budou používat nejen pro řešení složitých matematických úloh, ale i pro komponování hudby a kreslení obrazů. A soudila prý, že počítač nikdy nedokáže tvořivě myslet (s čímž Babbage nesouhlasil), neboť je omezen tím, co jsou lidé schopni do něj vložit.

Takřka ve všech svých knihách předvídajících vědecký a technický pokrok Verne rovněž varuje před jeho možnými negativními důsledky, před tím, jakou zkázu může lidstvu přinést propast mezi technickým a morálním rozvojem, mezi technickými výboji a lidskou hrůšností. S technologiemi se to zkrátka má jako s ohněm: jsou dobrým sluhou, ale zlým pánem. Žádné z jeho děl však není tak ponuré, jako odložený román *Paříž ve dvacátém století*.

Děj se odehrává v letech 1960–62, tedy zhruba sto let po jeho napsání. Elektrínou rozzářená Paříž je spojena s mořem obrovským kanálem a jednu z jejích dominant tvoří obrovský maják, předzvěst Eiffelovy věže. Dopravu zajišťují rychlovlaky a automobily na plynový pohon – zde Verne anticipoval další rozvoj prin-

Spěšná chůze po oslích můstcích

Takřka ve všech svých knihách předvídajících vědecký a technický pokrok Verne rovněž varuje před jeho možnými negativními důsledky, před tím, jakou zkázu může lidstvu přinést propast mezi technickým a morálním rozvojem, mezi technickými výboji a lidskou hrůšností. S technologiemi se to zkrátka má jako s ohněm: jsou dobrým sluhou, ale zlým pánem. Žádné z jeho děl však není tak ponuré, jako odložený román *Paříž ve dvacátém století*.

Děj se odehrává v letech 1960–62, tedy zhruba sto let po jeho napsání. Elektrínou rozzářená Paříž je spojena s mořem obrovským kanálem a jednu z jejích dominant tvoří obrovský maják, předzvěst Eiffelovy věže. Dopravu zajišťují rychlovlaky a automobily na plynový pohon – zde Verne anticipoval další rozvoj prin-

cipu spalovacího motoru. Zajímavé však je, že rozmach automobilismu ve svých dalších dílech jaksi opomněl.

Co by řekl nějaký náš předek při spatření bulvárů ozářených světly podobnými slunečnímu jasu; tisíců vozů, bezhlučně se pohybujících na tichém asfaltu ulic; obchodů, bohatých jako paláce, z nichž pronikalo bělostně zářivé světlo, dopravních cest, širokých jako náměstí, náměstí rozlehlých jako pláně; obrovských hotelů, v nichž se pohodlně uložilo dvacet tisíc cestujících; vznosných viaduktů! Co by si pomyslel, kdyby uviděl dlouhá elegantní podloubí, mosty sklenuté od jedné ulice k druhé, a najmě ony podivuhodné vlaky, jež zdánlivě fantastickou rychlostí brázdily vzduch! ptá se Verne a pochopitelně konstatuje, že člověk z devatenáctého století by byl stoletím dvacátým dozajista značně překvapen. Avšak: Lidé roku 1960 ty skvosty již neobdivovali; pokojně jich užívali, aniž byli šťastnější. V jejich uspěchaném jednání, spěšné chůzi, americké překotnosti bylo totiž znát, že je bez ustání a nemilosrdně pohání démon bohatství.

Verne se zde dotýká jednoho z nejpodivnějších rysů lidské společnosti: lidé si rychle zvyknou i na to, co se generaci jejich rodičů muselo jevit jako naprosto fantastický vynález: na automobil, rychlovlak, na mobil nebo na počítač. Principu jejich fungování sice nerozumí, ale prakticky je užívat dovedou a považují je za cosi naprosto přirozeného, za něco, na co mají vlastně nárok. Ve světě technických zázraků se tak pouze honí za drobnostmi svých životů, puzeni různými vášněmi, včetně Vernem zmíněného démona bohatství, který by se dal nazvat i jako démon konzumu.

Nejsou-li lidé v technologicky vyspělé Paříži šťastnější, pak hlavní hrdina, mladý básník Michel, je, až na pár prchavých okamžiků, vyloženě nešťastný. Zrovna sice absolvoval básnictví, s první cenou za latinské verše, v tehdejším hlavním vzdělávacím ústavu – Všeobecné úřevoré vzdělávací společnosti. Avšak jeho obor leží na okraji zájmu, naprostou přednost mají obory technické. Ostatně, jak z názvu vzdělávací instituce plyne, je organizována po vzoru kapitalistického podniku, a vzdělávání je tak zaměřeno zcela prakticky. Michel si proto musí položit palčivou otázku, čím se vlastně bude živit. Jeho otec byl sice hudebním skladatelem, ale zemřel, a Michel tak vyrůstá v rodině svého strýce, bankéře, který *byl přirozeným plodem průmyslového století; vyrašil v onom teplém pařeníšti, nevyrstl ve volné přírodě. Jako člověk především praktický nekonal nic neužitečného. Vychovaný uprostřed mechaniky, pojímal život jako soukolí či transmise. Srdce měl přesně jen k tomu, aby vhnělo krev do tepen. Svě pohnutky přenášel na ženu, na syna, na zaměstnance, na sloužící; to všechno byly obráběcí stroje, ze kterých on, velký motor, získával největší možný užitek.*

Pro básnické sklony svého synovce nemá strýc žádné pochopení, a zaměstná ho tedy ve své bance. Michel se však pro práci v naprosto zracionalizovaném prostředí finančního ústavu vůbec nehodí a po čase vždy způsobí nějakou škodu. Prátelství s mladým hudebníkem Quinsonnsem, který si v bance vydělává na živobytí, je tak jediným Michelovým ziskem z působení ve strýcově podniku. Strýc nad ním sice drží ochrannou ruku, když ale Michel a jeho kamarád nepozorností poškodí velkou účetní knihu, ocitnou se oba na ulici.

Jedinou spřízněnou duší kromě přítele – hudebníka je pro Michela jeho jiný strýc, kterého před ním rodina zapírala. Žije na penzi a má doma obrovskou knihovnu s díly klasiků francouzské literatury, které již dávno nikdo nevydává a nikdo nečte. Tehdejší literární produkci totiž charakterizují například sbírky poezie s názvy jako *Elektrické harmonie, Meditace o kyslíku, Poetický paralelogram* či *Bezuhlňové ódy*.

Michel se posléze zamiluje do vnučky svého profesora, nicméně případný sňatek znamená i nutnost postarat se hmotně o rodinu. Michel proto nastoupí do monopolní státní výroby divadelních her, nazvané Velké skladiště dramát: *V každém oddělení byli zaměstnání odborní úředníci; z jejich zařazení by se dal krok za krokem vysledovat chod toho velkého zařízení, v němž vše bylo předvídané, nařizované a řízeno. Za třicet šest hodin byla k dodání žánrová komedie nebo silvestrovská revue. Michel dostal kancelář v prvním oddělení. Tam byli nadaní úředníci; jeden byl vyčleněn pro expozici, jiný pro zápletku, třetí pro závěr, další pro vstupy postav.*

Jeden byl zaměstnán v kanceláři pro bohaté rýmy, když bylo nevyhnutelně třeba veršů, druhý se zabýval běžnými rýmy pro jednoduchý akční dialog. Existovali i specializovaní úředníci, a mezi ty byl zařazen Michel, kteří měli za úkol přepracovávat hry z předešlých staletí; buď je jenom přepisovali, anebo předělávali postavy.

Ve Velkém skladišti dramát existuje i Odbor lechtivých situací a kluzkých slov či Odbor slovních hříček a taktéž Ústřední kancelář pro duchaplnosti, vtipné odpovědi a oslí můstky. Absolutní přednost však mají kulisy a dekorace.

Zdejší svět se stal pouhým trhem, obrovskou tržnicí. Je třeba ho bavit kejklířskými kousky, říká jedna z postav románu. Stupidnost průmyslově, ba téměř pásově vyráběné umělecké produkce Michela pochopitelně ubíjí a k takto pojatým dílům nedokáže ničím přispět. Ocítá se tudíž opět bez práce, chvíli žije z úspor, které mu ale po čase dojdou a Michel pak ve finále románu bloudí hladový a promrzlý zimní Paříží. Dojde až na hřbitov, stačí ještě zašepat jméno své milé a padá v mdlobách do sněhu. V přetechnizované bezduché společnosti není pro bytosti jako Michel zkrátka místo. Pro takové jako on pak vymysleli přesné pojmenování po vítězství bolševické revoluce v Rusku: bývalí lidé.

Bez nároku na zájezd

Stroje nejsou jako politici, stroje makají! Než jsem to dopsal, přišla další zpráva z Číny. Čínská vláda podle ní chystá elektronický systém budoující politické smýšlení, finanční kázeň nebo třeba péči o rodiče – postavený na propojení informací z trestního rejstříku, bankovního konta či z jiných podobných databází s údaji ze sociálních sítí. Lidé mají být dle takto získaných údajů bodováni, za různé přestupky jim pak mají být body sráženy – například za pomluvu na internetu rovná škoda.

Nizký „sociální kredit“ má být „oceněn“ pestrou škálou sankci, od výpovědi z práce přes nemožnost zaujmout manažerské místo, zapovězený přístup do luxusní restaurace, zákaz pro studium dětí na prestižní škole až třeba po špatnou pozici na internetové seznamce. *„Nedůvěryhodní občané přijdou nejen o možnost žádat o sociální dávky nebo o pronájem státních pozemků, stát jim omezí i cestování. Nekoupí si letenku do první třídy ani jízdenku do lůžkového vlaku, žádná cestovní kancelář je také nevezme na zájezd, uvádí přímo zmíněný článek, který zveřejnil web idnes.cz.* Elektronické kastování obyvatel se už testovalo v jednom okrese, ale bylo prý po protestech staženo. Nutno se však obávat, že pouze dočasně.

Nicméně popsaná elektronická totalita opět zdaleka není jen čínskou záležitostí. Citovaný článek se odvolává i na západní experty oslovené magazínem *Foreign Policy*, kteří upozorňují na skutečnost, že podobný sběr i používání dat se exponenciální řadou rozvíjí i v našem „svobodném“ světě. Jediný rozdíl ve srovnání s Čínou spočívá v tom, že v Říši středu hodlají vše pospojovat do jedné tabulky. Podobný nápad se však snadno urodí i v hlavě nejednoho českého či západního politika (nebo podnikatele). Proto nejásejme. Bez ohledu na Zemana a celou k Číně servilní „bandu čtyř“ naše civilizace tak jako tak spěje k čínsko-elektronickému modelu (k jakési pando-ekracii), kde budou občané rozděleni do několika kast. V uvedeném čínském pilotním projektu měli „premianti“ ve skupině *A přednost při náboru do armády a zvláštní péči v přijímacím řízení do komunistické strany, mohli také dostat příspěvek na rozjezd podnikání. Skupina D se naopak musela obejit zcela bez státní podpory.*

Bylo-li dvacáté století, jaké bylo, těžko čekat, že století jednadvacáté bude lepší. A člověk nemusí mít zrovna jasnožrůvost Julese Verna, aby pochopil, že téměř všichni redaktoři, autoři i čtenáři revue *Babylon* se vbrzku zařadí mezi „děcka“.

To Pascalovo už v sedmnáctém století došlo, k čemu nakonec všechny ty kalkulačky povedou, a skončil jako mystik. Po mystickém vidění z roku 1654 si zapsal: *Oheň. Bůh Abrahámův, Izákův, Jakobův, Bůh Abrahamův, Izákův, Jakobův, Bůh křesťanů je Bůh lásky a útěchy. Právě o tom je teď třeba dumat, jinak nás námi vytvořený elektronický Leviathan brzy všechny přechytračí.*

Josef Mlejnek jr.

MINULOST V NÁS

Nesouhlasím s tím

Rozhovor se slovensko-ukrajinskou aktivistkou Ludmilou Verbickou

Proč se, Ludmilo, angažuješ v Ukrajinsko-Slovenské Iniciativě?

Když jsem viděla, co se na přelomu let 2013/2014 dělo na Ukrajině, odkud pocházím, kde jsou moje kořeny, uvědomila jsem si, že nemůžu být jen mlčenlivým pozorovatelem. Profesně jsem sice designér spojený s architekturou, interiérem, s ekologickými stavbami a alternativními technologiemi a energetikou, ale ten společenský ořes v Ukrajině a události, které jsou možná pro zemi jedny z nejdůležitějších v novodobém historickém vývoji země, mě přiměl k tomu, že jsem si řekla, že každý, kdo může a rozumí tomu, co se v té zemi vlastně děje, musí pomoci.

Co to v tvém případě znamenalo?

V roce 2014, ještě za událostí na Majdanu, jsem v Bratislavě iniciovala založení občanské organizace Ukrajinsko-Slovenská Iniciativa na podporu transformace a integrace země do Evropy, v které se spojili lidé různých profesí a národností, což chci zdůraznit – vedle Slováků a Ukrajinců jsou jejími členi i Maďaři, Židé, Poláci...

Ze začátku jsme měli takové velmi omezené představy – nikdo neočekával, že vývoj bude takový, jaký byl a je. Revoluce ještě neskončila a už začala okupace Krymu a hned po ní okupace východu – de facto začala válka, a my jsme museli reagovat na ty konkrétní výzvy. Proto jsme rozšířili svoje působení – od podpory euro-integračního úsilí Ukrajiny, vzdělávání, publikační činnosti a popularizace Ukrajiny, přes boj s ruskou propagandou, až po konkrétní pomoc konkrétním lidem, která je urgentní, protože ruská agrese na východě vyvolala mimo jiné humanitární katastrofu. Část lidí odešla do Ruska, ale milion sedm set tisíc lidí z východních oblastí teď putuje po zbytku Ukrajiny.

Jak se – oproti nám – chudá ukrajinská společnost s takovou masou lidí bez domova vyrovnává?

Ukrajinci pomáhají přesídlencům jak se dá a krize se nezvětšuje, naopak, což mě osobně velmi těší. Když to porovnáme s utečeneckou krizí v Evropě, tak to číslo běženců je skoro stejný a přitom řádově bohatší unijní společnost je z toho vystrašená. Ano, je jich hodně, ale kdybychom to porovnali s Ukrajinou, která prochází nesmírně těžkým obdobím transformace, má na svém území válku a musí řešit, jak zajistit bydlení a obživu pro milion sedm set tisíc lidí, tak ty problémy jsou nesrovnatelné. Ti lidé pobírají nějaké dotace, mají nějakou sociální pomoc, ale to skutečně nestačí na to, aby ty rodiny žily aspoň trochu důstojně. A samozřejmě práce – když se dělá statistika a ptají se přesídlenců, mezi které patří i utečenci z Krymu, co je pro ně nejdůležitější, tak odpovídají, že potřebují především práci, protože vědí, že se potom vedou sami postarat o své rodiny a bydlení.

Kde našlo toto ohromné množství lidí ubytování?

Ta první vlna uprchlíků byla umístěvaná do rekreačních středisek, penzionů, hotelů... především na západě a na severu Ukrajiny. Budovala se celá mobilní městečka, nazývaná Merkelové domečky, postavená díky německé vládní podpoře u Charkova a Dnipro, za pomoci dobrovolníků se budovaly různé ubytovny a mnoho lidí získalo ubytování na privátech. Existují speciální dobrovolnická centra, kde lidem pomáhají najít ubytování. Samozřejmě si lidé hledali ubytování i sami, nikdo nikomu nenařizoval, kam má jít. Lidé cestují po Ukrajině a hledají vhodné místo pro sebe. Například v Užhorodu u hranice se Slovenskem je mnoho těchto vynucených přesídlenců. Pronájem je ale jen provizorní řešení, i když je třeba za symbolickou částku nebo je to se státní podporou, tak to není řešení.

V dubnu 2016 vzniklo Ministerstvo dočasně okupovaných teritorií a vnitrostátně přesídlených osob, jehož úlohou

je řešit otázku ukrajinských přesídlenců a humanitární spolupráce a provádět politiku státu zaměřenou na obnovu a prosazení míru v oblastech konfliktu a na reintegraci okupovaných území Ukrajiny.

Má Ruskem živěný konflikt na východě pozitivní efekt v tom, že Ukrajinu, východ a západ země, stmelil?

Rusové dělají všechno, aby rozdělili Ukrajinu, ale realita je jiná – kdo první reagoval na neštěstí a přijal přesídlence z Donbasu? Byl to západ Ukrajiny. Putin a Janukovyč netušili, že svou snahou rozdělit národ podpoří jeho sjednocení – obnoví pocit národního uvědomění milionů lidí, i v jižních a východních regionech.

Co se týká rozdílu mezi východem a západem země, který se často zmiňuje, já jej nikdy nevnímala – Ukrajina podle mne nebyla nikdy rozdělená na západ a východ, případně ještě na sever, jih a centrum. Rozdíly existovaly, řekněme, v ekonomické rovině – například průmyslový Donbas a vedle něj jih, z velké části agrární a zároveň to byla oblast rekreace a vinohradnictví. Rozdíly mezi různými oblastmi byly spíš sociální a kulturní než politické. To je zase určitý vliv propagandy z ruské strany, že na východě žijí Rusové a na západě Ukrajinci. Ukrajinské etnikum je i na východě země, stejně jako ruské etnikum existuje i na západě. Ve Lvově slyšíš ruštinu, stejně jako ukrajinštinu v Luhansku.

Ukrajina je ale multikulturní stát, ovšem s jednoznačnou převahou ukrajinské národnosti – podle posledního sčítání lidu se k ukrajinské národnosti hlásí 77,8% obyvatel, k ruské národnosti 17%, běloruské 0,57%, moldavské 0,54%, ke Krymským Tatarům 0,51% etc. Ukrajinština je mateřským jazykem pro 60% občanů Ukrajiny (bez okupovaných území), ruštinu považuje za mateřským jazyk 15%, oba dva jazyky rovnocenně uvádí 22%. Před válkou v Donbasu nějaké separatistické záměry neexistovaly.

K nim ovšem nebyl za proruského Jankuvyčove důvod – Ukrajina, i když formálně samostatná, byla stále de facto filiálka Moskvy. To změnil přece až Majdan, nebo ne?

To ano, jsou lidé, u kterých přežívá sovětské vnímání, což je zvláště na Donbase, kde Rusko živilo proruské (prosovětské) nálady a bylo také tím sousedním státem, v kterém jsou vyšší platy a je tam i víc pracovních příležitostí. Čtyřicetiletí se ještě učili ve škole o tom, že Sovětský svaz je země rovných možností, všechno tam je nejlepší, SSSR je ochránce míru v celém světě, zatímco Evropa je prohnílá a zvrácená – po generace je v tom utvrzovali, a teď od těch lidí chcete, aby se zbavili stereotypů totalitního režimu, určité šablony chování a vnímání, všechno dát pryč a dívat se na evropský svět v 21. století úplně jinýma očima. Od těch lidí nemůžeme očekávat, že se z minuty na minutu přetransformují a přetočí k Evropské unii. S ostatními regiony to bylo jednodušší – centrální část Ukrajiny, západ i jih vnímaly ten vektor vývoje jednoznačně evropsky. Lidé odtamtud často cestovali do EU, spolupracovali s různými evropskými institucemi a nemají pochybnosti o tom, že Ukrajina je evropskou zemí ne jen geograficky.

Nejde tedy ani tak o Rusko, jako o Sovětský svaz?

Ano, vyrovnávání se s minulostí totalitního režimu prakticky neproběhlo. Na Ukrajině bezpochyby ještě zůstala část lidí, která s nostalgii vzpomíná na Sovětský svaz, a teď, v těch podmínkách války, v jakých se nachází, se jim není ani možno dívat. Pod tlakem, ve kterém žijí a zároveň nedostávají žádnou jinou informaci, kromě ruské propagandy – z domácí strany na východ žádné zprávy neproniknou, ukrajinské televizi vy-sílání tam neexistuje. Od května do června 2014 separatisti obsadili všechny místní televizní společnosti a začali vysílat jen „ideologicky správné“ relace, stejně jako obsadili přenosné věže a zastavili televizní i rádiový přenos z vnitrozemí Ukrajiny.

Ukrajinský stát nebyl připravený na to, že dojde k něčemu takovému, jako je okupace části země, a že je třeba okamžitě být na místě – nepřítomnost cen-

trálních orgánů na východě byla očividná, stejně jako byl promarněn čas, druhá strana byla rychlejší. Putin navíc využil to přechodné období po revoluci, kdy Ukrajina neměla prezidenta. Zatímco na ukrajinské straně nebyl nikdo na něco takového připravený, Rusové měli nejen hotové scénáře, ale i okamžik pro ruskou invazi na Ukrajinu v roce 2014 byl Kremlem velmi dobře načasovaný:

Ludmila Verbatská, Praha 2016

ukrajinská vláda se sotva zformovala, byla demoralizovaná občanskou revolucí, stejně jako armáda a bezpečnostní složky – po útěku Janukovyče byla legitimita vláda zpochybňována.

Agresora na východě v prvních měsících nezastavila vláda nebo armáda, ale dobrovolníci, které oblekali a zabezpečovali vším potřebným sami Ukrajinci – babičky z mizerného důchodu posílaly svých pár hřiven na pomoc těm, kteří odjeli bránit východní hranice. Vytvořila se armáda dobrovolníků, kteří zabezpečovali převoz pomoci, zakládali sklady, poradny pro rodiny vojáků, veteránů a nucených přesídlenců, pracovali v špitálech.

Jak funguje ruská propaganda a jak se jí snažíte čelit?

V hybridní válce vedené Ruskou federací má její informační složka mnohem významnější úlohu než ta vojenská, přičemž ideologové této války využívají toho, že na Západě je volně šíření informací jednou ze základních civilizačních hodnot a nelze za to nikoho trestat. Západ si snad konečně začíná uvědomovat, že tady nejde o svobodné šíření informací, ale že to je skutečně válka, která je vážnou hrozbou pro svobodný svět. Evropský parlament schválil usnesení, kterým zároveň vyzval Evropskou komisi, aby bezodkladně vyloučila přiměřené finanční prostředky na konkrétní projekty zaměřené na boj proti ruské propagandě a záměrné lživým informacím. A nejde jen o desinformace, cílem této informační války je především zpochybnit pravdivost určitých událostí a faktů a dokázat, že nic nemusí být pravda, existují jen různé pohledy, které mohou platit a nemusí, tedy zpochybnit všechno, co je.

Takhle u nás fungují například proruské Parlamentní listy...

Ano, znám je – na Slovensku se jejich obdoba jmenuje *Hlavní zprávy*. Potom ještě máme *Zem a vek*, které jsou ruským produktem, dostali v Moskvě podporu, a teď si zřídili televizi, která se ale neujala na slovenském mediálním trhu. A nejde jen o média. Máme i školy, třeba práva, které jsou zřízené Ruskem, máme Ruskem podporované pracoviště Akademie věd, máme profesory, filosofy, které Rusko korumpuje sponzorováním proruských konferencí, nebo „jen“ exotickými výlety na Kamčatku, máme opět oživené agenty staré komunistické StB, placené propagandisty, kteří neuspěli na Západě a obrátili se na Východ, máme politiky, kteří upírají své naděje k očekávanému gazpromskému blahobytu pana Schrödera.

Rusové si tvoří své ideologické strategie založené na těch chorých myšlenkách Surkova, (projekt Novorossia), nebo na-

cionalisty Dugina, který sní o rozšíření „ruského světa“ všude po světě a má velký vliv na Putina. Tihle lidé se neobrací jen k ruské veřejnosti, jezdí po celém světě.

Teď například se v Bratislavě uskutěčnila konference, na které se sešli šéfredaktor slovenského časopisu *Zem a vek* Artur Bekmatov, mluvčí *Fondu Ruský svet* Mária Mochovikovová, redaktor českého internetového deníku *Parlamentní listy* Václav Fiala, ředitel oddělení mezinárodních vztahů Ruské státní televizní společnosti Petr Fjodorov a mnozí další, kteří se snažili doložit, že Slovensko podává pokřivený obraz Ruska, aniž by si uvědomovali, že tak de

facto dokládají, jak to funguje v Rusku: média, publicistika, historiografie je pod státní kontrolou. A máme i fašistické organizace, které Kreml podporuje nejen finančně, ale i marketingově a logisticky.

Kotleba je podporovaný Ruskem...

Polská tajná služba ABW shromáždila důkazy, že řada stran a hnutí v zemích Unie a bývalého sovětského bloku jsou financované ruskými tajnými službami. Většinou jde o okrajová uskupení, jako je polská proruská strana *Změna* a slovenská Kotlebova LSNS, hlásící se k slovenskému fašistickému státu z 2. sv. války, která ovšem získala v březnových volbách14 ze 150 křesel v slovenském parlamentu. Ve vyšší lize hraje i bulharská nacionalistická strana *Ataka*, maďarský *Jobbik*, řecký *Zlatý úsvit*, italská *Liga severu* a francouzská *Národní fronta*.

Udivuje, že ten samý člověk, který glorifikuje fašistický stát, vztyčuje ruskou zástavu před župním úřadem při příjezdu ruského motorkářského gangu *Noční vlci*, které ruští liberální novináři označují za radikální nacionalisty a násilníky vyznávající agresivní formy pravoslavné víry. Klub je přímo financovaný Kremlem, tajnými a kriminálními kruhy. *Noční vlci* se aktivně podíleli na intervenci Ruska na Krymu.

Kremlem podporovaní extremisté na Slovensku útočí na Romy, Židy, intelektuály, přičemž používají výrazy jako „optimalizace“ jejich počtu nebo „reduke“ „negativních jevů“. Rusové podporují nové lidi, kteří intelektuálně o dvě třídy přesahují ten Kotlebův tým – do voleb zbývají více než tři roky...

Stát proti nim nezasáhne?

Naše ministerstvo vnitra tvrdí, že je monitorují. Kde je ale hranice tolerance a svobody projevu? Ty lidé organizované útočí, tvoří síť. Teď udělali další seznam, tentokrát „agentů Bruselu“ a na prvním místě je prezident Kiska.

Celá slovenská extremistická scéna je součástí ruské hybridní války...

Jednoznačně. K tomu je ale třeba říct, že stejně jako tady u vás k tomu patří i armáda užitečných idiotů, jak z toho extremistického tábora, tak mimo něj, kteří si myslí, že si díky internetu dokáží udělat obraz sami, že nikomu nic nesežerou, ale přitom jen papouškují názory a informace, které byly vyrobeny právě jen pro ně – nejen že nemyslí sami za sebe, oni nemyslí vůbec, čtou dezinformace, věří jim, předávají je dál a když ji řekne nějaká fakta, tak je odmítnou, že jim nějaký „placený“ novinář nic nenakuká, ač to jsou oni, kdo zcela bezelstně papouškují cizí názory. Předstírají, že bojují za svoji pozici, nechtějí přiznat, že bojují za něco nebo proti něčemu, o čem

nic nevědí. Mají svůj vlastní svět a fakta je nezajímají.

To jsou užiteční idioti, co zbylá Evropa?

Evropané si dlouho nechtěli připustit, že Rusové masivně bombardují kontinent desinformacemi, které mají značné devastační účinky. Mnozí tuhle skutečnou informační válku stále strašně podceňují. A podobně je to i s některými evropskými politiky, kteří se staví k počínání Rusku „blahosklonně“, ačkoli jsou takovými ruskými loutkami.

Například německý ministr zahraničí Steinmeier, který stojí v čele komise OBSE, mající za úkol monitorovat konflikt na východě Ukrajiny. Teď se konaly po celém světě akce Ukrajinců s výzvou, aby komise monitorovala situaci na východě 24 hodin sedm dní v týdnu, ne jen určitý čas přes den, protože když tam je, tak se nestřílí, a jen co pozorovatelé OBSE odejdou, začnou z ruské strany útočit, zatímco Ukrajinci mají zakázané odpovídat. Na to Steinmeier říká, že je třeba dodržovat Minské dohody, potřeba změnit ústavu, přijmout volební zákon a udělat na východě volby. Když tohle poslouchám, tak skutečně pochybuji o tom, zda vůbec přemýšlí o tom, co říká.

Ukrajina má udělat volby na tomto de facto okupovaném teritoriu a kromě toho změnit ústavu tak, aby tento region měl zvláštní status. Evropský parlament zakázal poslancům jezdit na východ Ukrajiny sbírat informace, udělat analýzu, že je to životu nebezpečné – na volby je ale na východě situace zřejmě dostatečně bezpečná a vhodná. Jak ale chcete dělat volby na území, kde ani neexistují politické strany, které by se mohly voleb zúčastnit a obyvatelé, kteří tam žili, se nemohou vrátit, protože je tam separatistické jednoduše nepustí? Navíc čtyři sta km dlouhá ukrajinsko-ruská hranice není Kyjevem kontrolována, zcela volně se přes ní transportují zbraně, vojenská technika, cizí armáda. Na východě se nyní nachází kontingent 40 tisíc cizích ozbrojenců, kteří mají k ruce 700 ruských tanků, 1 250 dělostřeleckých systémů a víc než 1 000 obrněných vozidel.

Teď se to, co se děje na východě, nemůže označovat slovem válka – to byl takový striktní hlas z EU: kdyby to byla válka a my vás měli podpořit, tak potom jsme všichni ve válce s Ruskem. Takže se mluví o anti-teroristické operaci. Ale pokud jsou to teroristi, kdo obsadí určitá teritoria, tak jak chcete s nimi vyjednávat? Budou se s teroristy dojednávat podmínky voleb, přenechá se jim jejich organizace? Ukrajina, která brání svoji celistvost, by měla z několika důvodů část svého území přenechat teroristům? S kým vlastně budou potom ta jednání? S Ruskem? Rusko se tváří, že není účastníkem tohoto konfliktu a stále se odvolává na tyhle loutky.

Cílem Putina je udržovat na Ukrajině ohniska destabilizace a destrukce, kvůli kterým nemůže země normálně fungovat a které brání Ukrajině vstoupit nejen do NATO, ale i do Evropské unie, protože stát, ve kterém probíhá ozbrojený konflikt, není spolehlivým partnerem.

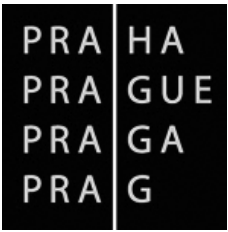
V tomto ohledu mě těší, že Evropský parlament v rezoluci z 12. října uvedl: *Co se týká voleb předpokládaných v Minských dohodách, shromáždění EP konstatuje, že za situace v „DNR“ a „LNR“, která se vyznačuje nedostatkem bezpečnosti, zastrasováním a absencí svobody slova a informací, nejsou svobodné a spravedlivé volby v těchto oblastech možné.*

Moskva, která podporuje separatisty a extremisty napříč Evropou a každý rozvrat a chaos jí je dobrý, používala v propagandě proti Ukrajině termín fašismus, kterým komunisté nadávali všem svým odpůrcům od leva doprava už od 20. let minulého století. Můžeš k tomu něco říct?

Kdy začala ruská propaganda označovat dění na Ukrajině za fašismus? Po Oranžové revoluci, kdy se ukázalo, že by se „mladší bratříček“ Ukrajina mohl emancipovat a vymanit se z područí Moskvy. Po vítězství ukrajinské revoluce Moskva tvrdila, že se v Kyjevě udal státní převrat a moci se chopila „fašistická junta“, potomci banderovců, a že tedy Velká vlastenecká válka ještě neskončila a Rusko musí bojovat, dokud nevítězí.

Čím se vyznačuje fašismus? Jeden vůdce, jedna strana, jedna ideologie – státní kontrola ve všech sférách veřejného života, militarizace státu a společnosti, represe disentu, agresivní zahraniční politika. Děje se to na Ukrajině, anebo v Rusku?

pokračování na straně II

dokončení ze strany 1

Zatímco Ukrajina přijala zákon, který zakazuje jak propagaci komunismu, tak fašismu a neexistuje tam politická strana nebo organizace, která by se otevřeně hlásila k fašismu – v Rusku jich je několik desítek a část z nich je dotovaná státem. Jeden z ideologů ruského fašismu M. Kalašnikov (*V. Kucherenko*), který sám sebe označuje za „fašistu, který respektuje Stalina“, je poradcem premiéra RF Medveděva. Pochody a shromáždění fašistů s vlajkami a portréty Hitlera nejsou v ruských městech výjimkou. Na Ukrajině neexistují noviny, rozhlasové nebo televizní programy, které by bagatelizovaly či přímo propagovaly fašistickou ideologii, v Rusku takových médií jsou desítky a fašismus tam bují i v každodenním životě obvykle ve formě zbití či vražd lidí jiných národností, původem především ze Střední Asie a v inzerátech s nabídkou práce běžně narazíte na upozornění: „Do práce přijímáme jen Rusy.“

Na rozdíl od ruského nacionalismu je ten ukrajinský veskrze obrannou ideologií národa, který přežil genocidu, hladomory, represe, válku, potlačování vlastní kultury, jazyka, zpochybňování identity... Je de facto o způsob či učení přežítí, je snahou být a být svobodný, obhájuje neporušitelnost státních hranic, nemá žádné územní nároky ve vztahu k jiným zemím, nezpochybňuje ničí existenci, ani se nesnaží zasahovat do vnitřních záležitostí cizích států, včetně Ruska. Ruský nacionalismus má všechno výše uvedené za normu.

Ukrajina nyní prožívá silný společenský a občanský ruch, zatímco většinová ruská společnost se opájí imperiálním šovinismem – pěstuje vyhranený nacionalismus založený na slepé víře v nadřazenost vlastního národa, hlásá nenávisť k jiným národům, vyznačuje se fanatickým vlastenectvím a uctíváním vůdce – prezidenta (cara) Putina. Nic z toho na Ukrajině neexistuje.

Vztah k minulosti je podle mne přitom klíčový. Reflektuje se na Ukrajině například holocaust, který byl za dob SSSR více méně tabu?

Sovětská vláda se dlouho snažila zamlčovat události v Babím Jaru a až po velkém spontánním mótníku u příležitosti 25. výročí tohoto zločinu v roce 1966 za účasti předních disidentů se o tom, co se tam dělo, začalo mluvit na státní úrovni a byl tam postavený první pomník obětem.

Podle očitých svědků v Babím Jaru byli nejdřív zahrabané oběti hladomoru 1932-1933, v době nacistické okupace v Kyjeve v letech 1941-1943 se Babí Jar stal místem hromadných poprav civilistů a sovětských vojenských zajatců: Židů, Romů, kněží, sovětských vojáků, ukrajinských nacionalistů, odbojářů, duševně nemocných, „sabotérů“, kteří porušili zákaz vycházení a dalších. Podle odhadů bylo v Babím Jaru zavražděno a zahrabáno 70 až 200 tisíc lidí. Den památky obětí v Babím Jaru,

Ukrajinská kultura dnes: co lze/nelze dekomunizovat?

Konec totalitní komunistické vlády v Ukrajině v roce 1991 byl jen formální. Změnila se hymna na vlajka, názvy politických stran a seznam ukrajinských spisovatelů, o kterých se děti učily ve škole. Skončilo pronásledování politických oponentů, objevila se možnost cestovat do zahraničí. Ale nezměnila se podstata spousty věcí, které znamenají skutečný rozdíl mezi demokracií a totalitou. Mám teď na mysli třeba přetrvávající existenci dvou rovin: jednak oficiálních zákonů a pravidel chování, a pak také neoficiálních pravidel, která dál podporovala korupci a nerovný přístup k možnostem. Nebo neschopnost a nezvyklost myslet nestandardně, řešit ekonomické nebo tvůrčí problémy bez zřetele na existující vzory a zabíhané postupy. Klást otázky a zpochybňovat stanovený pořádek věcí, měnit ho a nést za své činy zodpovědnost. Tak můžeme obecně pojmenovat to, co (mezi jiný také v rovině kultury) mělo v praxi, a právě i v rovině kultury, mnoho konkrétnějších příkladů.

Po událostech na Majdanu a na východě Ukrajiny se něco změnilo. Říká se, že Ukrajina přešla do nového stadia a snaží se o demokracii opravdovou, nikoliv jen formální. Součástí toho procesu jsou i zákony o dekomunizaci z dubna 2015. K hlavním viditelným výsledkům tohoto procesu patří leninopád, tj. bourání soch Lenina a dalších komunistických činitelů, a změna názvů měst, vesnic, ulic apod. (Na Ukrajině teď najdete Dnipro místo Dněpropetrovska nebo Bachmut místo Artemivska. Zajímavé je z toho hlediska čist nové články na ukrajinské Wikipedii, které mění nejen název města samotného, ale celý úhel pohledu na jeho dějiny, například stránka Bachmutu. Na tuto rovinu dekomunizace se upírá široká pozornost veřejnosti, která řeší například oprávněnost stržení té nebo oné sochy, jejich další osud, ale i nové názvy měst, které se stávají předmětem vzrušených debat. Bez váhání lze říci, že to jsou věci, které jsme měli provést před 25 lety. Provést a jít dál, protože po nich následují mnohem podstatnější věci. Pokud si jich nevšimneme teď, skončí dnešní dekomunizace stejně formálně, jako na začátku devadesátých let.

29. září, byl na Ukrajině vyhlášen za státní svátek. V současnosti je tam na dvanáct různých pomníků a připravuje se tam Museum obětí.

Na Ukrajině nebyly dlouhý čas žádné studie kolektivní paměti o klíčových otázkách dějin 20. století: 2. sv. válce, hladomoru, holocaustu nebo deportací. Ukrajinský Ústav paměti národa začal aktivně pracovat od roku 2008-2010 a až nyní se úplně otevřely archivy a z těch prvních informací lidé žasnou, jak to bylo všechno zvrácené a překroucené. Díky občanské organizaci Škola mírotvůrců byla vypracována Strategie překonávání traumatické minulosti, mluví se o překonávání sovětských mýtů o 2. sv. válce nebo o důležitosti začlenění do celonárodního diskursu historie Krymských Tatarů, Židů, Poláků a ostatních národností Ukrajiny. V tomto ohledu se na Ukrajině hovoří o museální revoluci.

Žije na Ukrajině ještě sovětský člověk, jak ho třeba popisuje ve svých knihách Světlana Alexejevičová?

Totalitní režim, represe, gulagy, všechno, co zažil národ – teď mluvím o Ukrajincích, ale zažíval to celý Sovětský svaz, i když Ukrajinci, včetně onoho hladomoru, obzvláště –, vytvořilo v hlavách několika generacích strach a neschopnost být aktivní, stejně jako nevíru v to, že můžeš něco změnit. Lidé stále ještě nevěří, že je možné něčeho dosáhnout, samotný systém není úplně zničený a lidé z minulého režimu stále ještě mají moc. Proto je velmi důležité budovat občanskou společnost a vysvětlit lidem, že nejsou jen obyvatelé, ale i občané a mají mít občanskou pozici. Když jsem na Ukrajině a začnu říkat něco o reformách, vždycky mě hněvá odpověď: politika mě nezajímá. Já říkám: O jaké politice mluvíte? Co pod tím pojmem rozumíte? To není politický postoj, ale občanský postoj. Vy nemusíte být politik, vstoupit do strany. Vy jste občan. Lidé ještě nepochopili, co vlastně znamená být občan a zodpovídat za stát – aby se dokázali dát dohromady a rozuměli tomu, čeho mohou dosáhnout jako občané, at na orgánech samosprávy, nebo jak mohou komunikovat s vládou na té nejvyšší úrovni. Zároveň ale chci říct i na jejich obhajobu, že ještě nevidí podmínky, kde by mohli jako občané fungovat. Na Ukrajině je ale zase v tomto ohledu velký boom zřizování občanských organizací.

Jestliže první rok bylo na fóru občanských iniciativ 680 zástupců nejrůznějších organizací, tak na posledním to bylo víc jak tisíc. Ukrajinská veřejnost velmi rychle reaguje na všechny tyhle podněty. A vláda přijala zákon o partnerství a spolupráci s občanskými organizacemi. Všechno tohle se dělá, ale nelze říct, že celá společnost už je tak nastavená, potřebuje to čas. Řada především těch mladších ale nemá tu trpělivost a odchází do zahraničí.

Kolik Ukrajinců odešlo na Západ?

Podle oficiálních odhadů žije ve světě mimo Ukrajinu 7 milionů Ukrajinců – údaje Kongresu

Ukrajinců ale hovoří o skoro 20 milionech. V tom jsou ale zahrnuti všichni ještě od doby druhé světové války, kdy mnoho Ukrajinců cestovalo do Kanady a do Ameriky – co nejdál od SSSR. Po rozpadu Sovětského svazu byla migrační vlna do Evropy a hodně lidí odešlo i do Izraele, i ti, co nebyli Židi. Pak byla třetí vlna migrace, což už byli ekonomičtí migranti v době, kdy to na Ukrajině stále bylo jako za Sovětského svazu a oni neviděli možnost nějaké změny. Hodně lidí odcházelo za prací, i krátkodobou – takové ty sezónní krátkodobé pracovní pobyty v zemích, jako je Itálie, Portugalsko, Španělsko, Polsko, kde si mohli vydělat víc a pak se vrátit domů. Zlá ekonomická situace, která trvá už třetí rok, nutí lidi hledat zdroj příjmu i v zahraničí, poslední rok skoro 1,5 milionů Ukrajinců krátkodobě cestovalo do zahraničí za prací a pak se vracelo. \$7,5 miliard je obrovská částka, kterou ročně Ukrajinci pracující ve světě posílají domů, což je pro Ukrajinu velká podpora. Musíme mít stále na zřeteli, že 80% Ukrajinců žije na hranici bídý, země je ve válce a k tomu se stát i hospodářství transformují. Šokovou terapií, která má za účel narovnat ceny a vnit vitř z plachet té největší korupci, je třeba nějak sociálně vyrovnat, nebo dojde zase k nějaké revoluci.

Chápu, že si mnozí mladí lidé říkají: když mám možnost, kterou moji rodiče neměli, jít někam, kde jsou normální životní podmínky a být zodpovědný vůči své rodině – ne vůči státu, ale vůči svojí rodině. Rozumím tomu, že k tomu mají vážné důvody. Pokud by to ale udělalo několik milionů Ukrajinců, a odešli by ti nejlepší, vzdělaní, kvalifikovaní, kteří mají možnosti a znají jazyk, Ukrajina bude ve složité situaci. Současná

Antipropaganda.sk

Antipropaganda.sk je **odpověďou na informačnú vojnu**, ktorá už vyše roka v plnom rozsahu prebieha v slovenskom mediálnom priestore. Náš odpor voči jej motívom, prejavom a možným dôsledkom pramení z poznania vlastnej minulosti:

Desaťročia trvajúci **totalitný režim** premenil kedysi prosperujúce demokratické Československo v zaostalý štát. Prenasledoval, šikanoval, mučil a popravoval svojich občanov na základe ich názoru, viery, politického presvedčenia, alebo úplne svojvoľne. Aby sme nezačali utekať, vážnil nás za ostatným drôtom a systematickým psychickým a fyzickým terorom nás nútil udávať sa medzi sebou.

Tieto zločiny by sa nikdy neuskutočnili, ak by sme sa neocitli v akejsi (geograficky určenej) **sfére vplyvu** mocnosti, ktorá našimi životmi pohľadla rovnako ako životmi vlastných občanov. Rovnako ako ich, tak aj nás krmila viac či menej sofistikovanou propagandou, ktorej cieľom bolo vyvolať nenávisť k svetu za ostatným drôtom a udržať si absolútnu poslušnosť. Rovnako ako vtedy, tak aj v časoch mečiarizmu v nás rástol odpor voči svojvoľi moci udrživanej prostredníctvom **štátnej propagandy**. Kým všetci naši vyšehradskí susedia demokratizovali politický systém a modernizovali ekonomiku, my sme počúvali echo sovietskej propagandy v podobe legendárnych „kapustovín“ Slovenskej televízie.

Naším údelom mala byť koncepcia bájneho „**mostu medzi Východom a Západom**“, inak povedané zaostalého satelitu za hranicami zjednotenej Európy. Toto obdobie sa našťastie skončilo a spolu s ním aj niektoré ideologické postihnutia: legenda o neutralite, zahraničnopolitický panslavizmus, šovinizmus a nespočetné fóbie. Dnes mnohé z nich vstávajú z mŕtvych v snahe rozkladať našu schopnosť rozpoznávať pravdu a brániť sa pred násilím.

Vedeli sme, že Sovietsky zväz nikdy nemôže byť náš vzor a aj to, že Mečiarových stotisíc pracovních miest vybavených v Moskve je nezmysel. Ani dnes nie sme natoľko hlúpi, aby sme uverili, že **Pražská jar bola fašistickým sprisahaním**. Neveríme, že Ukrajine vládne fašistická junta, že ruskí vojaci nevykonali anexiu Krymu, že Rusko háji tradičné hodnoty a Západ je naopak číre zlo.

Preto zakladáme tento web ako drobný prejav imunitného systému národa. Budeme odkrývať umelo vytvorenú sieť klamstiev a poloprávd, ktoré si často protirečia a sú v rozpore so záujmami Slovenska.

trebovalo, bálo se ztratit možnost s ním spolupracovat a vážilo si jeho minění. Po totálním rozpadu sitě knihkupectví v 90. letech to je velký úspěch, důkaz toho, že *mezi nakladatelem (spisovatelem) a čtenářem vznikl nový plnoprávní partner* a že knižní trh v Ukrajině funguje pravidelně a naplno.

Minulý týden na jednom z centrálních televizních kanálů dávali seriál, natočený podle knihy *Století Jakova* současného ukrajinského spisovatele Volodymyra Lyse. Kniha, která měla u čtenářů velký úspěch, vypráví o životě Jakova, procházejícího různými etapami dějin 20. století a řešícího řadu morálních otázek. Je pravda, že podle náročných diváků a milovníků knihy seriál není příliš povedený, ale sám fakt jeho existence je pro ukrajinskou populární kulturu výjimečný. *Máme nejen knižní bestseler, ale i ukrajinský film, který vznikl na jeho námět*. Kulturní produkt – kniha, a pak film – se dostávají do širokého publika, u kterého vyvolávají zájem.

Co se týká bestsellerů, ještě před pár lety se říkalo, že na Ukrajině nic takového být nemůže, protože lidé knihy skoro nekupují. To je teď úplně jinak. Máme stabilní hvězdy, třeba Serhije Žadana nebo Jurko Izdryka. Jsou ale i knihy od mladých spisovatelů, které jsou vyprodané během několika dnů. Myslím třeba Bohdana Lohvynenka a jeho *Saint Porno* a teď *Mimojdoucího*, nebo Artema Čapaje a jeho *Tatínka na mateřské*. Všechno to jsou non-fiction texty, vyopřádvající se s dnešní ukrajinskou realitou. Proto je o ně mezi čtenáři takový zájem. *Autoři píšou o tom, co lidi zajímá a mají úspěch*. Ukrajinská literatura není už jen věci malé skupinky intelektuálů, ale má popularitu a svůj neopominutelný hlas.

Populární časopis *Krajina* už několik let pořádá soutěž o nejlepší kratkou povídku. Tento rok byl věnován tématu *Dekomunizované a šťastné* (což je mimochodem aluze na populární televizní show). Jak říká organizátorka konkursu Olena Pavlova: „Dekomunizace pro lidi znamená jen bouřeni pomníků a přejmenovávání ulic. Chtěli jsme si přečíst něco o změně sovětského způsobu myšlení, o proměně homo sovieticus.“ Účastníci psali o aktuálních tématech, ale neuměle a podle jedné šablony. A to je právě vhodná ilustrace mé hlavní myšlenky: *vyhlášení dekomunizace ještě neznamená dekomunizaci* – je to trvalý a v lidském vědomí hluboce zakotvený proces, který se projevuje často

obr. č. 2

nepřímo prostřednictvím různých způsobů a důvodů chování.

Patří k němu například i jiný postoj vůči komunistickému dědictví a kultuře, vytvořenému za Sovětského svazu. Máme už úspěšné příklady v oblasti kultury. Jedním z těch, kterým se dostalo největší pozornosti médií, je příklad fresek a mozaik, velice rozšířeného způsobu zdobení veřejných prostorů měst. Delší dobu vůbec nikoho nezajímaly a hodně jich bylo zničeno novými opravami nebo stavbami. Po začátku dekomunizace se o ně začali zajímat kunsthistorici a v případě, že jsou skutečně hodnotné, dostává se jim pozornosti, kterou si jako umělecká díla zaslouží.

Hrdinové komunistické éry, zvlášť Lenin a jeho zobrazení, se staly součástí výstavy v Národním uměleckém muzeu. Cílem této výstavy, která se konala v zimě roku 2014, bylo „podívat se na panteon hrdinů Ukrajiny v celém jeho rozsahu nepředpojatě, jako na naši minulost a důvod všeho toho, co se dnes v zemi děje“. Neodmítat a nezapomínat, jak to často chtějí dělat „vlastenci“, spíš zkoumat a hodnotit podle uměleckých a historických kritérií. Aby nedošlo k tomu, že na místě soch Lenina se objeví sochy Bandery nebo jakéhokoli jin historické postavy, aniž by ti, kdo je vztyčují, doopravdy chápali, o koho jde a co znamená pro dějiny nebo dnešek Ukrajiny.

Z toho hlediska je zajímavý vzkaz, který na hlavním náměstí města Kramatorsk nechali v roce 1970 komsomolci pro komsomolce roku 2070 (obr. 2). Co je uvnitř? Nevíme. Může to být něco, co se týká komunistického období? Ano. Může to být něco zcela jiného? Ano. Teď je na nás, jak s tou věcí naložit. Můžeme ji zničit, můžeme na ni také zapomenout a nevíšmat si ji. Nebo můžeme počkat a v roce 2070 ji otevřít. Ne proto, aby se z nás stali noví Stalinové, naopak a právě proto, aby k tomu nedošlo.

Iryna Zabiaka

Tábor jako model ruského světa aneb Jak se vykloubený čas vrátil do svých pantů

Proč si nikdy nebudeme pamatovat stejně?

Alexej Cvetkov

Před dvaceti lety začali v Rusku tisknout bankovky s nominální hodnotou pět set rublů.

Jako jeden ze symbolů země je na nich zobrazen Solovecký klášter. Ale Při pozornějším pohledu se ale ukázalo, že to není Soloveckých klášter: na střechách chybějí kupole a kříže – je to solovecký tábor z jedné sovětské fotografie. Před pár lety obrazy vyměnili a přidělali tam kupole. Celých šestnáct let si toho však nikdo nevšiml.

Pronásleduje nás to jako příznak. Někdo si snad vzpomene na Sigmunda Freuda s jeho „fixní ideou“ a „návratem vytěsněného“. Ačkoliv mně je bližší jiné vysvětlení mechanismů kolektivní paměti. Teorie sociologa Immanuela Vallersteina o tom, že každá země se nachází v jednom ze tří pásem kapitalistického systému. Ta poloha pak určuje typ elity a pravidla hry uvnitř země. A tento typ a pravidla formují kolektivní paměť a národní mentalitu. Odtud nevyhnutný rozdíl ve způsobu, jakým si kdo pamatuje a zapomíná. Byla znovu zjednána spravedlnost, když se na bankovku vrátily kupole? Ne, v nové imperiální optice zkrátka není rozdíl mezi táborem a klášterem. Ostatně kláštery také byly prvními věznicemi starého impéria.

Píše o tom Zachar Prilepin ve svém románu *Klášter (Obytěl)*. Solovecký tábor tam figuruje jako model ruského světa, v němž je trest vždy spravedlivý, protože nevinní neexistují. Solovky představují nevyhnutnou Golgotu, z níž se rodí nepopsatelný národní duch.

Každý národ je uměle vyprojektované společenství.

Ostatně každé společenství větší než rodina je umělý projekt. A aby se takové společenství dalo zformovat, potřebuje dějiny. Během takové výstavby společnosti je nejen třeba si mnohé pamatovat, ale svědomitě také leccos zapomenout, vytěsnit, odsunout na periferii, zašifrovat. A to, co přece jen zbyde, bude třeba dešifrovat ve prospěch budovaného společenství.

V centru Moskvy, naproti hlavnímu sídlu KGB, stojí kámen ze Soloveckého kláštera. Jednou za rok se u něj schází moskevská inteligence, aby zde nahlas přečetla jména popravených. Jsou jich tisíce. Přidat se může každý zájemce, ale náhodní kolemjdoucí se nikdy nepřidávají. Naopak se to shromáždění snaží obejít pokud možno zdaleka. Vždyť se tu sešli nebezpeční lidé, kteří „si nesprávně pamatují“. Většina loajální k moci nevnímá to, co se tam odehrává, jako vzpomínkový rituál, ale jako opoziční mítink proti vládnoucí moci, jehož je nebezpečné se účastnit.

„Inteligence velkých měst hledí do minulosti očima našich nepřátel a zrádců národa.“ Tento závěr je v současném Rusku důležitou součástí masové propagandy. Ale pozadu nezůstává ani metropolitní inteligence: loajální většině přezdívá „vaťáci“. Vaťák se nosil v táborech, a když se dnes lidem říká „vaťáci“, znamená to: dobrovolně ze sebe děláte potenciální vězně.

Opoziční verze našich dějin není o moc složitější než ta oficiální – všechno sovětské se v ní bere jako odklon od normy, a jednou bude zkrátka třeba vrátit se na správnou cestu.

Hlavní otázka masové paměti zní: v jaké historické osobnosti se poznáváme?

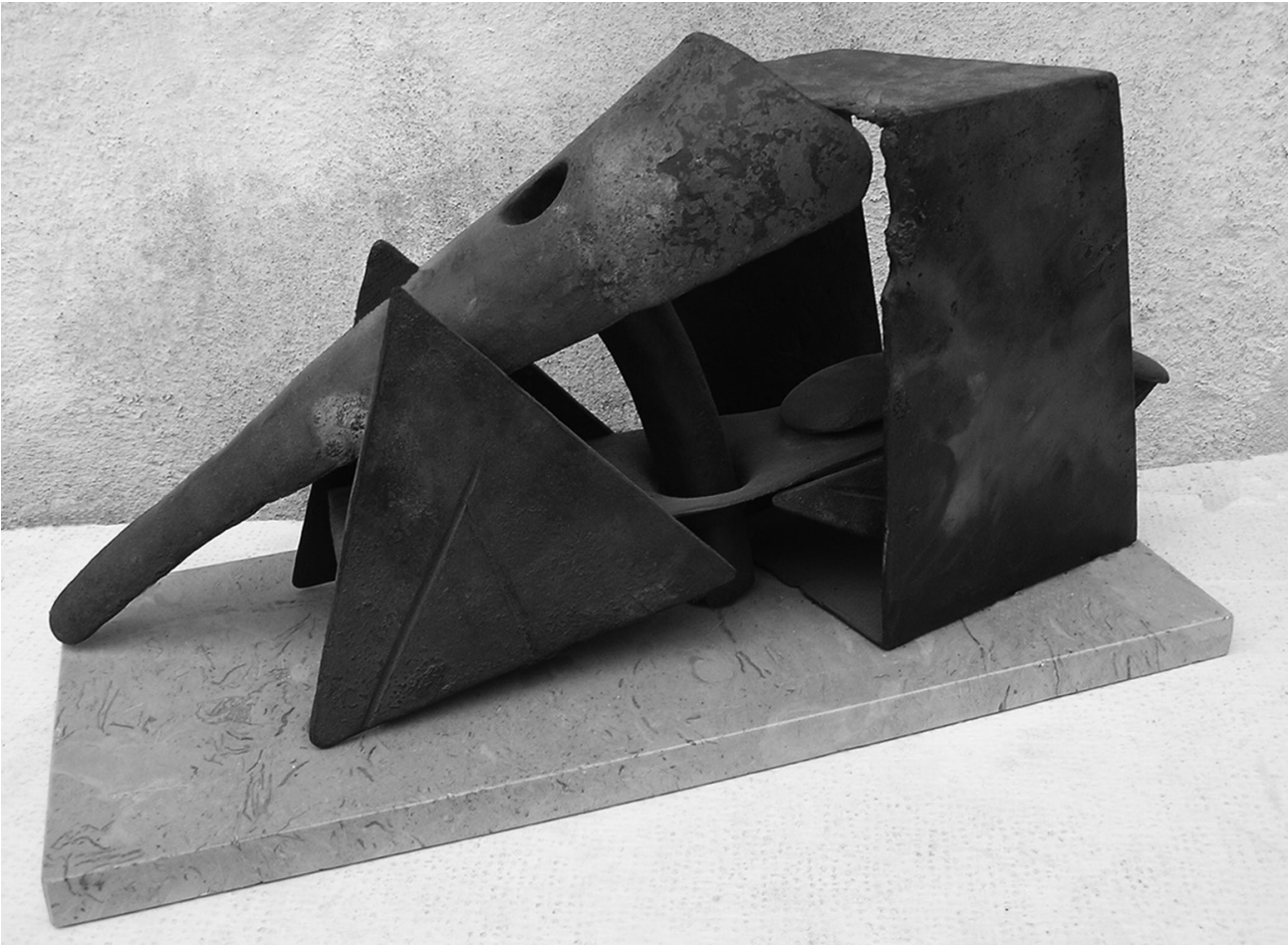
Jak se měnil narativ národní paměti za posledních třicet let? Od konce 80. let bylo v módě hledět do minulosti očima těch, kdo byli perzekvováni. „Jsme potomci těch, co byli zavřeni.“ Od potomků katů se tudíž očekávalo a vyžadovalo pokání. Ke konci 90. let se scénář masové paměti zásadně změnil. „Jsme potomci těch, jichž se perzekuce nedotkly, nechceme na to vzpomínat, nikdo se nemá za nic kát. Kdežto ti, co nedávno vyžadovali pokání, nás podvedli, zničili naši zemi a náš život není lepší, ale horší.“ A konečně o dalších deset let později, po roce 2000, se masový model znovu proměnil: „Nejsme potomci těch, co byli zavřeni, ale jejich strážců a nemáme se za co kát.“ Je tím prosáklá celá dnešní ruská masová kultura. Taková optika je dominantní nezávisle na konkrétní rodinné zkušenosti, která se dá snadno překódovat. Stále častěji se kati vnímají jako „naši“ a oběti jako „cizí“.

V ruské televizi proběhlo hlasování o nejpobulárnější osobnost domácích dějin. S velkým náskokem vyhrál Stalin. Jedno z prvních prohlášení našeho nového ministra školství znělo: „Počty obětí stalinských perzekucí jsou přehnané.“ Putin nedávno postavil na roveň dozorce ze stalinských táborů

a nevzdělaný nezbyvá než snít o zašlé slávě. Lidé rádi vzpomínají, jak jsme pod Stalinovým vedením zachraňovali svět před fašismem. A i později jsme ho nejednou zachraňovali před třetí světovou válkou a posílali armádu tam, kam bylo potřeba. Stalin je vnímán jako velký vladař, který stvořil obrovské impérium. Populární je verze, že se chtěl nechat korunovat na cara podle pravoslavného obřadu, ale nestihl to.

Jakékoliv alternativní a tragické vzpomínky narážejí na oblíbené lidové tvrzení: „Ale zato se nás všichni báli!“ Chtějí, aby se jich báli. Jsou si jisti, že je to to nejlepší, co je může potkat. S láskou a přátelstvím nepočítají, protože hlavní dějinná lekce, kterou si vzali ze svého života, zní: „Západní svět nás svedl a oklamal.“ Budoucnost jim ukradli ti, kdo odhalovali perzekuce. Je to velké zklamání ze západní civilizace: nikdy nás tam nebudou brát jako vlastní, vždycky byli proti nám. A proto bude lepší, když se nás tam budou bát, jako za Stalina.

Stát cynicky a s potěšením využívá tuto masovou poptávku po imperiální velikosti. V ruském televizním seriálu o třicátých letech zazněla naprosto neuvěřitelná věta: „Náš Stalin buduje nové impérium!“

Petr Císařovský: *Objetí, 209*

a válečné veterány, mají teď stejné výhody a privilegia. Jediný stalinský tábor, který se zachoval v tajze, Perm 36, byl ještě donedávna muzeem represí a probíhal tam lidskoprávní festival Pilorama. Ale z rozhodnutí Kremu byl festival zrušen a samotný tábor se proměnil v jiné muzeum – muzeum NKVD, tedy sovětské tajné policie, která vykonávala těžkou a nebezpečnou práci. Je to nyní muzeum strážců, a ne vězňů.

Jeden za druhým se také objevují Stalinovy pomníky. Začalo to v těch nejmenších provinčních městech, ale postupně se to šíří do centra. Čím nižší je životní úroveň a mira vzdělání, tím větší je poptávka po imperiální paměti. Tomu, kdo je chudý, bezprávný

Je to tedy stalinská optika, ale bez socialistického obzoru, který byl v stalinském jazyce přítomný sice jen jako rétorická, ale užitečná chiméra mobilizující masy. Nyní nedochází k návratu do epochy stalinismu, ale k zabudovávání sovětské zkušenosti do pravicového imperiálního modelu dějin. Komunismus s tím vůbec nijak nesouvisí. Většine dnešních Stalinových obdivovatelů je komunismus lhostejný. Budujeme kapitalistický stalinismus. A to má velmi asijskou povahu.

Oficiální verze národní paměti je dnes urážlivě jednoduchá a plochá.

Jsou to dějiny bez trhlin. Vždy jsme měli jeden stát, mocnost, říši a tak to trvá už tisíc let. Naše dějiny se celou tu dobu vyvíjely od dobrého k ještě lepšímu, a všechny problémy, které vznikaly uvnitř, byly úklady vnějšího nepřitele, činnost zahraničních agentů. V tomto systému nebyly a nemohly být vnitřní rozpory a antagonismy. A hlavním úkolem vládců bylo vždy ochránit nás před vnějšími nepřáteli, kteří touží po zničení naší civilizace.

To se píše v nových školních učebnicích. A v podobě taneční show bylo možné tuto verzi shlédnout na zahájení olympiády v Soči, kde ruský tým mimochodem vystoupil ve vaťácích, o kterých jsem hovořil na začátku. Ministr kultury Medinskij nedávno řekl, že v občanské válce rudých a bílých nakonec nezvítězili jedni ani druhí, ale zvítězilo jakési „historické Rusko“, které tu bylo vždycky a které vždycky vítězí. Právě ono je tím nepopsatelným velmocenským duchem.

Levicový aktivista, filosof a spisovatel **Alexej Cvetkov (1975)** se publicistice soustavně věnuje od svých patnácti let. V roce 1990 vstoupil do vzdělávací skupiny Politického lycea při novinách *Komsomolskaja pravda* a vedl tam mládežnickou černou kroniku. Paralelně vydával vlastní samizdatové periodikum *Partizan* (později *Partizan Afriki*), které šířil na demokratických mítincích a rockových koncertech. Jak v srpnu 1991, tak na podzim 1993 nechýběl na anarchistických barikádách u Bílého domu. Od roku 1995 psal do Limonky, stranického plátku nacionálních-bolševiků spisovatele Eduarda Limonova, s nímž se o tři roky později rozešel. V roce 2000 založil vlastní internetový informační projekt *Anarh.ru*, o literatuře psal do časopisu *OM*, pravidelně přispíval do internetového periodika *Russkij žurnal*, na stránkách *OpenSpace.ru* vedl rubriku *Ideologické portréty*. V roce 2002 spoluzaložil moskevské knihupectví intelektuální literatury *Falanster* a od roku 2011 pracuje v jeho odnoži, knihupectví *Ciolkovskij*. Do širšího povědomí se dostal na přelomu let 2014 a 2015, když dostal hned dvě prestižní literární ocenění – cenu Andreje Bělého a cenu NOS (Nová slovesnost) – za svou knihu drobných próz *Král utopenců (Korol utoplennikov, 2014)*.

A přesto v tomto souvislém narativu zůstávají dvě traumatické trhliny, dvě propasti: rok 1917 a rok 1991. Pokud se všechno dělo, jak mělo, proč se zhroutila romanovská říše a později Sovětský svaz? Tyto dvě revoluce být neměly, ale byly.

S rokem 1917 je to jednodušší. Přirozeně ho způsobili zahraniční agenti, kteří uvnitř naší civilizace vy-

ocelovými pásy tanků reálného socialismu a od té doby se nevrátil. Ostatně jsem zvyklý vypadat hloupě, to ještě není to nejhorší.

Mnohem složitější je to s druhou trhlinou – rok 1991, protisovětské povstání v Moskvě, které pohrbilo SSSR. Oficiální politika paměti je v tomto případě následující: zkrátka o tom nemluvíme a datum ignorujeme. Protože jednoduchou verzí o vnějších silách a vnitřním nepříteli se to odbyť nedá. V učebnicích je o tom pár nepochopitelných řádek.

Rok 1991 je pro dnešní ruskou elitu hlavním kostlivcem ve skříni. Veškerou moc, majetek, konexe, všechny své základní zdroje a aktiva její představitelé získali tehdy, ve chvíli krachu sovětského státu. Celá naše elita vychází z tohoto roku, ale nikdy se o tom nezmiňuje, a dokonce zakazuje vzpomínkovou panychidu za zemřelé během demonstrací. Je to opravdové bílé místo v kolektivní paměti. Nepasuje do předkládané verze dějin, v níž impérium vždy kráčelo vlastní cestou, jejíž podstata je nepopsatelná a svatá.

A tak vzorec naší národní paměti nyní vypadá následovně: v dobrém musíme vzpomínat na Stalina a ruské cary a navždy musíme zapomenout roky 1991 a 1917.

Proč si lidé nikdy nebudou pamatovat stejně?

Jsem „ekonomocentrik“. Směnné a výrobní vztahy určují i tu nejjemnější sémiotickou hru těch nejsložitějších kulturních mechanismů. Šifrování a dešifrování jako dva hlavní kulturní procesy jsou určovány směnným a výrobním mechanismem konkrétní společnosti. Naše mentální situace závisí na našem postavení v ekonomickém systému, a co je důležitější, na postavení našeho systému uvnitř systému světového. Zkušenost proto ještě nikdy nikoho před bídou nezachránila.

Historická optika, která zvítězila v dnešním Rusku, odpovídá roli, jakou země zastává ve světovém systému. Pokud si chceme pamatovat jinak, musí se změnit postavení lidí uvnitř země a postavení samotné země na světové ekonomické mapě. Na tom se zakládala slabá víra v reformní možnosti prezidenta Medveděva, který měl pomoci vytvořit nový sektor ekonomiky, jenž by umožnil vznik jiné kulturní optiky.

Skutečně věřím, že socialistický obzor a způsob pamatovat si naše dějiny se vrátí v nových, postindustriálních podmínkách informační ekonomiky, tedy že technologie znovu promění společenské uspořádání a společenské uspořádání změni dominantní charakter paměti. Myslím si, že levicová optika je tím neúčinnějším protijedem proti represivnímu, autoritativnímu a reakčnímu způsobu chápání a pamatování si sebe sama.

Možná, že teprve ve chvíli, kdy uvnitř společnosti zmizí nesmiřitelné třídní antagonismy, rozdíl v zájmech a příčiny vzájemné podřízenosti, nakonec budeme mít jednu společnou historickou paměť a společné, pro všechny stejně cenné etické závěry z ní. A podle zákona dialektiky právě jednotnost této paměti a etiky umožní každému z nás zaujmout vlastní, autenticky individuální pohled na dějiny. Pohled, který nevyžaduje jen osobní interpretaci, ale i vědomou účast. Tehdy bude příčinou odlišnosti mezi lidmi odlišný pohled z okna, a ne třídní zájem.

Vždyť každé „nikdy“ stejně jako každé „vždy“ jednou skončí.

DOVOLUJEME SI VÁS POZVAT NA VERNISÁŽ VÝSTAVY
petr císařovský
... a sochy

V PONDĚLÍ 12. ZÁŘÍ 2016 V 18 HODIN

VÝSTAVA POTRVÁ DO 30. 11. 2016

• GAML •

GALERIE MĚSTA LOUN

GALERIE MĚSTA LOUN VE VRCHLICKÉM DIVADLE

OSVOBODITELŮ 411 • 440 01 LOUNY

OTEVŘENO PONDĚLÍ-PÁTEK OD 14 DO 19 HODIN,

PŘÍPADNĚ JINAK PO INDIVIDUÁLNÍ DOHODĚ • VE DNECH VOLNA

A STÁTNÍCH SVÁTKŮ OTEVŘENO HODINU PŘED ZÁČÁTKEM

PŘEDSTAVENÍ • TEL.: 415 653 137, 415 653 141

WWW.GAML.CZ • E-MAIL: GAML@GAML.CZ

Fragment sochy Králí, 2006, kované železo, výška 191 cm

Xenofobní internacionalismus alias imperialismus

Nacionalismus a šovinismus v bývalé východní Evropě po pádu Železné opony

Těžko říct, kdo vůbec jako první na světě tvrdil, že nacionalismus je poslední zbrani či posledním argumentem komunismu, případě jeho posledním zoufalým pokusem o přežití v rámci (na šťastném konci stejně šťastných) dějin. Bylo to jistě na začátku (prý divokých, ale určitě docela optimistických) 90. let minulého století. Pád Železné opony a (mysleli jsme si) také komunismu ve střední a východní Evropě byl jevem a skutečností docela ještě čerstvou, z níž jsme všichni byli nadšení a považovali ji za definitivní a nezvratnou.

Komunismus v nás

Zvláštní je mimo jiné i to, že náš tehdejší způsob myšlení a uvažování, ač silně a upřímně protikomunistický, byl komunismem a některými jeho zásadami a tezemi značně ovlivněn:

► uvažovali jsme v termínech „nezvratnosti kola dějin“ a považovali jsme minulost, s tím vším, co k ní patřilo (anebo nám alespoň připadalo, že k ní patří), za definitivně „pohřbenou“ a „naši“ současnost za nezvratnou. A právě tím jsme se projevovali jednak jako produkty, jednak jako oběti komunistické ideologie – nestydaté manipulace s lidským svědomím, opírající se o z marxismu vycházející způsob myšlení o dějinách jako o jednosměrném (samozřejmě „pozitivním“) vývoji vpřed a o jejich nezvratnosti: rozdíl byl jen v tom, že komunisté mluvili o dějinami „definitivně pohřbeném kapitalismu“, zatímco my jsme byli přesvědčeni, že „definitivně“ mrtvý byl naopak Marx, Engels a Lenin, tedy sám komunismus; zkrátka pokudže se počítalo s „nezvratným“ vítězstvím, doprovázeným něčí „definitivní“ smrtí, přičemž si jen mrtvola a hrobař vyměnili úlohy;

► další marxistickou ideologií ovlivněný rozměr našeho levičáckého antikomunismu 90. let bylo egalitářství; jako lidé protikomunistického přesvědčení a smýšlení jsme si mezi sebou připadali rovni stejně, jako si připadali soudruzi, kteří na základě marxistické (maoistické, blanquistické, leninské atd.) ideologie chtěli změnit svět – co decentní člověk, to antikomunista, my jsme (byli) progresisté, „oni“ patří (pařili) k zpátečnickému táboru. Slova a pojetí jsou opět prakticky stejná, akorát tábory a ideologie se změnily, popřípadě (podobně jako v předchozí situaci) si prohodily úlohy;

► zároveň stejně jako komunisté jsme i my antikomunisté v 90. letech měli silný sklon k exkluzivismu: stejně jako oni ale „opačným směrem“ jsme (třeba jinými slovy, ale mysleli jsme to podobně) říkali: „ten, kdo není s námi, je proti nám“. Uvažovali jsme tímto způsobem a podle toho jsme se také chovali – zkrátka jiní bojovníci, jiná revoluce, další třídní nepřítel, a podobná mentalita;

► koneckonců (alespoň v chudém Rumunsku, ale nejenom tam) dokonce i kritika na adresu samého komunismu byla levičáckého původu; za Rumunské (v zásadě však rozhodně protikomunistické) revoluce se mluvilo o „Ceaušeskových zbohatlících“ a „zradě základních socialistických zásad“, o „porušení lidské rovnosti“ a o „bohatých, kteří kradli od chudých“ atd.; podobně se odehrávaly věci třeba v Bulharsku a v Srbsku (ne však v Maďarsku, v Polsku, ve Slovinsku a v bývalém Československu);

► navíc si některé země po pádu komunismu svobodně zvolily do teprve (znovu)zřízených demokratických parlamentů levičácké strany, které často nebyly nic jiného než kosmeticky upravené bývalé komunistické strany, jejichž majetek (a spolu s ním i mentalitu a ideologii) samozřejmě zdědily; třeba v Bulharsku a v Srbsku se po prvních svobodných volbách po pádu komunismu dostali k moci právě bývalí komunisté přejmenováni na socialisty, v rumunských volbách zvítězila Fronta národní záchrany (FNZ – v podstatě bývalá komunistická strana, která se akorát zřekla Ceausescovy rodiny a jejich blízkých) atd.; pravdaže, tento scénář se neopakoval v Česku, v Polsku nebo v Maďarsku, kde se k moci dostala nově vzniklá pravice; nicméně bývalé komunistické strany (popřípadě pod pozměněným názvem – viz Maďarská socialistická strana, Polská socialistická strana atd. s tím, že – jako

taková kuriozita – se v Česku zachovala dokonce i strana KSČ, která se ani označení komunistická nezřekla) se všude staly „normálními“ parlamentními stranami, které pak i následující (druhé) svobodné volby dokonce vyhrály, a pak – navzdory obecnému očekávání, západním obavám a levičácké protireformní rétorice – v reformách zdánlivě paradoxně pokračovaly a v některých případech své země úspěšně dovedly do EU nebo do NATO (tady je Rumunsko znovu velkou – avšak zdánlivou – výjimkou, protože, ačkoli formálně bývalá Rumunská komunistická strana byla oficiálně zakázána, prakticky si velká většina bývalých straníků našla útočiště ve FNZ, která zas navzdory jakékoli logice vyhrála i druhé svobodné volby v Rumunsku a stejně skoro žádné reformy neprosadila, kvůli čemuž mimochodem dodnes

Petr Císařovský: *kompozice Země, 1999 – 2000 (bronz)*

zůstala nejpoblárnější rumunskou politickou stranou);

► ve střední a východní Evropě však řada bývalých komunistů vstoupila do pravicových stran a ne jednou se dostali do vysokých funkcí (viz Franjo Tudjman v Chorvatsku, Milan Kučan v Slovinsku, Andrei Marga v Rumunsku atd.); většinou tito činitelé se snažili udržovat a respektovat oficiální pravicovou politiku dotyčných stran, jejich metody zůstaly však arbitrární, diktátorské a zbytečně tvrdé (viz Tudjmanův autoritativní režim v Chorvatsku nebo Margova katastrofální „kulturní“ politika, která úplně zničila do té doby chvályhodnou činnost rumunských kulturních institutů);

► dokonce i nové generace politiků, kteří se „učili“ u starých komunistů, se po takové „stáží“ chovají úplně stejně jako jejich „mistři“ (viz v Rumunsku mladý „sociální demokrat“ Victor Ponta, který v roce 2012, kdy se stal ministerským předsedou, chtěl rozpustit Nejvyšší soud, a veřejně vyjádřil přání, že by byl rád, kdyby do Rumunska investovalo víc ruských podnikatelů, stejně jako na druhou stranu prohlašoval, že už „bychom měli pryč z pod sukně paní Merkelové“ atd.).

Xenofobie žije dál

Hlavním záměrem výše uvedených argumentů je ukázat, že po svém formálním pádu v bývalých socialistických zemí komunismus žije dál – ba se v parlamentním režimu výborně adaptoval a rozmnožil se jako nebezpečný vir, který nakazil i mladé generace – některé, v žádném případě marginální extremistické skupiny mladých si jej zvolily jako ideologii v nejtvrdší a nejagresivnější stalinistické nebo maoistické podobě. A co je možná nejhorší – nezmižel úplně ani z mentality, z intelektuálních reflexů a návyků těch, kteří proti němu skutečně a upřímně bojovali.

Naše růžově optimistické očekávání v 90. letech byly tedy – bohužel – naivní iluze. Z hypotetických hrobů dějin (ovšem pokud se tam vůbec dostalo) může vstát každou chvíli a spolu s ním i nacionalismus, xenofobie, šovinis-

mus et citera, které se k nám úplně ze stejných důvodů periodicky (nemusí to být pravidelně) vracejí, vlastně byly a jsou více méně stále s námi – ne jen, že jsou propojené s komunismem, ale jsou i jeho – jak to zmiňuje (mně neznámý) autor citátu, kterým začal tento materiál – poslední nadějí.

Komunismus má určitě co do činění s nacionalismem, ale hlavně a původně s xenofobií, tj. s nenávistí určité skupiny lidí na adresu jiných skupin na „objektivním“ základě sociálního původu, společenské třídy. Jenom chudák chudý má pochopení pro jiného chudáka chudého. To přece nezáleží na národnosti. On je boháč, ty jsi chudák. Co víc, on vlastní to, co vydělali tvoje pracovitě a zručně dělnické ruce. To není spravedlivé, a ty máš právo na to toho člověka nenávidět. Vlastně je to tvoje povinnost. Že by sociální xenofobie? Možná, ale „histo-

také háček. Po nástupu komunistických stran k moci v roce 1948 se většína středo- a východoevropských států (kromě Jugoslávie samozřejmě) staly „sesterskými zeměmi“, tedy subjekty oficiálního internacionalismu. Ovšem byly mezi nimi dvě nejproblematičtější, které během druhé světové války táhly proti SSSR po boku Německa – Rumunsko a Maďarsko, národy (velmi důležitý aspekt) neslovanského původu s tradičně protiruskými postoji. Bylo to tedy docela zásadní pro Sovětský svaz, aby udržoval mezi Rumuny a Maďary stav stálého napětí, což vzhledem k historickým konfliktům mezi oběma zeměmi nebylo těžké. Jejich případné spojenectví by se – vzhledem k strategické pozici obou států a společnému sousedství s už rebelující Jugoslávií – mohlo stát silným jádrem případné protisovětské vzpoury. A tak bylo v

LITERÁRNÍ A VÝTVARNÁ PŘÍLOHA

- mezi Čechy a Rakušany
- mezi Čechy a Němci z historických důvodů
- mezi Čechy/Čechoslováky a Poláky kvůli pohraničnímu území v českém Slezsku
- vnitřní napětí mezi jugoslávskými národy
- vnitřní napětí mezi oběma národy Československa
- vnitřní napětí mezi Čechy a německou menšinou v Sudetech v meziválečném období
- vnitřní napětí mezi Rumuny a maďarskou menšinou
- vnitřní napětí mezi Slováky a maďarskou menšinou atd.

Jak jsem už uvedl, komunistické vlády (a hlavně SSSR) uměly, jak s tím pracovat, jak s lidmi a národy manipulovat na základě citlivých aspektů týkajících se nacionalismu, starých konfliktů a dokonce i upřímného vlastenectví, jak přesvědčit komunistické Československo a Polsko, že dobrý Němec je jenom mrtvý Němec, Bulharsko, že si jeho historické nároky na část území rebelující Jugoslávie anebo Rumunska zaslouží podporu, kterou také dostane, ale také Československo, že, co se týká územního sporu s Polskem, má velkého bratra na své straně atd.

Staronové nacionalismy

Po pádu komunismu, kdy (alespoň na určitou dobu) SSSR a po něm Rusko opustilo mezinárodní scénu coby důležitý politický aktér a vojenská velmoc, tyto staré historické konflikty a napětí ožily s občas dramatickými výsledky (jugoslávské války a rozpad země) anebo alespoň radikálními (rozdělení Československa) či nepřijemnými (internetnické pouliční boje mezi Rumuny a členy maďarské menšiny v březnu 1990, konflikty, které vyvolaly sportovní zápasy mezi Slovenskem a Maďarskem atd.).

Vznikly také nové problémy, s nimiž se dosud moc nepočítalo:

► zdánlivě náhlý vznik nároků romských menšin, které dráždily prakticky všude „vlastenecké“ a nacionalistické city dotyčného většinového obyvatelstva (na Slovensku došlo až k pouličním konfliktům mezi Romy a slovenskou policií a dokonce i armádou)

► docela brzký vznik radikálních nacionalistických stran a politických osobností (Jobbik, Strana Velkého Rumunska, Vladimír Mdústojnostieliu, Vadim Tudor, Ion Iliescu atd.)

► radikalizace kdysi vyrovnaných a respektovaných politiků (Viktor Orbán)

► revitalizace putinovského Ruska a jeho brutální nové zásahy na mezinárodní scéně: okupace Abcházie a Osetie, Krymu, východní Ukrajiny a východní části Moldavské republiky, stimulování nacionalismu u vybraných národů a země proti jiným v klasickém sovětském stylu (viz sprátele ní si Maďarska, Srбка a do jisté míry i České republiky, a s tím naopak protipolská a protirumunská rétorika), vydirání Bulharska (i.e. „upozornění“ proti jeho případné účasti na společném cvičení s tureckým, ukrajinským a rumunským námořnictvem v Černém moři) atd.

► vznik nacionalistických reakcí proti EU prakticky ve všech zemích visegrádské skupiny, ale do jisté míry i v Rumunsku (najednou „ven z EU“ zní jako „vlastenecké“ heslo a výzva k „nezávislosti“ a „národní důstojnosti“ a to dokonce i navzdory štedré evropské finanční podpoře)

► nástup populistických osobností k moci a jejich stimulování (často protievropského) nacionalismu (Viktor Orbán, Miloš Zeman, Victor Ponta atd.)

► příliv utečenců oživil nacionalistické tendence prakticky po celé Evropě a v mnoha případech se rétorika proti migrantům spojila s rétorikou proti EU.

Podle našeho názoru oživení nacionalismu v tomto regionu je těsně propojen se schopností komunistických hnutí a jejich mentality vydržet a přizpůsobovat se novým skutečnos tem po formálním pádu socialistických režimů ve Střední a Východní Evropě.

Těžko předvídat budoucnost, ale lze očekávat, že i tradiční, „sekulární“ a „seriózní“ politické strany budou muset víc počítat s těmito nacionalistickými projevy a rétorikou, jinak by se voliči obrátili víc a víc na vyožené populistické strany a politiky, kteří by se tím mohli dostat k moci a těšit se většinám v národních parlamentech, s nepředvídatelnými výsledky pro dotyčné země i celý region před rokem 1989 ovládaný sovětským impériem.

- mezi Rumuny a Maďary kvůli Sedmihradsku
- mezi Slováky a Maďary
- mezi Srby / Jugoslávci a Maďary kvůli Vojvodině a do roku 1991 také kvůli Chorvatsku

Evropa si vleče nedořešená traumata a nálepkování z minulého století. Totalita nevymizela. Existuje nejen totalita nacistická a komunistická, existuje i totalita ve firmách, v rodině, ve vtzazích. Totalita ve vztahu mezi zeměmi. Evropa je rodina. Z modelu rodinných vztahů nelze uniknout. Cokoliv se v osobním životě vytěsní, uškodí to jedinci a vypuje na povrch za několik let, desetiletí či generací. Pokud cokoliv z minula vytěsní společnost, je nezdravá. I „sourozenecké“ konstelace hrají svou roli. Zvláště vztahy mezi bohatými a chudými příbuznými, v tomto případě například mezi Francií, Německem a zeměmi východní Evropy. Zdá se, že jediné, co Evropu pevně spojuje jako temný spodní proud, je antisemitismus. Evropu spoluurčuje propletenec minulosti, rezidua křivd, rozdělení sil, kolektivních vin a kolektivních obětí.

U příležitosti 20. výročí znovusjednocení Matthias Platzek, bývalý šéf sociálních demokratů a braniborský ministerský premiér, označil připojení východního Německa za princip anšlusu. Prý se dnes více jak 80% Němců cítí být občany druhé kategorie. V jakém smyslu? Nemají rovnocenné šance? Je to konkrétní doklad zrůdnosti komunistických myšlenek: celý ten experiment, kdy byla jedna rodina rozpuřlena, část se vyvíjela svobodně a část ve vězení kontrolovaného, socialistického myšlení za ostnatým drátem. Doklad, jak člověka formuje atmosféra společnosti, nejen nejužší rodina. Život pod poklopem s hrozbou politické policie člověka degraduje, zažere se pod kůži. Všichni lidé vyrostlí za železnou oponou jsou dodnes mentálně jiní. Zamíndrákování, závisťiví, malicherní, náchylní k extremistickým myšlenkám. Postkomunistické hlasy ospravedlňují i spolupráci s politickou policií jako součást stranické práce. Ale Anschluss se nekonal. Většina jásala nad návratem ztracených synů a dcer. Německo v minulém století sloužilo jako podivná laboratoř lidství. Po desetiletí se cítili být občany druhé kategorie odsunutí a vyhnaní Němci z východní Evropy. Němci z Říše se na ně dívali svrchu jako na někoho, kdo bude ujídat už tak ztenčený krajíc (jak zdokumentoval historik Andreas Kossert). Kupodivu méně než východní Němci vadí pilní cizinci, kteří se v Německu usadili a ovládli němčinu?

Paměť je zrádná. Harald Welzer, Sabine Mollerová, Karoline Tschuggnallová v knize *Můj děda nebyl nácek (Nacismus a holocaust v rodinné paměti)* vycházejí z rozhovorů se členy půl stovky německých rodin, aby zjistili, jakým způsobem se v rodinné tradici zachovává obraz nacistického Německa a tedy obraz prarodičů. Výsledek kolektivní paměti o třetí říši je zdrcující: zase je to život dvojí tváře, demokratické navenek, jiné za zdmi bytu.

V německé rodinné paměti žijí jen příběhy o utrpení rodinných příslušníků v ruském zajetí, o znásilňování německých žen ruskými vojáky. Holocaust je vytěsněn, židovští spolužáci během války prostě zmizeli a v koncentračních táborech byli věznění bojovníci proti nacismu. Nacisté ve vlastních rodinách neexistovali. Všichni chtěli být jenom obětí režimu, nacisté byli jen ti druzí. Masy potvrzují nadvládu psychologie nad politikou a ekonomik. Masová hysterie dokáže ohrozit demokracii v samých základech, masy inklinují k moci a tato propojenost je odpovědná za tragiku naší doby. Protože masa touží po vůdci.

Kniha *Umění života* sociologa Zygmunta Baumana potvrzuje, že za způsob, jakým je život veden, i za jeho výsledek je zodpovědný výhradně a pouze jedinec, před odpovědností utíkat nemůže. Volíme si své životní plány, i když je tu i souhra plánů a náhod, které ovlivňují jejich realizaci. A podřizujeme se i společnosti – dnes tekuté moderní, individualizované společnosti konzumentů – i ona ovlivňuje (ale neurčuje) způsob, jakým si budujeme a komentujeme své životní cesty. Ve svém důsledku je svoboda bezbřehá. Svoboda žít svůj život. Důležité je nevysílat signály občana druhé kategorie.

Cyklus a vzorce staré Evropy končí? Končí sny nadřazeného bílého muže, který ovládá svět a povyšuje se nad ním? Ale co začíná? Co začíná, když slova jako lidská práva jsou odsunuta do neužitečného harampádi a slovo láska na stránky knih náboženských fanatiků. Minulost nelze vyklepát z okna jako starou prachovku. Evropa je zvláštní prostor. Napínavý. V Austrálii člověk ujede tisíce kilometrů a nic se nemění. V Evropě člověk ujede několik stovek, v některých regionech dokonce několik desítek kilometrů, a všechno je jinak. Jazyk, architektura, obsah talíře a především mentalita. A mentalita je spojitá nádoba pojmů 19. století, jako je národ a vlastenectví. O tyto pojmy zakopáváme. 20. století ještě neskončilo. Vězíme v něm.

Pro intelektuály typu Susan Sontagové byli velkými zjeveními Thomas Mann a Franz Kafka, evropská kultura patřila k zdrojům veškeré kultury. Z tohoto úhlu pohledu považovala Sontagová Ameriku za evropskou kolonii. Dnes je vše jinak.

Přirovnávání EU k USA pokulhává, chybí nám společný jazyk a s jazykem spojené kulturní zázemí a myšlení. Zmizely nám sice celnice, ale hranice se hlásí sama od sebe: mentalita i rozdílná minulost se otiskly do krajiny a do chování a oblíčejů a gest lidí. A roli hrají lidské slabosti, sympatie a antipatie (například někdejší německý kancléř Gerhard Schröder nesnášel Francouze a sedláky, nejvíc tedy asi francouzské sedláky; vyjmenovávat, koho a co nesnáší Václav Klaus a Miloš Zeman, by bylo zbytečné a nekonečné).

Kdo žil v socialistické zemi, v okupačním režimu jako vazal Ruska, jako by neuměl žít v jiném světě. „Partajní mládenci“ v Čechách se dnes pokoušejí o kapitalismus „se socialistickou tváří“: vítězství vyvolených, bez konkurence a mimo volnou soutěž (tak jako byli zvyklí za socialismu soupeře diskvalifikovat politickou perzekucí). Převzali mentalitu: nepodporují nadané a schopné, ale méně schopné jen proto, že jsou loajální a bez skupulí. A není to nakonec i s vý-

Petr Císařovský: Ostrov, 2016

chodoevropskými národy tak, že sice fyzicky přežily mnohaletý „žalář“ – šestiletý za nacismu a čtyřicetiletý za socialismu, ale je to jako s člověkem, vrátil se do svobodného světa psychicky jako troska, schopná a ochotná jen urvat pro sebe, co se dá.

Česká společnost je nemocná. A co je horší, odmítá se léčit. Žijeme ve zfalšovaných dějinách 20. a desetiny 21. století. Dokud se klubko nerozmotá, nedeme svobodní. Život v tragické zemi, kde lidé chtějí zapomenout a současné umění jim v tom pomáhá. S Rusy máme společnou nechuť k pravdě. Zamýšlím-li se nad uplynulým dvacetiletím v České republice po roce 1989, musím se zamýšlet nad tím, proč na mě přes všechnu svobodu vane chlad. Dostávám se logicky k letům předchozím, dnešek je jejich důsledkem. Je to česká kronika vyhřezlé malosti, sekernictví a pomstychtivosti, nekonečných schůzí, sestavování oběžníků, kádrových posudků, slepého přizpůsobování se sovětskému vzoru, autokratického rozhodování neumětelů, ustavičného žvanění, pracovní demoralizace, separatistických choutek Slovenska (vyvrcholily rozdělením Československa na Českou republiku a Slovensko v roce 1993).

Zdrojem této atmosféry je neustálý pocit, že jsme jen jakýsi nárazník mezi Západem a Východem. Ale také k ní přispěla první masová hysterie: vysídlení Němců v roce 1945. Nikdy jsem se ve

Minulost v nás

Radka Denemarková

šisty“ vzdoroval Lisabonské smlouvě, kterou podepsal vrtošivě jako poslední, Miloš Zeman téma využil k osočení protikandidáta Karla Schwarzenberga v prezidentských volbách). Divoké vyhnání připravilo půdu pro další hrůzné děje. Novinář Ferdinand Peroutka, který zemřel v americké emigraci, v projevu pro Svobodnou Evropu roku 1956 napsal: *Vysídlením Němců vznikla atmosféra, ve které bylo možné odstranit bez velkého poplachu politického protivníka a zvyknout si na život bez práva a zákona. Jednou řekl Palacký, že by si nadále nemohl vážit národa, kdyby v něm i ten poslední Cikán nevlastnil stejná práva.* Nyní ale, po roce 1945, zmizelo řádné právo pro statisíce, aby později pro další, ještě netušené statisíce rovněž mohlo zmizet. To jsou morální následky masového vysídlení, jež se dají už dnes rozpoznat: Když je možné potrestat člověka za to, že patří k určitému národu, pak je později také možné, že bude potrestán za to, že patří k určité společenské třídě nebo k určité politické straně. Budoucnost nebude hrdá na ten okamžik, kdy byl na světě zaveden pojem kolektivní viny.

Po převzetí moci komunisty v roce 1948 a po sovětské okupaci 1968 zmizelo řádné právo pro další statisíce. Stalinismus u nás bujel bez ohledu na to, co se dělo v SSSR. Nejde jen o to, že lidé byli zavíráni. Nemohli žít své životy. Stalin byl vzor v dobách, kdy bylo jasné, že je to masový vrah. A generace, která se k němu hlásila, vše smetla v roce 1968 větou, že „jsme se dopustili v mládí několika chyb a omylů“. Za plurál my se schovaly mnohé tváře. Ale mohli se „chyb a omylů“ nedopouštět. Vždy je možné něčemu neudělat. Byl to zkorumpovaný režim teroru a masových vražd, výsměch jakékoliv právní společnosti. Jako by mladí příslušníci SS uklidnili svět větou „dopouštěli jsme se v mládí omylů“, a tím by byla podpora Hitlerovi vyřízena. Zatímco Německo jasně označilo tyto lidi za válečné zločince, u nás za zločiny padesátých (věznění a monstrprocesy, poprava Milady Horákové, odebrání dětí rodičům, znárodňování majetku, ročníky nekomunistických studentů vyházených z fakult, přesídlování rodin, plenění klášterů, ničení knihoven), šedesátých, sedmdesátých a osmdesátých letech (třídní diskriminované děti nesměly studovat, rozmohly se anonymy a udavačství a lež, vrazi byli dále u moci, tentokrát si jistí, protože za zády měly sovětské tanky) nebyl nikdo vyloučen z veřejného života. Po roce 1989 se přelili do parlamentu a podnikatelských kruhů. A nežité, zmrzačené životy? Oběti museli mlčet a ani dnes o svědectví zbývajících nikdo nestojí. Za dvacet let po roce 1989 ani jedinkrát nezaznělo, že člověka definují jen činy a ne slova, která mění podle toho, jestli se píše rok 1953, 1968, 1989, 2016. Kdo jednou napomáhal režimu, který vraždil, musí se postavit ke svým činům. Protože jinak urážíme mrtvé. I ty, kteří sice fyzicky přežili mnohaleté žaláře, ale vrátili se psychicky jako trosky. Soudy s komunistickými zločinci se vlečou, nikdo nebyl, není a nebude potrestán, protože odmítáme přijmout podíl viny. Předáváme jasný vzkaz mladším generacím: vše se může, protože každou zrůdnost lze smést ze světa větou „dopustili jsme se v mládí chyb a omylů“. Podstatné je vyvážnout a zajistit si dobré bydlo. Kati a oběti se slili. V mládí nemůže být naděje – je vychováváno v atmosféře, kde se z generace na generaci předávají polopравdy a předsudky.

Minulost se smetla v roce 1989 ze stolu, jako by to nikdy nebylo. Omílá se kauza Milana Kundery, ale o původcích, kteří do podobných situací druhé dostali, ani slovo. Navracejí se „tytéž“ vzpomínky, odlišně vnímané v kontextu doby i v kontextu zastřešujících informací; ty jen umocňují dobovou slepotu. Vlastní paměť si doplňujeme kolektivní pamětí, ale nerozmělnujeme tak následně pravdu vzpomínek? Nelze znásilňovat, falšovat a začernňovat žádná místa, ať jsou pohnutky sebepochopitelnější a sebeušlechtilější, ať se týkají intimního života nebo díla, které vucula doba.

Navrch mají ti, kdo nebyli nuceni odolávat nátlaku, kde by si vyzkoušeli, jak zachovat nekompromisnost

charakteru, ale vrhají se na lidi, kteří seděli v kriminálech nebo nemohli vydávat nebo emigrovali a hájili právo na svobodné vyjádření. Význam takového postoje se zlehčuje, umenšuje. Ti, kteří se bojí, aby nepřišli o chutné namazaný krajíc, podpoří všechno, ke všemu lhostejní. Před rokem 1989 v teple přečkali dobu plánovaného oblbování na svých chatách s plzeňským pivem. Chataření se mnohdy vysvětlovalo jako přesunutí tvůrčího zápalu jinam. I tehdy jako dnes byla většině lhostejná jakákoliv nespravedlnost. Dnes jsou pro změnu nepohodlní Romové a cizinci.

Touha po partajních výhodách přežila, pozice prezidenta je pozice monarchy, cara, to je onen bacil východu, který v nás zůstal, strach z občanské společnosti, snaha druhé využít, obejít, tvářit se, že nejsme součástí Evropy, jako by Evropa byla někde mimo nás a hodna zesmšnění, jak ukazuje fiasko českých politiků v čele Evropské unie v roce 2009. Je nebezpečná česká zapouzdřenost, která se nezabývá tím, co se děje za humny, lidé tu mají pocit, že všemu rozumějí nejlépe, že jsou pupek světa a všem to osladí a natrou, řeknou světové špičky, jistě, zajímavé, ano, ale my přece máme to svoje…

Stále se tváříme, že jsme někdo jiný. Pro některé lidi je to součást výzbroje pro přežití v Čechách. Země, kde není místo pro duši. Česká varianta kapitalismu vrací zákon džungle: silnější ovládá slabšího. Ale zákon lidské společnosti by měl znít: silnější chrání slabšího. Křivdy neodčiněné během života, jako by se nikdy nestaly. Všichni chtěli iluzi, že všechno je nějak, absurdně v pořádku. Jedině zoufalci a cynici se nedají nikdy lapit. Ani do lasa socialismu, ani do lasa komunismu, ani do lasa kapitalismu. Český svět je zvláštním způsobem přízračný, bizarní. Jinak než v expresionismu nebo horroru, protože lidé neztrácejí lidskou tvář a kontakt s realitou. Situace nikdy nepozbývají „obyčejných“ kontur. Po druhé světové válce jsme vyhnali tři miliony lidí. Tolik jich dnes můžeme přijmout. Byli i tací Češi, kteří Židům neodpustili, že přežili, že se vrátili, že měli odvahu žádat zpět ukradený majetek. Franz Kafka měl štěstí. Nebyl zplynován. Nebyl odsunut.

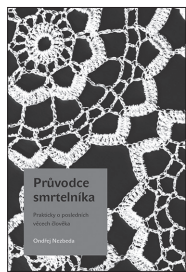
Problém 20. století je problém obětí. Definitivně se rozkrápla iluze, že neštěstí člověka polidští. Oběť se mstí, aby přežila ponížení. Dějiny píou vítězové, ale kdo je obět, to není ani vítěz, ani poražený. Lidské osudy se neřídí podle konstruktů historiků a politiků. První prezident T. G. Masaryk se obával lokajské mentality. Lokajství, nasycené asijskou mentalitou, hledá viníky kolem, na nich si odreaguje pocit méněcennosti. S přítomností to není tak jednoduché, není zřejmé, jak se vyvíjí, oč jí jde, jasno už není v ničem, ani směr se nedá spolehlivě určit.

Havel se o politiku zajímal zpočátku jen jako její pozorovatel a kritik. Věděl, že mnozí rebelové včerejška jsou despotové zítřka. Ale je zřejmé, že i kritika politiky je politikou. Tradiční politický spor pravice a levice se točí v marxistické terminologii kolem vlastnictví výrobních prostředků, kolem otázky, zda mají být podniky soukromé nebo zda mají být takzvané zespolečenštěny. V tom Havel problém neviděl. Šlo mu o to, aby člověk byl mírou všech struktur, včetně hospodářských, a ne, aby se člověk přizpůsoboval těmto strukturám. A ten propíráný a údajně věkovitý český národní úděl, který tak poznamenal diskuse V. Havla, M. Kundery, V. Bělohradského… Přitom ještě v devate-náctém století bylo českství věcí volby. Polemika Havla s Kunderou v letech 1968 a 1969 se týkala otázky českství, národního údělu. Kunderův apriorně skeptický vztah k občanským aktům, které jsou bez naděje na okamžitý efekt, Havel nesdílel a dnes si lze už těžko představit, že by Charta 77 nevznikla, že by neexistoval proces občanského napřimování v době obecné rezignace, což je mravenčí a donkichotská práce i dnes. Havel se ohrazoval i proti tezi Václava Bělohradského o „poraženém intelektuálovi“, který se nenechá zahnat do dějin psaných vítězi. Havel neměl nic proti historickým paralelám a úvahám o smyslu našich dějin, vadilo mu jen, když *mají sloužit k odvádění pozornosti od živých lidských, mravních a politických dilemat doby, tedy přesně od toho, co znamená naše národní dějiny dělat a nějaký smysl jim eventuálně dávat.* Ukazuje se, že ze stejné situace lze vyprávět značně odlišné příběhy. Důležité je nezaměňovat ten svůj.

Radka Denemarková (*14. 3. 1968, Kutná Hora), česká spisovatelka, literární historička, překladatelka, scenáristka, dramaturgyně. Vystudovala germanistiku a bohemistiku na FF UK, působila jako vědecká pracovnice Ústavu pro českou literaturu AV ČR, jako dramaturgyně v pražském Divadle Na zábradlí, externě vyučovala na Literární akademii Josefa Škvoreckého. Překládá z němčiny (Bertolt Brecht, Elizabeth Hauptmannová, Roland Schimmelpfennig, David Gieselmann, Fritz Kater, Thomas Bernhard, Franz Xaver Kroetz Michael Stavarič, Josef Haslinger, Herta Müllerová).

• PASEKA •

Chopinova 4, 120 00 Praha 2; Tel.: 222 710 751, 3; e-mail: paseka@paseka.cz; www.paseka.cz

Ondřej Nezbeda ***Průvodce smrtelníka***

Možná překvapivě pozitivně laděný Průvodce smrtelníka nemá bořit tabu, nýbrž podat pomocnou ruku. Autor odpovídá na základní otázky spjaté s péčí o umírající a nevyléčitelně nemocné: jak zajistit domácí péči o nemocného, jak funguje domácí hospic, jak lze léčit bolest, co je třeba zajistit během umírání a bezprostředně poté, ale také například jak hovořit s umírajícím o jeho přáních. Věnuje se citlivým tématům, jako jsou umírání dětí nebo eutanazie. Vedle praktických rad kniha přináší řadu osobních příběhů a rozhovorů s odborníky.

288 stran, 249 korun

Luboš Kreč ***Uprchlíci a zachránci:*** ***Velké příběhy českých emigrantů***

Milena Grenfell-Bainesová opustila Československo jako dítě v transportu Nicholase Wintona a od revoluce nejenže soustavně připomíná jeho odkaz, ale také přispěla k záchraně továrny na remosky. Paul Rausnitz prchal z Československa dokonce dvakrát - nejprve před nacisty, pak před komunisty. V USA vydělal s rodinou dost na to, aby si po roce 1989 koupil přerovskou Meoptu a vytvořil z ní předního výrobce dalekohledů na světě. Bohuslav Horáček zase investoval do turistického ruchu a z milionů, které mu jeho hotely na Kanárských ostrovech vynesly, podporoval v Česku talentované vědce a rekonstrukce památek.

272 stran, 289 korun

Jan Králík ***Za ohradou snů*** ***– Motorové opojení Kamila Lhotáka***

Kamilu Lhotákovi bylo pět let, když poprvé spatřil u nádraží v Lánech automobil. Psal se rok 1917 a o osudu malého Kamila bylo rozhodnuto. Budoucí slavný malíř se do strojů na dvou a čtyřech kolech tak zamiloval, že své vášni zůstal věrný po celý život. Automobilům, motocyklům a bicyklům věnoval stovky obrazů a technicky precizních ilustrací, sám však byl také zdatným jezdcem a zapáleným sběratelem, vlastníkem řady legendárních značek. Knihu doprovází rozsáhlý obrazový materiál – raritní časopis, který Lhoták psal a kreslil na gymnáziu, neznámé kresby, fotografie či dobové reklamy.

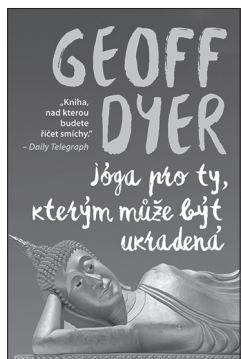
160 stran, 390 korun

Pavel Mandys (ed.) ***Praha noir***

Cigan, Goffa, Hejdová, Klevisová, Kopřiva, Neff, Pilátová, Procházka, Soukupová, Sýkora, Stančík, Šabach, Tučková, Urban. Čtrnáct českých autorů přijalo výzvu nabídnout na tuto otázku odpověď a navázat tak na bohatou tradici kriminálních a tajemných příběhů s pražskými náměty. Ojedinelý, stylově pestře laděný soubor nabízí setkání se zavedenými jmény české literární scény i jejími budoucími hvězdami a je současně svérázným průvodcem po tradičních i méně známých pražských lokalitách. Objevny svazek vyjde také u newyorského nakladatelství Akashic Books, které české povídky zařadilo do své prestižní řady Noir.

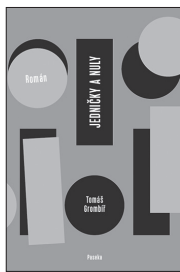
304 stran, 329 korun

Geoff Dyer ***Jóga pro ty, kterým může být ukradená***

Tohle není kniha o osobním rozvoji. Přední britský prozaik a esejista v ní nabízí originální cestopisný deník z mnoha koutů světa a zároveň poutavého průvodce svou vlastní nepokojnou, bláznivou i přemítavou duší. Ať už popisuje marihuanový rauš v Paříži, hledání amsterdamského hotelu, nástrahy plavby po kambodžských řekách, mladé Američany hledající v thajském letovisku duchovní růst i noční povyražení nebo návštěvu festivalu techna v rozpadajícím se Detroitu, nepřestává fascinovat a bavit jedinečnou směsí postřehů a zamyšlení, anekdot, bizarních dialogů a osobních vyznání.

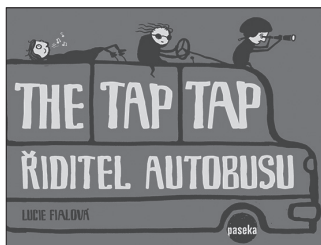
216 stran, 269 korun

Tomáš Grombír ***Jedničky a nuly***

Až do příchodu na pražskou vysokou školu byl mladičský Adrian dokonalou nulou. Nesebevědomý, sexuální strádající kluk bez přátel i zkušeností však má vášeň v programování, které jej v hlavním městě katapultuje do světa velkých peněz, luxusu a nejrůznějších špinavostí. V devadesátých letech, v čase podnikání v šedé zóně, je po technicky zdatných talentech hlad, a Adrian toho dokáže využít. Stane vysokým manažerem ve společnosti tune-lářských bossů a postaví se do čela globálního internetového impéria.

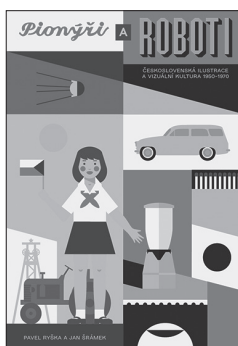
280 stran, 249 korun

Lucie Fialová ***The Tap Tap – Řiditel autobusu***

Kniha mapuje téměř dvacetiletou historii nevšední hudební skupiny The Tap Tap složené z tělesně postižených studentů a absolventů Jedličkova ústavu. S lehkostí a vtípem popisuje, jak si kapela krůček po krůčku proslápla své místo v českém šoubyznysu až ke zlomu v podobě písně Řiditel autobusu, jejíž klip má na YouTube miliony zhlédnutí. Zábavně a výtvarně neotřele pojatá publikace dokumentuje významné akce v historii kapely a představuje jednotlivé členy, kteří vyznávají hesla jako „Sedíme si za svým“, „Jsme postižení muzikou“ nebo „Ňukat nikdy nebudem“.

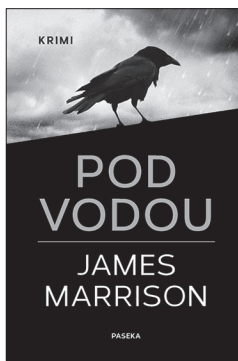
268 stran, 499 korun

Pavel Ryška, Jan Šrámek ***Pionýři a roboti*** ***– Československá ilustrace 1950 - 1970***

Objevná monografie badatelů v oblasti výtvarné kultury mapuje zlatou éru československé ilustrace, kdy po létech stalinistického socialistického realismu začaly do vizuální tvorby pronikat nejprogresivnější postupy. Vedle pérovek se znovu objevily koláže a kombinované techniky, které se z novin, časopisů a knih rozšířily do nejrůznějších propagačních prostředků i na televizní obrazovky. Plasticke vize dokonalé budoucnosti, zrozené z popisných ilustrací budovatelských ideálů, ustoupily abstraktním kompozicím a montážím, často nasyceným ironickým humorem.

160 stran, 349 korun

James Marrison ***Pod vodou***

Tak jako díla Agathy Christie či populární televizní seriál Vraždy v Midsomeru ukazuje i strhující románový debut Jamese Marrisona odvrácenou stranu zdánlivé idylly anglické venkovské komunity, ve které vládne nedůvěra a strach a nic není tak, jak se na první pohled zdá. Když je detektiv Guillermo Downes povolán do malebné anglické vesnice, aby vyšetřil brutální vraždu Franka Hursta, okamžitě se mu vybaví jiné mrtvé tělo: před lety vyšetřoval na stejném místě tragickou smrt Hurstovy manželky. Hurst byl navíc v minulosti jedním z podezřelých v případu zmizení dvou místních školaček, který zůstal neobjasněn.

Přeložil Tomáš Jeník, 316 stran, 299 korun

Philippe Claudel ***Vyšetřování***

Vyšetřovateli pověřenému úkolem zjistit okolnosti série sebevražd mezi zaměstnanci gigantického průmyslového podniku je zřejmé, že věci nepůjdou hladce, již od chvíle, kdy v bezejmenném městě vystoupí z vlaku. Na nádraží na něj nikdo nečeká, do podniku je mu odepřen přístup, s absurdními překážkami musí bojovat i při pokusu ubytovat se v místním hotelu. Temně komický román navazuje na podobně laděné prózy Kafkovy či Beckettovy a znovu potvrzuje neobyčejnou šíři Claudelova záběru a vypravěčské mistrovství, jež dokáže čtenáře strhnout a vtáhnout do bizarního světa autorovy imaginace.

Přeložila Zora Obstová, 188 stran, 269 korun

Knihy nakladatelství Paseka žádejte u svých knihkupců nebo na adrese:

Nakladatelství Paseka, obchodní oddělení, Chopinova 4, 120 00 Praha 2, tel. 222 710 751, 3
e-mail: paseka@paseka.cz. Aktuální informace o knihách nakladatelství Paseka

a speciální měsíční nabídku vybraných titulů s výraznou slevou najdete na www.paseka.cz.

Veškerou produkci nakladatelství Paseka obdržíte v knihkupectví Fišer, Kaprova 10, 110 00 Praha 1,
tel. 222 320 730, e-mail: knihyfisher@knihyfisher.cz.

Bezpředmětná odysea

Eugen Brikius

Malátně růžové ráno. Odysseus se probouzí z halloweenské noci. Vedle v loži vystrkuje mezi rty jazyk pihovatá kráska, jako by se chystala vyslovit určitý člen. Pravděpodobně spí. Odysseus vstává a otvírá okno na dvou šňůrách. Vlastně je za ty šňůry vytahuje, což je v Londýně běžná procedura. Přímořský vzduch, a ještě po dešti, mu stejně jako vše, co dělá v Londýně, prospívá. Osvěžen se vrací k očividně milostnému loži.

Až se mu trofej svátku dýní, zrzavá jak Ginger Rogersová, probudí ze snu, jenž se, jak potvrzuje odkopnutá pokrývka, průběžně stával holou skutečností, a rty smilně našpuhlené vysloví své „tý-ejždž-í“, copak asi za tím členem poví donchuánovi? „The kiss,“ artikuluje odpověď Ginger.

Rty zůstávají našpuhlené. Ne aby dál povídaly, ale právě naopak – aby mohly být umlčeny platónskou ideou polibku učiněnou tělem. Proto, a jen proto ten naprosto určitý člen.

Odysseus se nespokojí s pootevřenými ústy, celuje celou rusou vilu všude, kde nezakryla svou nahotu. Ginger odkopává z lože poslední cíp pokrývky, kterou pak, na podlaze pohozenou, kráší mistrovsky vystínované faldy.

Když je ithacký vladař hotov, ve všech smyslech tohoto obratu, zahajuje důvtipnou postkoitální konverzaci.

„Whatever you say, has already been used against you.“

Vladařovo konstatování má smysl nejen žertovně-právní. Vztahuje se hlavně k platónskému, nikoli platonickému polibku, implikujícím bůhvíco.

„My lord, you have an accent. You had no accent yesterday,“ reaguje Ginger naprosto nevhodně, jak se hned ukáže.

„Má drahá, svým upozorněním na můj neexistující akcent jste překročila všechny přípustné meze. Naštěstí jsou v Británii, stejně jako na Ithace, tělesné tresty dovoleny. Na Ithace jsem je dokonce dovolil já,“ vysvětluje Odysseus rusé vile pro jistotu latinsky, tedy v řeči, kde mají akcent všichni.

Než Odysseus přehne krásku přes koleno, aby jí vyplatil pětadvacet na holou, vrhne se mu přestupnice k nohám.

„Potrestej mě, chrabrý Odyssee, mírněji, aby mi slezla jelita dříve, než se budu muset svléci před svým přítelem.“

Odysseus jí to velkoryse slíbí. Navzdory slibu jí však vyplatí tak důkladně, že jí jelita garantovaně slezou až po svléknutí před boyfriendem. Odysseus je totiž přesvědčen, že Ginger nemůže už potkat nic horšího než ještě jeden výprask, a ten si coby nevěrnice víceméně zaslouží. Ještě se optá, kde že se holka naučila tak dobře latinsky, a poručí se.

Přítom romance začala docela slibně. Oba aktéři seděli na schodech do vyššího patra. Ruku v ruce, rozumí se. Odyssea zatím vůbec nenapadlo, že ty schody vedou do postele. Ani téma důvěrného šuškáni nebylo postelové. Odysseus, prostý veškerého akcentu, vyprávěl Ginger, jak za svého prvního londýnského pobytu viděl v televizi vystoupení profesora Christiana Barnarda po premiérové transplantaci lidského srdce.

Když přišel čas reklam, pravil Barnardův hostitel, slavný showmaster David Frost: „We have to take a break.“

Na to Barnard, jako by žil ve světě bez reklam: „Why do we have to take a break?“

Když Frost obrátil oči v sloup, naštěstí jen náznakově, Barnard jej chytil za rukáv a naléhavě opakoval iritující otázku: „Why do we have to take a break?“

Než se věhlasný chirurg stačil zeptat potřetí, pustil režisér konečně reklamu. Čísi ruka prudce postavila na stůl láhev nejúčinnějšího čistícího prostředku a kdosi zvolal: „Domestos, the great one.“

Ginger pobaveně naslouchala. Když šel kolem její boyfriend převlečený za upíra, málem přestala vrhat stín. Boyfriend ji vzal za ruku, zřejmě ji měl stále za svoji, a vlekl ji pryč.

„We have to take a break,“ poznamenal suše Odysseus.

„Why do we have to take a break?“ nepřestávala vyvolávat odvlékaná Ginger.

Odysseus zůstal bohorovně sedět, jako by věděl, že se Ginger vrátí jako bumerang. A vskutku. Zničehonic něžná divčí ruka prudce postavila na schod láhev vína a zvonivý hlásek oznámil: „Chardonnay, the strong one.“

Pihatá dívka byla takříkajíc na háku. Obnovená dvojice vystoupala po schodech, Odysseus vzal Ginger do náručí, a aniž by sliboval cokoli, o manželství nemluvě, odnesl si ji přes práh rovnou do postele, nad níž chyběla nebesa, postelová i teologická.

Odysseus sice v Londýně cílevědomě uspokojuje své libido, nepamíná je však ještě cílevědoměji sublimovat. Londýnského rezidenta Sigmunda Freuda na rozdíl od Salvadora Daliho nenavštívil, avšak v jeho nauce se vyzná. Sublimace začíná přinášet své výsledky. Na svět přicházejí cenné písemnosti: básnická sbírka Sladkovodní hudba a práce The Ontological Argument, ontologický důkaz existence boží.

Sladkovodní hudba vzniká na břehu Temže, již – vlastně jemuž – Angličané říkají Otec. Father Thames je samozřejmě mužského rodu. Ostatně není divu. Všechny toky, potoky i veletoky se s naprosto maskulinní vervou vleývají. Temže se vlevá hned za Londýnem. Při průtoku metropolí dochází k přílivu i odlivu. Přesně tak, jak si to Měsíc přeje. Přílévání a odlévání je doprovázeno mícháním sladké vody směřující k moři a slané vody mořské vzdorující tomuto sladkému útoku. Slané vodě nezbyývá než téci proti proudu. Stejným směrem jako pluje pěvec vodní hudby – ad fontes, tedy k pramenům. Jenže na té protisměrné trase slané vody ubývá. Vrchu nabývá takzvaná voda čerstvá, fresh

water. Proto se také Odysseova slovesná skladba jmenuje The Fresh Water Music.

A tak Odysseus naslouchá Otcovým trylkům. Později si je, zpravidla na stojáka ve zchátralém pubu, zapisuje. Jelikož na své nepopsané desce nemá notovou osnovu, převádí tóny do slov, a ta pak do desky vryvá. Odysseus nekrade Otcí melodii, on ji činí slovesnou. Navíc trpí nedostatečnou hudební pamětí. Tóny, které přijal a pamatuje si řekneme nespolehlivě, nebývají shodné s tóny, které vyslal a stále vysílá Otec. Eo ipso Odysseus vlastně skládá novou melodii ještě před převodem tónů do slovesné podoby.

Dnes si přivedl druhá. Chce některá uslyšení průběžně konzultovat. Šťastlivcem je Ivan Hartl, bývalý herec podzemního divadla Orfeus, kde účinkoval pod vedením principála Radima Vašinky. V podzemí dodnes zůstal, teď je ale spíš metaforické.

Oba sedí na zídce nad řekou. Nebo spíš po anticku leží. První a poslední Odysseovou asociací je začátek Kafkova dopisu Oskaru Pollakovi: „Ležel jsem na zídce u vinice…“

Ivan své asociace, má-li je, neprozrazuje. Otvírá láhev vína takřka varietním způsobem, a když se mu to povede, k Odysseově nevoli vychrstne několik tekutých uncí do Temže. Proti takové úlitbě není žádný díšputát. Odysseus si však svatosvatě slíbí, že už s sebou Ivana na žádný tvůrčí pobyt nevezme.

Setmí se a přichází komisiní hlídač parku. Zřejmě jde o válečného veterána, jemuž touto trafikou království poskytlo iluzi, že je úřední osobou.

„Zavíráme,“ ohlašuje. „Stejně jste už všechno víno vylili do řeky.“

Petr Císařovský: *Místo I*, 2016

„Na dně každé prázdné láhve je čtrnáct kapek, bratře,“ podává mu nádobu alternativní Ivan. „Vypadněte!“ dává hlídač jasně najevo, že se fraternizovat nechce, a vůbec už ne s undergroundovým pobudy. Vyhोštěnci rázem pochopí, že pro dnešek vodní hudbě odzvonilo.

„Bůh ti žehnej, bratře,“ loučí se s vyhazovačem Ivan a následuje Odyssea k zadním vrátkům. Během ultimativní minuty jsou z parku venku, zcela odděleni od inspirační Temže i od jejího strážce.

Aby si spravili náladu, hodlají zakoupit v pubu za rohem za poslední peníze další láhev a vypít ji v Ivanově momentálním sídle. Na přepsání tónů, nemluvě o pletkách s nezletilými svěřenkyněmi, by mělo dojít později.

Leč běda, přeplněný pub praská vnitřním tlakem ve všech. Odysseus ví o narvaných hospodách své. Jednou ho, spolu s rockerem Pavlem Zajičkem, v jedné takové zastihlo právě poledne. Zřejmě ono „velké poledne“ Friedricha Nietzscheho.

Stojíce bohužel daleko od výčepu dopili oba vytečníci svá piva. Odysseovi se ještě podařilo prodat houstnoucím davem hostů, pijících či dopivších své pinty rovněž na stojáka, k výčepu poblíž vchodu do lokálu. Mezitím ale bankovní úředníci z okolí veřejný dům čili pub zcela ucpali. Odysseus s dvěma natočenými pintami ve zdvižených rukou se na jednodu nemohl hnout z místa ani o inč. Z jednolité masy stojících nešťastníků, vodorovným tlakem vzájemně se nadzdvihujících, se nakonec jako záznakem dokázal vymanit. Jenže jen ven. Na chodníku musel pak sám vypít obě piva, a navíc se smířit s tím, že Pavla už asi nikdy neuvidí.

Dnešní mise začíná úspěšněji. Ucpaným lokálem se naštěstí projít dá. Chrabrý Odysseus se heroicky prodere k výčepu pro láhev a s ní zase ven. Oba mládenci jdou a jdou, mají za to, že správným směrem. Ivan sídlí kdesi v East Endu, poblíž nejednoho slepého ramena Otce Temže, a s ním dobrý tučet teenagerů většinou slabého pohlaví. Ivan své svěřence vzdělává a všemožně vede.

Kazem na kráse této podstatě romantické situace je, že k Ivanovu domicilu je odkudkoli zatroleně daleko. Odysseus se cestou unaví natolik, že hned po příchodu zaleze do jediné neosvětlené místnosti s kavalcem. Všude jinde se veselí mládež.

„Trochu se prospím a pak si zavdáme vína,“ seznamuje Odysseus Ivana se svým, a vlastně i jeho programem.

„A po tom víně si zapisu velebně Otcovy tóny.“

Odysseus ulehá. Ivan je už ve dveřích, stále ještě zavřenou láhev v ruce, za ním lákavé světlo a společenský šum.

„Jsou tam hezký holky?“ táže se ještě nezdrženlivý vladař.

Ivan jej ujišťuje, že jich je ve společenské místnosti plno. Všechny místnosti, kromě té Odysseovy, jsou dnes společenské.

„A to víno dobře uloží!“ končí Odysseus instruktáž. Ivan jej ujišťuje, že vína se nedotkne lidská ruka, ani nezletilá, ani zletilá, a zavře dveře, čímž definitivně ponoří svého přítele do tmy.

Jak dlouho trval Odysseův blackout, ať už snový či bezesný, se pravděpodobně nedovíme. Každopádně Ivan se po čase vrací a budí Odyssea, jak mu bylo uloženo. Má pro něj radostnou zprávu. V otevřených dveřích se stále chvějí světla, jen akustika komunální zábavy je ještě výraznější než prve. Ostatně není divu, a to nejen z důvodů, vesměs dostatečných, které se má Odysseus vzápětí dozvědět.

Ivan se naklání nad ložem a pohnut mu sděluje:

„John dnes udělal svoji první koláž.“

„To musíme patřičně oslavit. Kde máš, chlape, to víno?“ rychle se z agonie spánku probral Odysseus.

Ivan, poněkud nespůj, mu chabě vysvětluje, že koláž už je oslavena – a čím jiným než vínem. Jiné víno než Odysseovo v domě nebylo.

Odysseus volí menší zlo, jak doporučují moudří. Místo aby se právem rozčiloval, znovu usne, přinejmenším to sám sobě předstírá. A co se neděje: občas se probouzí, kupodivu rozkoší, a zdá se mu, že má v náručí jednu z Ivanových komunardek. Poslal mu ji Ivan jako odškodné, nebo přišla sama? Oběma účastníkům párové interakce je to egal.

exemplář spadající do žánru krajiny, podle jiného modelu než Toleda.“

„Víte, co je to ‚lest‘?“ povšimne si tutor nechápavě otevřených úst vejtahy, který zatím reagoval na všechny popudy jako naprostý šplhoun. Teď mlčí jako hrob.

Odysseus zná homonymní „lest“ i jako anglosaskou spojku, dnes již poněkud archaickou, ale vzdělanci používanou. Na Ithace ji překládají „aby ne“. Ostatně jako všechny záporné účelové spojky. Proto teď může triumfálně pronést: „In order that not.“

Vejtaha na sousední sesli se propadá hanbou. Tuší, že pověsti ignoranta záporných účelových vět, zejména v shakespearovské angličtině, se už nezbaví.

V pozdním dopoledni téhož dne se Odysseus na cestě z University College, která nápadně připomíná Lomonosovovu univerzitu, zastaví v pubu významově nazvaném The Museum. Nachází se totiž v blízkosti slavného Britského muzea. Pro Odyssea jsou obě instituce náramně důležité. Na půdě Britského muzea jsou uloženy veřejnosti nepřístupné kresby Williama Turnera a mezi nimi i náčrty Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí a chrám svatého Víta v Praze. Když Turner jezdil po evropském kontinentu a skicoval, aby později doma podle skic pomaloval plátna, zmíněný sloup ještě stál. A svatovítskou katedrálu naprosto avantgardně skicoval ze zcela nepravděpodobného severozápadního úhlu. Ani jednu z pražských skic na plátno nepřenesl.

V pubu U Muzea na Odyssea čeká druh k pohledání. Peter Townsend, nikoli majitel stejnojmenné cestovní kanceláře, ale šéfredaktor uměleckého časopisu Studio International. Právě s ním před časem Odysseus dohodl pravidelnou stránku pro Jindřicha Chalupeckého s názvem „Dopis z Prahy“. V posledním čísle je Chalupeckého článek doprovázen detailním záběrem z rekonstrukce Odysseova landartového opusu „Sluneční hodiny“, pořízeným v okamžiku, kdy gnómon ukazoval 11 a m.

Právě tolik ante meridián bije, když Odysseus vchází do saloonu a objímá bělovlasého ostrovana s kontinentálními obyčeji. Místo piva pije zásadně víno. Samozřejmě kontinentální, v Anglii vyrábějí pouze pampeliškové. Oba enofilové si na uvítanou poručí sklenku červeného odkudsi z Francie. Ta Peterova zdaleka není první. Vedle stojí jeho dcera, dívka přitažlivé postavy, jež umí vždy v pravý čas upozornit na vesměs oblé atributy svého ženství. Zřejmě chce otce odvést buď do redakce, nebo rovnou domů. Ta první adresa je hned za rohem.

Aby svého přítele zdržel, neboť každou chvíli s ním strávenou považuje za cennou, ohlásí Odysseus svou novou anglickou báseň „Two Water-Drops“. Když Peter nezůstane po dobrém, snad ho zdrží tradiční rozhořčení nad zneužitím údajně snadných, říkankových rýmů. Navíc o vodě nechce ani slyšet.

One drop of the holy water makes the hells-bells fire hotter, so the devil can't but totter in a spiritual slaughter.

Odysseus znovu ukápne ze sklenky na totéž místo jako prve. Bradavice se znovu objeví. Zdá se, že manévr zabral.

„Kolikrát jsem ti, drahý Odyssee, vyložil, že v angličtině se rýmuje skoro vše,“ začíná výchovný monolog úspěšně zdržený Peter. Ze slovesní estéti nedoporučují používat podbízává rýmová spojení, slyšel už Odysseus veletucetkrát. Přesto pozorně naslouchá.

„Přečti si texty Beatles, kteří si upřímně myslí, že jejich rýmy se skutečně rýmují. Vydali dokonce knihu svých textů bez notového doprovodu, a valně básně to většinou nejsou.“

Peter se zarazí.

„I když ‚Lucy in the sky with diamonds‘ je nádherný verš. Nejen kvůli hudbě.“

Přednášející se zasní. Odysseus vsadí vše na jednu kartu. Krásné dceri, stále stojící mlčky opodál, začíná recitovat ještě novější báseň, jejíž verše, vesměs otcem napadaného ražení, jsou varietně ospravedlnění překročením vlastního stínu v samotném závěru:

You my whisk your obelisk, brisk as it was it's no more so. There is no risk to your fisk, after all what's left is torso.

Krásná dcera, zdaleka ne své vlastní torzo, se chytá smíchy za břicho, čímž bere otcí vitr z plachet. Než ji Peter stačí vydědit, omluvně vybihá z lokálu a teprve na chodníku si troufne zatleskat.

V témže pubu, avšak v jiném čase, nebo spíš sněhovém nečase, se připravuje Odysseus na exkurzi do blízkého Britského muzea. Peteru Townsendovi se konečně podařilo vyjednat mu protekční prohlídku Turnerových kreseb. Spolu s ním mají brzy vyrazit malíř a přítel Otakar Slavík a obávaný britský kunsthistorik.

„Uvědomte si,“ poučuje zběsile kouřící kritik členy expedice, že Turner, profesor perspektivy na Královské akademii v Londýně, dělal vše, a perspektivní umění především, náramně odpovědně. Za jeho časů, zlatých časů, bylo zvykem, že umělci pověsili svá díla dva tři dny před vernisáží, aby je mohli porovnávat s ostatními exponáty, eventuálně na nich ještě pracovat. Kdykoli si William Turner povšíml, že vedle visí konkurent, rozsvítil svůj beztak zářný obraz ještě více, aby šerost sousedního díla řádně vynikla. Zato když měl sympatického souseda, o eventuálním nástupci nemluvě, posypal si bez váhání vlastní obraz mourem…“

úryvek z románu Eugena Brikcia
Nepředmětná odysea
(zde uveden pod výstižnějším názvem).
Pulchra 2016

Brána svatého Františka

Rozhovor se sochařem a výtvarníkem Petrem Císařovským

Kde jsi prožil dětství?

Narodil jsem se sice v pražském Podolí, ale maminka mě hned, jak to bylo možné, odvezla ke svým rodičům do Loun. Ona chodila do práce, studovala, bylo toho na ni prostě moc. Já si na své první zážitky z Loun pochopitelně nepamatuji, ale jedno vím zcela jistě, že jsem byl ve svém novém domově vždy velmi šťasten. A jak by taky ne, kam až má paměť sahá, nikdy jsem neslyšel, že by se moji prarodiče hádali, ba ani zvýšený hlas provázející nervozitu jsem nikdy neslyšel. Já vím, říkáte si, to známe, všichni si idealizují dětství, tráva byla zelenější, nebe modřejší, holky hezčí...Pochopitelně, že v padesátých letech – to je doba, o které hovořím – byly politické procesy, justiční vraždy, koncentrační tábory, tolika pilným lidem byl ukraden jejich majetek a těch životů co bylo zmarněno. Ne, že by o všech těch nepravostech kolem moji prarodiče nevěděli, konečně dědečkovi byl také „znárodněn“ dům, jemu, který ledva přišel ve dvacátém roce s ruskými legionáři po předlouhém vojákování zpět do vlasti, byl sirotek a neměl nikoho, o koho by se opřel a neměl nic víc, než své pilné ruce. V době hospodářské krize, kdy jiní padli, dokázal splácet hypotéku, strádal korunku ke korunce a hlavně – nic nikomu nezůstal dlužen. Skromný, pracovitý člověk. A když mu ten dům vzali, jen mávnul rukou a pracoval dál. Babička se starala o domácnost, byla skvělá kuchařka a měla spoustu kamarádek, stále u nás seděla nějaká teta, strýc, nebo sousedka, většinou se při povídání vyšívalo a krásně, mnohohlasně zpívalo. Úplně jsem zapomněl na to podstatné, dědeček byl umělec, malíř, sice nestudovaný – to už si nemohl dovolit, jít ještě na studia –, ale malíř z vlastního rozhodnutí, živil se jako dekoratér a malíř interiérů. V té době se ještě dbalo na bohatou výmalbu jak veřejných prostor, tak soukromých bytů, běžné bylo malovat gumovým válečkem s dekorativním rastrem, mnohdy i několikrát, různou barvou přes sebe. Také šablony, kterých měl na dvorku plný magacín, se hojně používaly. Do lunet maloval mimo všelijakých pestrých kytic výjevy z národních dějin, pamatuji si na nástěnnou malbu s námětem J. A. Komenského, jak se loučí s vlastí, velmi žádaná byla husitská tematika. Jeho bohatě ilustrovaný deník *Cestou ze Sibíře do vlasti* se právem stal relikvií naší rodiny. Když se vrátil domů z těch dálav, jeho nevěsta deník vyzdobila po svém, vyšila bavlnkou mnoha barev jeho desky. Tím otevřela mimoděk další pomyslný list příběhu, který nekončí. Její vnuk, můj bratr Tomáš, který se narodil dva roky po smrti obou prarodičů, byl inspirován dědečkovým deníkem a namaloval z kraje osmdesátých let cyklus – dnes sběrateli velmi ceněný a vyhledávaný – obrazů na téma „Z legionářského deníku“. Další list nenapsal, ale nafilmoval bratr Josef v roce 2000, jeho „Stránky z legionářského deníku“ jsou zpracovány koláží animace perokreseb, akvarelů a dobových fotografií s četnými a komentovanými úryvky z dědečkových textů.

Čili máš ještě dva bratry, taky umělce ...

Jsmeme tři. Josef je o dva roky mladší než já a Tomáš o dvanáct. Oba kluci jsou od dětství jasně zaměřený. Josef byl už jako dítě fenomén v přírodních vědách. Soudružka učitelka biologie Michálková z něj měla psotník, neboť ji furt opravoval a přidával ke všemu latinský názvy, nakonec to nevydržela, zavolala si na kobereček maminku, té vycinkala, že jakého to má potomka, že jí zesměšňuje a ať si toho nechá. Tomáš už od dětství pořád maloval, řekl bych, že je malíř tělem i duší.

„Hlavní“ domov jsi měl ale v Praze...

Ten lounský domov měl naprosto odlišný charakter od pražských Strašnic, kde jsem žil s rodiči. Zatímco strašnická Solidarita se stále stavěla, v Lounech jakoby se zastavil čas – celý den k nám zazníval od řeky šum jezu, z druhé strany od Žatecké brány byl slyšet klepot kovářova kladívka. Náš dům měl velkou, členitou půdu, tu já miloval, byla klubovnou naší klukovské party. Všude spousta starých, odložených věcí v truhlách, šuplatech, lákala mě třeba černá, dřevěná truhlice zevnitř polepená novinami z konce třicátých let. Hned jak se víko otevřelo, juknul na mne z vetché, zažloutlé, do papírových drobků se rozpadající novinové stránky vojákek v onucích a s puškou na zádech. Pod ním stálo: Náš voják hotov k obraně! A dole u dna truhly byly zase jiné noviny s tučně vysázenými titulký, věty plné vykřičníků, na fotce nějakí oškřlí pánové sehnutí nad stolem a něco podepisující. To všechno mi připadalo tak vzdálené, jako šaty vylovené ze dna truhly, které se mi rozpadaly v ruce. Dědeček byl a je můj vzor a je moc dobré někoho takového mít, už jenom proto, že když je ti slabo, tak si na něj vzpomeneš a hned se narovnáš – ten člověk stojí vedle tebe. Takže děda stojí často vedle mě a stále mi dodává vnitřní energii. Ale ono je důležité taky ji dávat dál, protože co dostáváme, máme vrátet, máme dávat. Jinak bychom na tom světě byli beze smyslu.

A v Praze to bylo jinak?

V pražských Strašnicích byl jak život, tak prostředí úplně jiné než ve starosvětských Lounech. Za budovou Staré školy (dnes je tam metro Strašnická) začala zkraje padesátých let výstavba nových bytovek. Kousek dál byla konečná tramvaje, za ní pole a pak nic. To krásné „nic“ je příroda: prašné cesty, sem tam nějaká louže a v ní odraz nebe, pole, louky, potok, vrblíčky. Z okna jsem se díval na alej a nádherné údolí, ale pak soudruží udělali tzv. zavážku a to údolí i s potokem a vrblíčkami úplně celé zavezli. Na tu zavážku se chodilo na brigády, já také, byl jsem nadšený tím kolektivním životem. To bylo hrozně

zajímavé prostředí, zvlášť pro nás kluky. Naše sídliště – s příznačným názvem Solidarita – se začalo budovat někdy po roce 1950 podle skandinávského projektu, jsou to takové ty anglické domečky v řadě, jak orná brázda s drobnými zahrádkami. Vedle nich roste šest velkých činžáků. V tom našem bydlelo několik rodin španělských republikánů, které utekly před Frankem. Já si pamatuji, jak jsem ke generálu Listerovi – o kterém se ve svém románu *Komu zvoní hrana* zmiňuje Hemingway – chodil pro známky, protože mu z celého světa přicházely dopisy. Také jsem od něj bral staré noviny do sběru, drobně jsem si tak přivydělával. Bylo to pro mě pohádkové, protože u nás vycházel jen černobílý tisk, zatímco on dostával noviny ze Španělska, italskou *l'Unità*, francouzské *L'Humanité* a řadu dalších. Jeho noviny voněly. V nedělních přílohách byly komiksy a fotky dálav,

Petr Císařovský: detail sochy *Král*, 2006 Kované železo)

to bylo panečku něco! Ta periodika jsem dostával svázaná v balících, na ostatní papír měl pytel, ve kterém byla jeho korespondence a všelijaká makulatura roztrhána na nepředstavitelně malé kousičky – generálovi nepochybně nemohlo uniknout, kde se ocitnul. V našem domě bydlel taky šéf Portugalské komunistické strany a mluvil perfektně česky. My kluci ho vždycky zdravili „čest práci soudruhu!“ a on na nás „čest práci chlapci!“ Byli jsme samozřejmě zapálení komunisti, neb jsme byli ještě blbí. Kolem nás bydleli všelijací soudruzi, byli to ti stále zachmuření aparátčící z ÚV KSČ. V noci se domů často vraceli v značné podroušeném stavu, dělali hrozný randál a já nemohl neslyšet jejich manželky, jak je vítaly hlasně a na celý dům: „Takhle se chodí domu, ty prase vožralý, ty jeden dobytku!“ V tom našem velkém baráku s několika vchody žili různí lidé, třeba nad námi bydlel jeden soudruh, ten sbíral známky a mě často zval k sobě, že se bude handlovat. Vždycky ode mě vymánil to, co mi jako vášnivému filatelistovi dovezl otec z Ruska, což byly cenné sběratelské kusy, za ty mi dával nějaké bezcenné barevné papírky. Byl to dospělý chlap, aparátčík ÚV KSČ a okrádal malého kluka. Přímο naproti nám na chodbě bydleli nejdrív Špidlovi (rodina pozdějšího předsedy vlády ČR), později tam žil se svou familií ministr zdravotnictví španělské republikánské vlády. Když maminka jednou v noci křičela bolestí, on přiběhl jen v pyžamu a hned konstatoval, že je to žlučnickový záchvat, přijela sanitka, maminku odvezl do nemocnice a tam ji omylem vyndali slepé střevo... V těch Strašnicích jsem měl od dětství srovnání, že vedle „tamtěch“, žijí také hodní a velmi slušní lidé. Třeba ti Španělé žili uzavřeně, vlastně se stýkali jen sami mezi sebou a byli takřka neviditelní, ale jak jsem několikrát zjistil, když bylo potřeba pomoci, tak jakoby vyrostli ze země – rád na ně vzpomínám.

Tvůj otec byl ale taky komunista...

Tak to musím zabrousit trochu dál do historie. Tatínkovi rodiče přišli v hospodářské krizi o veškerý majetek a skončili na půdě hospody prarodičů v Hostouni na pár metrech se třemi dětmi. Mimochodem, do téhle hospody docházel Zápotocký (později „dělnický“ prezident) se svou partou, mimochodem v této hospodě má bratr Tomáš dnes ateliér. Příběhy se navzájem přesahují... Dědeček v roce 1940 zemřel na tuberkulózu, babička zůstala se třemi malými dětmi bez zaopatření. Táta se učil v pražské Kolbence a o spoustu kamarádů přišel lidickým masakrem (Hostouň je pár kilometrů od Lidic). Jako romantický puberták se zapojil i do odboje. Skupina kluků přísahajících věrnost patrně ruskému emisarovi, měla velké úkoly a cíle – při Pražském povstání byl tatínek ve skupině „Železo“, která bránila ústí Železné ulice na Staroměstské náměstí, a byl lehce zraněn. Když se těch pár kluků z Hostouně vrátilo domů, čekali je nejprve ovace, potom si je zavolal pan starosta na kobereček a seřval je: „Vy kluci pitomí, to nevíte, jak to dopadlo v sousedních Lidicích?“ A potom táta

lovanými lvy. Byl na Ukrajině vlastně šťastný, v té době tam všechno fungovalo, byla to tenkrát žirná, bohatá země. Vůbec se mu nikam nechtělo, ani do těch Masarykovských legií, on chtěl jenom malovat. No a pak se vrátil domů a nemohl jít na Akademii, už byl na studia starý a musel živit svou rodinu. Narozen 1888, vrátil se v roce 1920, takže mu bylo 32 let, nicméně maloval dál, i když už jen jako nedělní malíř. Ale hlavně ta jeho úžasná pracovitost, vstával za tmy, do vozičku si dal malířský náčiní a jezdil široko daleko malovat byty. Mě vždycky vzbudilo ještě za tmy to vzdalující se drkotání jeho vozičku po kočičích hlavách naší ulice.

Ve svých patnácti jsi odjel z Prahy do Jihlavy učít se uměleckým kovářem, proč?

To moje učení uměleckým kovářem byla směs utrpení a občasné euforie. Moje konečná v ZDŠ byl průšvih, z matematiky čtyřka, s tím do žádné, ani do umělecké školy jít nešlo. Mé známky byly extrémně rozdílné, sloh jedna, rovnice pět apod. Pochopitelně jsem nevěděl co se sebou, jak se stát malířem, měl jsem značně podlomené sebevědomí, takže o tom, co se mnou bude, rozhodl otec. V Jihlavě jsem bydlel v Domově mládeže, na pokoji nás bylo pět, samí učni. Moji spolubydlící nebyli špatní, byli to prostě normální kluci, ale naše zájmy se diametrálně lišily. Široko daleko nikde žádná spřízněná duše, kolem jen ty běžné zájmy – řeči o ničem, o holkách, o pivě. A na vycházky jsem musel mít speciální propustku. O učení, do kterého mi bylo nastoupit sátkem podzimu pětadesátého, jsem nevěděl zhola nic, snad jen to, že něco takového existuje. Pochopitelně se mi vynořila zasutá vzpomínka na lounskou kovárnu, ta stála na rohu ulice pod střechem podepřenou dřevěnými sloupky hned za Žateckou branou. Neustále u ní postávalo nějaké to koňské spřežení. Ta jihlavská mě hned zkraje velmi překvapila, podobala se spíš nějaké alchymistické dílně, nebo galerii. Dílna se nacházela na starobylé faře v patách kostela sv. Jakuba. Z barevných, vitrážových oken kostela pronikal často chórový zpěv, který ještě umocňoval celou atmosféru. Když jsme s otcem vstoupili do zřešelé dílny, na protější stěně zatancovaly sedavé lidské stíny podmalované blikotavou září ohně. Hned vpravo u vchodu stála výheň a vedle ní dva muži kovali rozžhavené železo, ani se na nás nepodívali. Když dokovali, ten menší, podsaditý s plnovousem odložil kladivo, podal nám ruku a řekl: „Já jsem Habermann.“ Potom představil svého spolupracovníka Otecka, svého bratra a pana Hoška. Všichni pánové měli na sobě koženou zástěru, všichni pracovali v jediné, nepřiliš velké čtvercové místnosti plné pro mě neznámých strojů a nástrojů, a já s hrůzou ihned zjistil, že se nebudu mít kam schovat. Jihlava se stala na tři roky mým domovem, mou pastí, zažil jsem v ní mnoho dobrého, ale i toho méně dobrého. Viděl jsem tam jedné srpnové noci v osmašedesátém, jak ruský tank přejel mladého člověka, zažil v letním kině euforii při filmu Help!, pochoval kamaráda, který se nedokázal smířit s životem, a který se oběsil v rozkvetlé třesňové aleji. V Jihlavě jsem se stal „dítětem květin“, nosil křiklavé barevné šaty a dokonce si občas nalepoval umělý knírek, protože ho měli Beatles, málem se popral v hádce o to, zda je lepší „Paint in Black“ od Stones – jak jsem tvrdil já – nebo – jak tvrdil kamarád – už nevím co, a už si nepamatuji od koho.

Pro tebe je vůbec hudba důležitá...

Hudba byla a stále je mou součástí. Bohužel nehrají na žádný hudební nástroj a docházení na klavír k naší tetičce ztroskotalo na mém tehdejším nezájmu a tvrdohlavosti. Moje maminka velmi miluje operní tvorbu, pořád se pokoušela mne jako malého vodit do Národního, ale i to ztroskotalo, před árií Vodníka z Dvořákovy *Rusalky* jsem utekl na toaletu... Teprve až poměrně pozdě, kolem čtyřicítky, jsem začal poslouchat a obdivovat tento žánr. Avšak moje první, totální (sic!) oslnění hudbou se odehrálo ve Strašnicích u kolotoče, tam jsem poprvé slyšel „From Me to You“ od Beatles a byl jsem ztracen. To mně bylo tuším čtrnáct. Já měl tu obrovskou výhodu, že jsem byl u začátku českého bigbitu, protože ve Strašnicích, kde jsem vyrůstal, byly takové provizorní dřevěné baráčky, kde zkoušeli Komety a další bigbeatové skupiny. Později se ze strašnické Barikádovny stal New Club a tam začali hrát Matadors a další kapely. Já tam byl stálým hostem a se všemi se kamarádil, protože Ota Bezloja, basák Matadors, bydlel kousek od nás. U mě hrál od rána do noci gramofon, pozorně jsem sledoval dění a obcházel všechny kluby, kde se tenkrát hrálo: klub Olympik ve Spálené, Sluníčko v Dětském domě a později F Club na Smíchově. V F Clubu jsem viděl snad první vystoupení Blue Effect a slavné představení „Bird feast“ Primitives Group, ve Sluníčku naopak poslední vystoupení Matadors před jejich odjezdem do angažmá v německém Hair. Později – to už jsem byl na Umprum – jsem se skamarádil s Vládou Mišíkem a byl jsem u zrodu ETC... Mezi hudebníky mám spoustu přátel, vzpomínám často na ty, kteří už nejsou mezi námi: Vlado Čech, Petr Kalandra, Ivan Kunt. V jednoasmdesátem založil Miša Ambrož s Dádou Albrechtem a s kamarády skupinu Jasná páka. Michal tehdy bydlel na Zámeckých schodech v bytě svého zesnulého strýčka malíře Jana Zrzavého, a pokud sahá má paměť, v tom bytě jsme pořádali permanentní mejdan. Ale já jsem byl vždycky opatrný, nikdy jsem nepil tvrdý, na to jsem si dával pozor, abych nebyl ožrala. My jsme to pítí vždycky rozkecali. Šli jsme na pivo a mluvili jsme, mluvili a mluvili sls. Pak jsme šli ke mně, pili víno a zase jsme mluvili, mluvili a mluvili – celá parta, kluci z Jasný páky, Karel Haloun a další lidi, většinou hudebníci. Probráli jsme úplně všechno. Chodil s náma Puppi Schmidtmajer, kterému jsme pomáhali s klubem Na Chmelnici, takže jsme pořád vlastně tvořili.

Po vyučení uměleckým kovářem jsi udělal přijímačky na Umprum. Proč ses na tu školu hlásil?

Na školu jsem šel ze dvou důvodů: abych se vyhnul vojně a abych získal statut svobodného umělce. Já jsem tam chodil nerad, protože jsem vlastně přišel na úplně jinou školu, než na kterou jsem se přihlásil. Když bylo po prázdninách a já tam v roce 1969 nastoupil, tak ve škole učili pánové Hoffmeister, Muzika, Trnka a lidi, kteří něco znamenali v evropském i světovém kontextu. Dodnes si vybavuji tu Trnkovu tragickou tvář, když šel po svém penzionování ze školních schodů, půl roku na to zemřel. Já byl přijat k Nušlovi, který vedl ateliér kov a šperk, a ledva jsem nastoupil, jeho vyhodili také a my dostali sochaře profesora Malejovského. Pamatuju si, jak nás pan profesor hned z kraje požádal, abychom ve sklepe školy zničili jeho sádrový reliéf „Chruščov v kukuřici“, což jsme vykonali. V té době už silně přitruchovalo. Na Svaz leninské mládeže – později přejmenované na SSM – se obecně hledělo s opovržením, ale nastupující ročník měl členství v tom obskurním spolku už téměř povinné. Na Umprum přese všechno učilo ještě pár lidí, které mi bylo umožněno blíže poznat, a které jsem obdivoval jak po profesní, tak po lidské stránce. Rád bych zmínil alespoň dva: profesor Libeňský a Zdeněk Sklenář. Tito pánové nad ostatními doslova čněli. Pan profesor Sklenář byl snad denním hostem Mělnické vinárny, kam jsme chodili na žernosecké víno, a on si ze mne a z kamaráda Karla Halouna vždycky utahoval, říkal nám „jeskynní mužové“, to víš, my dlouhý vlasy, džíny, fousy. Jednou jsme tam seděli a on popíjel u vedlejšího stolu se známým básníkem Oldřichem Vyhliďalem. Pan básník byl už značně podroušen a tu k němu přišel nějaký pán, jestli by se mu nepodepsal pro dceru do památníčku, takový to – mistrě, byl byste tak laskav... a Vyhliďal jen odsek: „Pane, já nejsem žádný mistr, já jsem zkurvysyn, zaprodal jsem svou duši bolševikům!“, načež Sklenář se na nás pobaveně podíval téma svýma malýma, čínskýma očima a řekl: „Pánové, nemyslete si, že je to nějaký opilec, to je český básník.“ No, to byl prostě Zdeněk Sklenář. Často jsem chodil také do kavárny Slávie, se přáteli jsme sedávali hned vedle stolu Jiřího Koláře – ten byl stálým hostem spolu s Janem Vladislavem a Kamilem Lhotákem. Kolář nám občas půjčoval katalogy, co dostával ze světa. Moje máma jednou besedovala opodál s kamarádkou a on: „Dobrý den, paní Císařovská, jak se máte?“ „No to víte, to je teď po té Chartě těžké, dělám uklízečku...“, on na to: „Prosím vás, neuražte se!“ a dal jí dvě tisícovky. Nebyl to ojedinělý případ, kdy nezistně pomáhal lidem. Byl noblesa sama.

A kdo tě tak ovlivnil nejvíce?

O svých rodinných vazbách v rámci výtvarného umění jsem už hovořil. Pochopitelně jsem byl ze začátku ovlivněn prací a postoji Alfreda Habermanna, a když jsem se připravoval na zkoušky na pražskou Umprum, tak mne dílčím způsobem ovlivnil také Stanislav Hanzík, ke kterému jsem chodil na modelování. Později mne velmi zaujal pozdní, český surrealismus svým svobodným a neotřelým nakládáním s realitou, také Šmidrové a Karel Nepřas... Ale snad nejdůležitější byl pro mne Otto Gutfreund, pod jeho vlivem, ale hlavně pod jeho příkladným úsilím, jsem vytvářel své rané práce. Všichni jsme vědomě nebo nevědomě ovlivňováni, a tím pádem obdarovávání. Domnívám se, že je nadmíru důležité, co s tím darem uděláme, zdali nám poslouží k osobnímu růstu, nebo naopak ke smutnému plagiátorství.

Ty jsi měl štěstí, že ses vyučil řemeslu a díky tomu ses nemusel podílet na stavbě nějakých „oslav komunismu“...

Už v rámci studií na Umprum jsem měl tu výhodu, že mi bylo umožněno realizovat své představy do kovu v dílně, kterou jsme s otcem postavili. To se ukázalo jako velká výhoda, zvláště v době, kdy tato nezávislost představovala svobodu. Ve třetím ročníku (1973) jsem vytvořil svou první větší figurální soulpturu, abych studia na Umprum zakončil železnou, kovanou sochou Žena (1975) pojatou značně odlišně, než byl kulturní politikou té doby vyžadovaný směr. Ta socha vzbudila u diplomové komise značné pozdvižení, udělal jsem takovou futuristickou skulpturu, dneska se to dá brát jako navázání na klasické moderně, ale tenkrát chtěli nějakou socialistickou romantiku, ženu s květinou nebo maminku. To víš, to bylo něco pro mě! Já byl tehdy nalomen futuristickým viděním světa, to už bych jí do ruky dal radši hasák nebo francouzák. Absolutorium jsem obdržel vlastně jen proto, že paralelní, uměleckořemeslný úkol byl obecně přijatelný. Pikantní na celé věci je to, že si mě po vyslechnutí verdiktu jeden z komisařů vzal stranou a

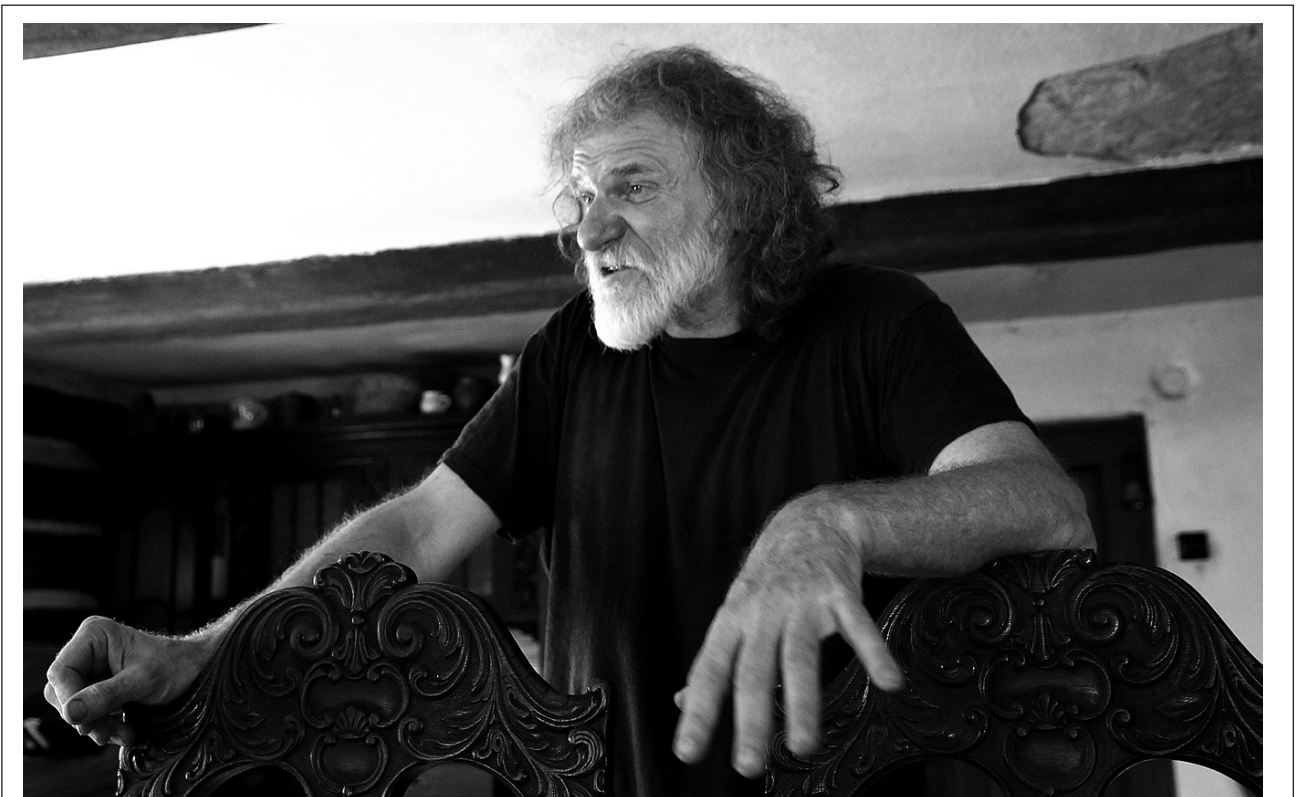
pošeptal mi: „Nemysli si, že si vyhrál, teď ti to teprve začne...“ Bohužel měl pravdu, šel jsem k první komisi, kamarádi architekti chtěli v Benešově obnovit židovský hřbitov. Udělal jsem model toho hřbitova a oni abych udělal taky nějakou funerální plastiku. Ale pozor! Nesmí na ní být žádný židovský symbol, ani židovské písmo, ani Davidova hvězda, prostě nic židovského – tak udělej sochu na židovský hřbitov! Zadání znělo, aby to bylo „obecně lidské“. Čili jsem vymyslel takové to „caesarovské“ gesto smrti, palec obrácený k zemi, celé to mělo být asi 4 metry vysoké a to jsem si šel nechat schválit. A propuklo peklo, vstal nějaký komisař, úplně zrudnul a začal rvát: „To je na nás určený to gesto, co? Na nás, komunisty. Tak takový umění se tady teda dělat nebude, to je antikomunismus! A ven!“ Takže se mnou vyrazili dveře a ještě ti kluci architekti měli kvůli mně popotahování, že si takového člověka vůbec berou do party. Po téhle příhodě jsem ještě párkrát zkusil prorazit u komisi, ale netrvalo moc dlouho, než jsem zjistil, že to nikam nevede, takže jsem se začal živit řemeslem. Vyráběl jsem mříže. Řemeslo mě živilo a umožňovalo mi v době nesvobody být svobodný. Mně stačilo udělat deset mříží a žil jsem z toho rok, ono totiž nemělo cenu dělat víc, protože peníze nebyly ani za co utratit, nemohl jsi cestovat, nic. Já byl buď na chalupě, anebo v ateliéru v Lucemburské, který jsem si sám rekonstruoval a paralelně jsem dělal svoje sochy, ale taky jsem lítal za holkama a posedával po kavárnách a vinárnách.

A pak přišel zlom, brácha točil dokumentární film o Mariánských Lázních a seznámil se s ředitelkou tamějšího Goethova domu, která byla úplný fanatik do geologie a dohodil mi přes ní zakázku, že by tam chtěli udělat geologický park (ona je to geologicky hrozně zajímavá oblast, samý polodrahokamy, ruly, žuly...). Bylo to venku pod širým nebem, tak jsme začali navrhovat, udělali jsme takovou partu: Karel Haloun navrhoval písmo, já tvary a architekt byl Jiří Pelcl, pozdější rektor Umprum. My tam vždycky přijeli, ubytovali se v hotelu vedle kolonády a pozvolna jsme – asi 5 let – ten park budovali. Ale žádná dřina to nebyla, protože nám ty tabule odlévali do bronzu v jedné továrně v Brně, kde neměli vůbec co na práci, jen tam seděli a kouřili, tak byli nakonec rádi, že můžou aspoň něco dělat. V normální umělecké slévárně by nás svlíkli z kůže. Takže nakonec naší prací bylo vymýšlet písmenka a já pak pod ně vyráběl želez-

Petr Císařovský: Dva, 1987 (kované železo)

né nosiče, mapy oblastí výskytu hornin, atd. Ze začátku, když jsme byli ještě úplně chudí, tak jsme ty litery z umělé hmoty vyřezávali u mě v ateliéru lupenkovou pilkou, odlévali je do Lukoprenu, potom do sádry a z toho dělali náписы. Ale to skončilo po listopadu 89, kdy ředitelku vyhodili, protože to byla – byť velmi vlašná – komunistka.

Petr Císařovský (nar. 1950 v Praze) žije a pracuje v Praze a v Olešně u Mšena. V letech 1965 - 1968 se vyučil uměleckým kovářem, 1969 - 1975 studoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze. Věnuje se převážně volné sochařské tvorbě, ale pracuje také na zakázkách ve spolupráci s architekty. Dosud uspořádal třicet dva samostatných výstav, účastnil se řady výstav kolektivních. V devadesátých letech realizoval ***Bránu sv. Františka*** v pražské Františkánské zahradě a ***Brány Noe*** a ***Chvalozpěv Stvoření*** v kostele svatého Vavřince v němekém Heme, v roce 2005 vytvořil sochu ***Život a smrt*** pro hřbitov ve Mšeně u Mělníka. V letech 2003 - 2007 byl předsedou sdružení Pšovka - okrašlovací spolek Kokořínka. je autorem projektu Sto křížů pro Severní Čechy.

Underground tě nelákal?

Underground je společenství, já jsem samotář. Pochopitelně to je u mě dáno profesí, jsem vymodelovaný tím, co dělám, svou „hrou s ohněm“, ta mě chce skoro celého. Mám připoutanou železnou kouli k noze, jsem pomalý tam, kde jsou jiní rychlí a naopak. Čas, kdy lze zpracovat žhavé železo, je jen pár vteřin a ty nesmíš promeškat. V tomhle ti nikdo nemůže pomoci, musíš být sám a absolutně soustředěný. Tudiž, i když mám moc rád své přátele, jsem ve své podstatě sám, prostě „one man underground movement“.

Jak jsi to měl s výstavami?

Opravdu málokdy jsem si o výstavu řekl, nechávám věci plynout tak, jak jdou, a myslím, že když se jednalo o seriózní galerii, nikdy jsem neodmítl. Moje vůbec první samostatná výstava byla v pražském Junior klubu na Chmelnici. A

v roce 1991. Tam jsem vystavoval nejen soubor „Hlav“, ale vůbec poprvé své práce ve větším měřítku. Když jsem nakousl tuto věc, sluší se, abych jí rozvedl. Znam věci fyzicky malé, které jsou velké a naopak, bývají věci fyzicky velké, ale jsou malé. Jinými slovy, velikost nespočívá v rozměrech, ale v poměrech.

Byls na své rodiče pyšný, když oba podepsali Chartu 77?

To, že se rodiče postavili proti okupaci své vlasti, jsem bral a nadále beru jako samozřejmost. Nejsme otroci, jsme Češi. Já se spíš smutně koukal na ostatní, že jejich tátové a mámy lžou a podvádějí. Bylo samozřejmé, že oba rodiče podepsali Chartu. To je prostě kontinuální život. Máme snad tvrdit, že černá je vlastně bílá?

Co všechno se změnilo po Chartě?

Mamince, která po prověrkách a následném vyhození z Akademie věd v devětašedesátém dělala uklízečku, protože jí nikam jinam nevzali, tak u té se nezměnilo nic, nikam níž ji už vyhodit nemohli. Hůř to dopadlo s otcem, ten měl rozdělané a nasmlované práce, realizoval tehdy kovovou kašnu do Památníku národního písemnictví, tu mu už realizovanou odmítli převzít, takže zakázku musel „pokrýt“ jeho kamarád Václav Irmanov. Vyhodili ho z Českého fondu výtvarných umělců a sebrali mu řidičák. Po Chartě jsme na chalupě chovali zvířata. Jedno období jsme měli dvaadvacet ovcí, kozla, spoustu králíků, několik slepic a dva psy, také jsme pěstovali zeleninu a brambory a tím pádem byli do jisté míry soběstační. Pochopitelně s tím vším byla spousta práce, ale nějak jsme to zvládali. Jednou v třesuté zimě jsem šel se solí k ovcím a koukám, že zrovna jedna z nich rodí. Když z ní vyšla ovečka, vidím, že porod pokračuje, hned vzápětí se narodila druhá. Ta první, jen co se postavila, hned začala pít, tu druhou máma odstrčila. Tak jsem to mrně zabalil do kabátu, odnes domů a začal ho krmit sám. Vystrachal jsem dětskou láhev, koupil dudlík, opatřil Sunar a dělal jsem mámu. Beránek utěšeně rostl, až z něj byl velký beran, ale to už jsem ho včlenil do stáda v ohradě. Občas bylo třeba ovce hlídat, třeba když kolem obcházел nějaký cizí pes, stávalo se, že se ovce rozutekly a hledat je v tak členité krajině, jakou je Kokořínsko, je velmi obtížné. Jednou, bylo to z jara, jsem hlídal, vzal si s sebou Dostojevského *Zločin a trest*, sedím, čtu si, a najednou mě zezadu ten můj beran nabral na rohy. Letěl jsem nejméně dva metry hlavou do drnů a se štěstím, kolem klády, kameny...

Tahle chalupa je pro tebe vůbec zaslibený místo, co?

Těsně před vánocemi v šedesátém roce jsem ztratil v jednom dni oba prarodiče a s nimi zároveň lounské zázemí. Otec zrovna v té době našel při svých cestách po stopách K. H. Máchy na Kokořínsku zcela zdevastovaný statek doslova pár metrů v bývalých Sudetech. Usedlost se stodolou, sadem a vejminkem však vlastnily Státní statky a ty prostor velmi svérázně využívaly. Například v seknicí byly ustájeny jalovice, s odklizením hnoje se soudruzi nikterak nezatěžovali, všude dvoumetrové kopřivy. Objekt

neměl jediné dveře, jediné okno, zničené podlahy, prostě dokonale „vytěžený“ prostor. Nádhernou obloukovou bránu do dvora strhli jen proto, aby mohli jezdit se senem... Státní statky to nemohly prodat soukromníkovi, pročež táta šel na Svaz výtvarníků: „Vážení kamarádi, já tady dělám kulturní osvětu, chci založit Lidovou školu umění.“ A taky ji tady založil! Ale pozor, ona funguje dodnes a měla mezinárodní úspěchy. V té chalupě bylo původně pět kamarádů, ale časem se společenství pochopitelně rozpadlo. Jeden jediný společník z nich zavěřil a soudně si dopomohl po otcově signování Charty k získání slušného – přesnější by bylo říci neslušného – majetku. Došlo i k soudu, který táta nejprve vyhrál, ale pak přišla Charta a ten pán zavěřil a ačkoliv to byl majetkový soud, dal to k Nejvyššímu soudu, kam to vůbec nepatřilo a táta to pochopitelně prohrál. Takže mu musel v 78. nebo 79. roce dát stodolu, jednu pětinu pozemku a 40 000 Kčs k tomu, což byly tenkrát veliký peníze, protože my jsme ten barák značně zhodnotili. Táta mu musel zaplatit za to, na čem jsme spoustu let lopotně pracovali a co jsme mnohonásobně zúročili, zatímco ten pán nepohnul ani prstem. Lidi jsou prostě různí. Mě třeba furt vykrádali, vybrali celý ateliér, desky, věci, oblečení, všechno. Pak mi volal David Černý, že ho taky vykradli, ale on, že je s partou kamarádů našel a donutili ty lapky, aby mu ten lup vrátili. A říká: „Přišli jsme k nim a na televizi leží pas, otevřu ho a koukám, on byl tvůř.“ No a představ si, že to vedla nějaká mánička, kterou StB nasadila do Charty, krycí jméno Nero, rusý vlasy, vousy a často chodil s chartisty na pivo, několikrát přespal v mém ateliéru, žena ho vyhodila, mně ho bylo líto, půjčoval sem mu i klíče. On se potom spráhl s partou zlodějů, mimo jiný mi ukradli cenou sbírku známek, a za to si celá ta parta odjela na pláž do Itálie, pochopitelně s mým pasem. Tihle loupežníci dokonce vybilili i Havlův Hrádekček. Ale ty věci si nesmíš moc brát a dovolit jim, aby vlezly do tebe, protože se z toho stane vetřelec.

Ale obraťme list, zpět k tvé otázce. Ta chalupa, o které jsme mluvili, naší rodině posloužila v těžkých dobách a je moc dobré, že žije prací dál. S mým synem ji rekonstruuje už třetí generace. Dílny a ateliéry skýtají nejen obživu, ale umožňují mi realizaci soch, pomáhají naplňovat smysl mého života. Jsme součástí celku a já se už moře let dívám na proměny kolem nás. Naše usedlost leží v krajině a krajina této země dostala v rámci vlády komunistů pěkně zabrat. Z kopců se díky rozoráným mezím valí voda nerušeně do údolí, odnáší ornici, zanáší studánky, potoky a řeky. Venkov je stále ještě opuštěn a vykořisťován. Ti, kteří za dob minulých svým útekem do přírody před dusnou realitou pomohli zachraňovat opuštěná stavení a vytvořili český fenomén „chalupářství“, jsou v současné době spíše na překážku. Ta nemocná krajina potřebuje lidi, kteří o ní budou pečovat, a nikoli ty, kteří se v ní budou jen rekreovat. Naše krajina je po staletích proměňovaná nejen hospodářsky, ale skrze duchovní principy také kulturně. K fenoménu české krajiny patří nerozlučně bohatá síť drobných sakrálních památek, kapliček, křížků,

dokončení na straně 20

dokončení ze strany 19

smířcích kamenů, apod. Je smutnou skutečností, že tyto krajinné šperky byly v minulé době pustošeny a mnohé přímo likvidovány. Na základě zjištění těchto skutečností jsem v r. 2003 s několika přáteli založil Okrašlovací spolek Pšovka a na prvé tři roky se stal jeho předsedou. Společně se nám podařilo opravit, rekonstruovat a vyzdobit množství křížků a kaplí. Moje žena Vendula má v podobě svých početných maleb v zdejší krajině už obsáhle zastoupenou galerii pod širým nebem.

Ty často hledáš inspiraci nejen v přírodě, ale i v historii...

Symbolickým předělem v mé práci je *Brána sv. Františka* ve Františkánské zahradě. Někdy v červnu roku 1991 shlédl pan architekt Otakar Kuča mou výstavu v Pálffyho paláci a nabídl mi spolupráci. Dokončoval v té době rekonstrukci Františkánské zahrady a chtěl vytvořit namísto stávající provizorní brány bránu novou. Měl jsem vytvořit něco ve tvaru spíše sumárního, ale rychle, neboť Pražská zeleň – tak se jmenoval státní podnik, který rekonstrukci financoval – do roka končí, čímž končí i investování a potom už se neví. Řekl jsem hm, hm, zavřel jsem se do atelieru a začal kreslit. Po několika dnech jsem kresby naházel do koše a začal znovu a jinak. Na čtyřiašedeseti reliéfech jsem zobrazil život sv. Františka opíraje se o Giottovo fenomenální dílo na straně jedné a o bránu chrámu sv. Zenona ve Veroně na straně druhé. S návrhem jsem šel do výtvarné komise – tenkrát to ještě fungovalo po staru – návrh byl přijat a já dostal nějaký honorář za kresbu. Všichni si nepochybně mysleli, že jsem se zbláznil, za pár měsíců vytvořit 24 reliéfů a 26 tváří komponovaných do rámců a spoustu dalšího v kovu a nota bene, aby to také fungovalo ve společnosti, kde ještě ní nefunguje. Ale já to tak chtěl. Aniž bych cokoli komukoli řekl, pustil jsem se do práce. Měl jsem nějaké nastrádané peníze a umím žít skromně. Dennodenně jsem na *Bráně* pracoval, našemu dítěti byly tři, hrál si na dvorku, večer jsem po práci nahlas četl, moje žena malovala, a tak šel den za dnem *Bránu* jsem realizoval uprostřed kokořínských lešů, v té době to byla krajina lidmi opuštěná. Tak to šlo po dva roky. Myslím, že to bylo doposud nejhezčí období mého života. Každodennost v rituálu, každý den rituál, ticho. Takže jsem nikomu nic neřekl, aby mi to náhodou nerozmluvili, a po dvou letech usilovné práce jsem zavolał panu architektu Kučovi, že tu práci mám hotovou. „Vy jste se zbláznil, človče, vždyť to už je dávno pryč. Dneska to vlastní Praha 1.“ No tak holt budu jednat s Prahou 1. Mezitím se mnou udělal můj přítel Viktor Šlachtrt pro časopis *Květy* rozhovor s fotkou té brány, a tak se na Praze 1 dozvěděli, že mají bránu, kterou si neobjednali. Ale protože tenkrát byla doba veselá, otevřená a všichni

dychtili po kultuře, tak jsem se s nimi spojil, starostou tam byl mladý architekt a ten řekl: „Bereme!“ A bylo slavnostní odhalení, televize, rozhovory ve všech novinách...

Proč je pro tebe sv. František stále aktuální?

Mnozí lidé si odjakživa lámou hlavu nad smyslem života a nad tím, jak vznikl, ptají se, co je vesmír a zda je konečný, hovoří o tom, že to a to je třeba udělat, to a to změnit, ale jen málokoho napadne, že ta velká tajemství jsou v nás, že vše je na dosah ruky, že opravdový pokrok nespočívá v letech do vesmíru, ale v proměně našich srdcí a naší mysli. Sv. František dobře věděl, že ty nejdůležitější věci – proměny – jsou možné jen změnou sama sebe. Co zjistil, to uváděl do života, žádné teoretizování. Poznal, že láska má univerzální charakter a zahrnuje vše stvořené, že nenávisť je jenom nedostatek lásky. Jeho básně – modlitby – hovoří krásnou a jasnou řečí. Tam, kde jiní říkají: „Pane dej mi...“, ozývá Stvořitele a prosí: „Pane udělej ze mne nástroj svého pokoje...“ tedy nikoli „dej mi“, ale „udělej ze mne“. Zahrnuje svou láskou zrovna tak Slunce, jako Měsíc, vodu i oheň, zemi i vzduch, lidi, zvířata, rostliny. Všichni jsou pro něj bratři a sestry, vše oslovuje, nic není pro něj malé k přehlédnutí a zároveň, nic není pro něj tak velké, aby bylo obudným. Veliká je jenom jeho vřocnost, všeobjímající pohled a pokora před Nejvyšším. Není tu nic, co by z něj zastaralo, vše je stále nové, aktuální, překračující čas. Na Františkánskou zahradu se dívám jako na chrám pod širým nebem a snažím se, aby k Františkánské bráně a bráně sv. Anežky České přibývaly další. S tímto záměrem jsem s přáteli založil projekt „7 bran“ (www.sedmbran.cz).

Myslíš, že tvůj rukopis se během let nějak změnil?

Ale ano, zklidnil se. Předtím jsem byl hodně expresivní, ale jak jdeš životem, zjistíš, že to je málo účinné, a že se tím jenom vyčerpáváš, že se ocitáš v bludném kruhu. Od raných devadesátých let jsem začal praktikovat jógu, ta mě dost změnila. Víc jsem si začal všímat co a jak jím, jakým způsobem hospodářím se svou energií, přestal jsem mnohé řešit silově. Pochopitelně se tím změnil i můj rukopis. Ovšem vědom si svého evropanství – pracuji s tématy antické mytologie (Sisyfos, Ikaros, Prometheus, atd.). Domnívám se, že je mojí povinností navazovat na tu „včera započatou a všem nám sdílnou řeč“. Bylo by velkou chybou vzdávat se naší kulturní kontinuity.

Ale jistě při zpětném pohledu můžeš vysledovat nějaký výtvarný vývoj tvé práce...

Ten je poznamenán situací, ve které nám bylo žít. Začátek byl romantický a tematicky se vztahoval k Otto Gutfreundovi, vytvořil jsem několik

modelů Dona Quijota v sádře. Z pozdější přípravy na figuru *Rytíře Smutné postavy* mi zbyly jen drobnější kovové práce. To, že jsem tuto sochu nevytvořil, cítím stále jako jistý dluh. Výtvarně jsem se pozvolna začal vyjadřovat značně expresivně, moje médium – železo – má v tomto ranku nebyvalé možnosti. Koncem sedmdesátých let vznikla také řada drobných, železných soch s černohumornou a značně ironickou tematikou (Ženský princip, Mužský princip, *Sebeagrese*, *Těžitko pro opilce*, atd.). Dále vznikla řada (opět) komorních, a opět železných – v některých případech kolorovaných – soch na téma „Elektrické křeslo“ – *Vkleci*, *Mučený*, v několika obměnách (závěr sedmdesátých let). Jednu z nich si vybral Václav Havel na svůj pracovní stůl. Vedle v ohni tvořených prací jsem vytvářel tuší kreslené obrazy, některé z nich trojrozměrné. Většina mých prací v té době měla komorní charakter. Ty dvě velké školní sochy byly na dlouhou dobu osiřelé, teprve až po dlouhých jedenácti letech jsem na jejich fyzickou (rozměrovou) stránku navázal sochou *Chodec*. Chodců jsem vytvořil několik, byly to sochy formálně jednodušší, téměř znakové. Později jsem zpracoval tematickou řadu „Pád“ a ještě později „Živly“. Z živlů mám dokončen jen *Oheň (Obětisté)* a *Země. Se Vzduchem* si zatím neumím poradit a *Vodu* mám ve skice. V roce 1988 jsem byl pozván na sochařské symposium do italského Bolzana, kde jsem vytvořil sousoší *Setkání* ze speciálního, pro kýly lodí vyráběného bronzu. Ten má tu vlastnost, že se dá kovat. To sousoší zapadá do mé tematické řady „Chodci“. V roce 1989 jsem vytvořil sochu *Sysifos* (230 cm), a poté, v roce 1991 následoval *Velký pád*. Potom přišly brány, těch je zatím šest – *Brána sv. Františka*, pro kostel St. Laurentia v německém Herne v Porúří brány *Noe* (1995 – 1997) a *Chvalo zpěv stvoření* (1997 – 1998), *Hvála bláznivosti v labyrintu světa* (2007 – 2008) do Mostecké ulice v Praze a *Brána sv. Anežky České* (2012) ve Františkánské zahradě, zatím poslední *Adam a Eva* (2015) do soukromé rezidence. Paralelně s branami jsem realizoval v poslední době množství většinou komorních, nefigurativních soch. Hodně a rád kreslím, v současnosti vytvářím kreslebné cykly: Mandaly, Vesmíry, Spirály, Kapky.

Angažoval ses v listopadu 1989?

Já jsem z toho dění po 17. listopadu byl zčásti dojatý, zčásti skeptický a zčásti jsem z toho měl tak trochu legraci. Pamatuji se, když kulminovala ta obrovská shromáždění na Václaváku a mluvilo se k národu z melnického balkonu – jak kupříkladu soudruh Komárek a jiní čerti slibovali hory do ráj na zemi – říkal jsem si, člověče, tohle práce nemá zapotřebí, tyhle kecy si už mockrát slyšel... Den na to jsem před další masovou demonstrací stál na Národní třídě, kolem se valí obrovský průvod, davů lidí, spousta mně známých esesemáček a mladých

Román, který dobývá svět.

Mischling

*Jednoho dne jsme vznikly. Moje dvojče
Perla a já. I když, lépe řečeno, Perla byla
stvořená a já se od ní odštěpila.*

Staša a Perla jsou sestry, dvojčata. Společně s matkou a dědečkem se v transportu dostanou do Osvětimi a dívky, které jsou si fyzicky velmi podobné, zaujmou nechvalně proslulého Josefa Mengeleho. Hlavní lékař v Březince, přezdívaný Anděl smrti, si v táboře vybudoval lidské zoo... Sestry mají úplně rozdílné povahy: zatímco Perla je tichá a smutná, stále přemýšlí o minulosti, Staša je veselá a myslí hlavně na budoucnost. Mengeleho zruďné experimenty se dotknou obou, ale přejíží. Jenže tesně před osvobozením tábora se Perla ztratí. Staša pak putuje zdevastovaným Polskem a snaží se ji za každou cenu najít. Román je napsaný s nezvyklou lyrickou a psychologickou intenzitou, zajímavý je nejen tím, že o tomto tématu existuje téměř výlučně jen literatura faktu, ale hlavně tím, že příběh je vyprávěn očima mladých dívek. Bezpochyby patří k tomu nejsilnějšímu, co jsme v moderní světové literatuře mohli číst.

**Blogerka
a spisovatelka
Affinity Konar
zaujala svět
nevšedním
románem
z Osvětími!**

Žádejte ve svém knihkupectví, www.odeon-knihy.cz

rozjařených komunistů – inu – karneval! Poměrně přesně popsal ty revoluční situace Peter Weiss ve své hře dialogů *Marata se Sadem*.

Pochopitelně jsem chtěl přiložit ruku k započatému dílu, asi jako spousta jiných, ale zahýjsem si uvědomil své limity. Vydal jsem se do Laterny Magiky a viděl svoje kamarády, tu mačkanici kolem, a co dělá nabytá moc s lidmi – jak s plackama Občanského fóra byli důležití – zkrátka nic pro mne. Nedlouho potom byl sjezd výtvarníků na pražském Vystávišti, šel jsem tam s doktorem Žilinou a potkali jsme Josku Skalníka, Joska referoval, co všechno se děje a kdo to dění řadí a dr. Žilina ho jen provrtávala tím svým laserovým pohledem, pokyvoval hlavou a jen tak si sám pro sebe povídá: „Hm, ach jo, to to tady zase dopadne...“ Chytřej chlap.

Mluvíš o tom, že na Vysokou školu umělec-koprůmyslovou jsi šel i proto, aby ses vyhnul vojně. Podařilo se?

Já ve škole dost riskoval a nechodil každý čtvrtěk, tak jako ostatní, na vojenskou katedru, čili mi ho hrozilo, že půjdu na dva roky na vojnu. Pochopitelně jsem soustavně chodil po doktorech, simuloval a pracoval na „modré knížce“. Nakonec jsem tu drahocennou bibliofilii dostal velmi svérázným způsobem, a má ji dokonce psanou rukou svého bratra. Ten byl jako absolvent vojenské katedry zrovna na vojně – kluci z FAMU chodili ke zdravotníkům a on byl přidělen jako zapisovatel k odvodové komisi. Takže seděl u komise a byl pověřen do těch „modrých knížek“ vpisovat osvobozující verdikt a naopak, do nějakých papírů to hrozné slovo „odveden“. Než jsem v trenkách předstoupil před ty vojenské komisaře, pár dní jsem se na to připravoval. Nespál jsem několik nocí, dlouhé vlasy jsem měl patřičně umastěné a splhlé, svůj zbědovaný stav jsem vyfoturoval intenzivním kouřením a množstvím alkoholických nápojů. Jen co bylo přečteno moje jméno, komisaři se obrátili na bratra s otázkou: „Nejste příbuzní?“ a bratr: „Copak si myslíte, že bych s někým takovým mohl být příbuzný?“ Vojáci se dlouho dohadovali, jestli mě mají strčit někam do skladu nebo do kanceláře, kam zařazují ty nepoužitelné vojáky. Já měl už několik odkládek, ale oni mě na tu vojnu rozhodně chtěli, na vysokoškolskáky měli zvlášť poličeno. Načež bratr doslova vykroutil z ruky toho vojenského doktora razítko „schopen, odveden“ a povídá: „Podívejte se na něj doktore, takový člověk nemůže na vojnu vůbec jít...“ Prostě je doslova ukecal. Kamarád Karel Haloun byl předvolán den na to, a díky bratrovi dopadl stejně jako já. Takže bratr připravil naší armádu o dva vojáky. To se stalo 14. 2. 1978. Můj slavný den.

Jeden ze slavných dnů...

Jo, těch bylo víc... Život není černobílý, je barevný a já mám barevnost rád.

Vladimír Drápal

LA CASA BLÚ

...tvoje španělská vesnice...

www.lacasablú.cz

100% nekuřácká

Polední menu s polévkou

106 Kč

Happy Hours do 17:30h

čaj / presso / pivo

25 Kč

40 Kč

Svařák

Chilské víno 0,25l

52 Kč

Galerie Julio Cortázar
v La Casa Blú

Kozí 15, Praha 1
tel.: 224 818 270, 723 446 002
Po - Pá od 11:00h,
So od 12:00h, Ne od 14:00h.

Román, který dobývá svět.

Mischling
*Jednoho dne jsme vznikly. Moje dvojče
Perla a já. I když, lépe řečeno, Perla byla
stvořená a já se od ní odštěpila.*

Staša a Perla jsou sestry, dvojčata. Společně s matkou a dědečkem se v transportu dostanou do Osvětimi a dívky, které jsou si fyzicky velmi podobné, zaujmou nechvalně proslulého Josefa Mengeleho. Hlavní lékař v Březince, přezdívaný Anděl smrti, si v táboře vybudoval lidské zoo... Sestry mají úplně rozdílné povahy: zatímco Perla je tichá a smutná, stále přemýšlí o minulosti, Staša je veselá a myslí hlavně na budoucnost. Mengeleho zvrhlé experimenty se dotknou obou, ale přežijí. Jenže tesně před osvobozením tábora se Perla ztratí. Staša pak putuje zdevastovaným Polskem a snaží se ji za každou cenu najít. Román je napsaný s nezvyklou lyrickou a psychologickou intenzitou, zajímavý je nejen tím, že o tomto tématu existuje téměř výlučně jen literatura faktu, ale hlavně tím, že příběh je vyprávěn očima mladých dívek. Bezpochyby patří k tomu nejsilnějšímu, co jsme v moderní světové literatuře mohli číst.

**Bloggerka
a spisovatelka
Affinity Konar
zaujala svět
nevšedním
románem
z Osvětimi!**

**Vychází
ve dvaceti
zemích.**

Affinity Konar
Mischling
Mischling
Affinity Konar

Žádejte ve svém knihkupectví, www.odeon-knihy.cz

Novinky z Portálu

Howard Kirschenbaum, Valerie Land Henderson
**ROZHOVORY
S CARLEM R.
ROGERSEM**
M. Buber, P. Tillich, B. F. Skinner, M. Polanyi, G. Bateson

Fromm
Erich Fromm
Umění být

**Páté
evangelium**
Ian Caldwell

portál
obchod.portal.cz